Tommy Rantti

ATLAKSEN POTKU

Brainpaingames 2023

ATLAKSEN POTKU
© Tommy Rantti
Tämä teos on lisensoitu Creative Commons
Nimeä-EiKaupallinen 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.
Saatavilla osoitteessa
https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/
ISBN 978-952-94-8227-6 (pehmeäkantinen)
ISBN 978-952-94-8228-3 (PDF)
ISBN 978-952-94-8229-0 (EPUB)

Printek Oy, Keuruu 2023

On kaksi romaania jotka voivat muuttaa 14-vuotiaan kirjoihin menevän nuoren elämän: Sormusten herra ja "Atlas Shrugged". Toinen on lapsellinen fantasia joka saa usein aikaan koko elämän mittaisen pakkomielteen sen uskomattomiin sankareihin, mikä johtaa sosiaalisesti ja tunteellisesti vajaaseen aikuiselämään ja kykenemättömyyteen kohdata tosielämä. Toisessa, tietysti, on örkkejä.

- John Rogers

TÄMÄ KIRJA ON FIKTIOTA.

Sananen kirjailijalta

Tämä *Atlaksen potkun* ilmaisversio pitää sisällään koko kirjan. Maksullisesta versiosta sen erottavat vain nämä markkinointisivut, joihin törmäät muutaman kerran kirjan mittaan.

Kirjaa saa jakaa vapaasti epäkaupallisesti (CC BY-NC 4.0). Lähdekoodi löytyy osoitteesta **git.brainpaingames.com/tommy/atlas-public**, joten voit myös tehdä kirjasta itse version missä tahansa tiedostomuodossa.

Jos haluat tukea minua, voit ostaa osoitteesta **store.brainpaingames.com** painetun kirjan tai PDF- ja EPUB-versiot ilman näitä markkinointisivuja.

Kiitos. Tarina jatkuu seuraavalla sivulla.

Luku 1

”Irtisanoutumiseni”. Tuo tietokoneen näytöllä loistava sana sai Tainan lysähtämään takaisin penkille ja kiroamaan ääneen. Hän oli juuri ollut sulkemassa konetta, kun uusi viesti oli ilmestynyt näytölle. Hän avasi sähköpostin ja luki sen nopeasti läpi.

Taina kirosi jälleen. Naapuripöydässä istuva skotlantilainen ydinfyysikko Eddie vilkaisi häntä, mutta jatkoi keskittyneesti yhtälöiden kirjoittamista ruutupaperille vanhanaikaisella teroitettavalla lyijykynällä. Taina painui vasten selkänojaa ja huokaisi. Ville oli kolmas keskeinen torium-projektin henkilö, joka oli irtisanoutunut viimeisen kahden viikon aikana. Kaikki kolme vaikuttivat irtisanoutuneen samalla tavalla. He olivat lähettäneet kohteliaan ja pahoittelevan sähköpostin henkilökohtaisesti Tainalle, ja byrokratia oli hoidettu HR-osaston kanssa niin, että irtisanomisaikana käytettiin käyttämättömät lomat. Käytännössä he olivat vain hävinneet. Eveliina ja Antti olivat lähteneet samana päivänä. Silloin Taina ei ollut ärtymykseltään edes soittanut perään, vaan oli ajatellut että menkööt, jos eivät viitsineet tulla

hyvästelemään kasvotusten.

Taina luki viestin vielä kerran. Loppuun päästyään hän hätkähti ja kumartui lähemmäs ruutua. Viesti ei loppunutkaan Villen nimeen, vaan sen jälkeen oli muutama rivi tyhjää ja sitten kuin ohimennen kirjoitettuna hashtag:

#missäjussion

Taina kaivoi esiin Eveliinan ja Antin irtisanoutumisviestit ja löysi saman hashtagin molempien viestien lopusta. Taina nojasi taaksepäin ja hieroi ohimoitaan. Hänen mieleensä tulvahtivat opiskeluajan muistot siitä, kun hashtag oli syntynyt.

Jussi oli päässyt kesätöihin nimekkääseen konsultointi- ja tilintarkastusyritykseen. Jossain kohtaa ensimmäistä projektiaan Jussi oli ymmärtänyt, että projektissa oli pohjimmiltaan kyse kansainvälisestä verojen välttelystä. Seuraavana päivänä Jussi ei enää mennyt töihin, vaan julkaisi tietonsa sosiaalisessa mediassa tuolla hashtagilla varustettuna. Se oli jäänyt elämään tunnisteena, jolla ihmiset kieltäytyivät tekemästä epäeettistä työtä.

Nyt Taina tuijotti tuttua hashtagia, mutta ei nähnyt siinä mitään järkeä. Heidän projekteissaan ei ollut mitään epäeettistä. Kaikki kolme olivat olleet täysillä projektissa mukana.

Tainan ajatus harhautui taas Jussiin, ja hän pohdiskeli mitä Jussille kuului. Edellisestä tapaamisesta oli vuosia.

Sitten hän mietti jälleen irtisanoutuneita ja päätti puhua heidän kanssaan selvittääkseen, mitä tapahtumissa oikein oli takana.

Hän kaivoi puhelimen taskustaan ja soitti Villelle. Pienen odotuksen jälkeen puhelimesta kuului ääni:

"Valitsemaanne numeroon ei juuri nyt saada yhteyttä."

Taina kurtisti kulmiaan ja kaivoi esiin Eveliinan numeron.

"Valitsemaanne numeroon ei juuri nyt saada yhteyttä."

Hän arvasi jo etukäteen, miten soitto Antille päättyisi, mutta kokeili silti.

"Valitsemaanne numeroon ei juuri nyt saada yhteyttä."

Hän pohdiskeli, kuka HR-osastolta suostuisi kaivamaan lähiomaisten tietoja esiin, kun Jaakko käveli avokonttoriin ja katsoi merkitsevästi Tainan farkkuja ja flanellipaitaa.

"Mitä sinä vielä täällä teet? Et kai ajatellut jättää hyväntekeväisyysgaalaa väliin?"

Taina katsoi veljeään, joka hymyili rennosti mittatilaustyönä tehdyssä puvussaan. Jälleen kerran, kuten niin monesti viime aikoina veljensä tavatessaan, hänen mieleensä nousi epäilys, etteivät heidän vanhempansa olleet kertoneet kaikkea lastensa keskinäisistä sukulaisuussuhteista.

"Olin jo lähdössä, mutta yksi meidän ryhmästä irtisanoutui taas. Jo kolmas kahdessa viikossa."

Jaakko vilkaisi kelloaan ja vastasi:

”Selvitä uusia rekrytointeja huomenna HR:n kanssa. Kello on jo aika paljon. Älä myöhästy.”

”Huomenna? Et ole tainnut olla paljonkaan tekemisissä HR-osaston kanssa? Olen jo toista viikkoa yrittänyt saada rekrytointiprosessin liikkeelle kahden edellisen irtisanoutuneen tilalle, mutta siellä on kiireitä kesäjuhlien järjestämisen kanssa tai jotain. Et myöskään taida ymmärtää, kuinka harvinaista osaamista tarvitsemme. Tämä on ihan todellinen ongelma. Sitä paitsi noissa irtisanoutumisissa on jotakin omituista. Kenenkään numeroon ei saa yhteyttä, ihan kuin ne olisivat hävinneet maan päältä.”

Ennen viimeisen lauseen loppua Jaakko oli jo ehtinyt jatkaa matkaa.

Taina lukitsi tietokoneensa, nousi ja sanoi Eddielle:

”Joudun nyt lähtemään sinne typerään hyväntekeväisyysgaalaan. Ville irtisanoutui juuri, enkä usko, että hän tulee sanomaan hyvästejä. Varaa kalenteristani aika huomiselle, niin mietitään miten edetään.”

”Ahaa, luulin että kirosit iltaohjelmaasi. Mutta Ville? Miksi?”

”Henkilökohtaiset syyt, ei eritellyt sen tarkemmin. Mutta viestissä oli hashtag #missäjussion, eikä puhelimeen saa yhteyttä. Jos sinulla on aikaa, niin koita saada Ville, Antti tai Eveliina jollakin tavalla kiinni, haluaisin jutella niiden kanssa. Mutta puhutaan huomenna enemmän, olen jo nyt vähän myöhässä.”

”Eihän tuossa ole mitään järkeä”, Eddie sanoi. Hänen silmänsä kuitenkin kirkastuivat, kun hän jat-

koi:

”Mitenköhän ne löytäisi? Ainakin sosiaalisen median tilejä pitää tutkia, jos sieltä löytyisi vihjeitä. Ja sukulaiset ja kaverit... Ehkä joku on jättänyt Strava-tilinsä auki, sieltä näkee pyörälenkit.”

Taina nauroi ja keskeytti Eddien pohdiskelutulvan.

”Kiitos. Tiesin, että sinuun voi luottaa.”

Taina lähti autohallia kohti. Muu Fartumin konttori oli jo hiljainen. Fartum koostui kahdesta liiketoimintayksiköstä, sähköverkkoliiketoiminnasta ja ydinjätteen loppusijoitusliiketoiminnasta. Sähköverkkojen parissa työskentelevät tekivät töitä kuten monopoliyhtiössä yleensä, eli harvoin kukaan yliaikaa istui. Loppusijoituspuolella taas oli start-up-henkinen työilmapiiri, ja ongelmia pohdittiin usein iltamyöhään. Asiasta oli joskus puhuttu kehityskeskusteluissa, ja syy ilmapiirille oli selvä. Työntekijät kokivat tekevänsä työtä, jolla on merkitys, ja ryhmään oli kerääntynyt alansa terävin kärki, joka arvosti suuresti toistensa osaamista.

Mutta se, miksi nämä liiketoimintayksiköt olivat saman katon alla, oli Tainalle jokseenkin yhtä suuri mysteeri kuin se, miten Jaakko oli päätynyt Fartumin yksityistämisessä sen merkittäväksi omistajaksi.

Taina otti autohallista polkupyöränsä ja talutti sen ulos. Hän kiitteli onneaan, että viime päivien poikkeuksellisen kovat koillistuulet olivat helpottaneet. Ilma oli lähes tyyni, kun hän lähti polkemaan Keilaniemestä Leppävaaraan, kotia kohti.

Vähän ennen Turunväylää hän pysähtyi tarkastuspisteeseen näyttämään henkilöpapereitaan. Tähän suun-

taan tarkastus meni nopeasti; aamuisin oli yleensä hitaampaa. Tarkastuspisteen jälkeen oli helppo huomata, että siirryttiin Länsi-Helsingin kaupungista Espooseen. Pyörätiet olivat huonossa kunnossa, roskia oli vähän joka puolella, eikä viheralueita ollut kunnostettu. Heti tarkastuspisteen takana oli – kuten melkein aina – Tainalle kasvoiltaan tutuksi tullut, vaihteleva joukkio laitapuolen kulkijoita. Tällä kertaa paikalla oli kolme miestä: varmasti eläkeikää lähentelevä, vanhaan tuulipukuun pukeutunut partainen mies, kolmekymppinen, kapeakasvoinen ja hintelä mies, joka oli vetänyt hupparin hupun syvälle päähänsä, ja nelikymppinen, roteva siilitukkainen mies. Kuten monena iltana aikaisemminkin, porukan vanhin mies tuli tervehtimään Tainaa.

"Hyvää iltaa nuori neiti. Vähän aikaisemmin liikkeellä kuin normaalisti?"

"No, ei tässä nyt enää niin nuoria olla. Vähän työohjelmaa illalla."

Miehen hengityksessä haisi vanha viina.

"Niin se taitaa nykypäivänä olla, että ne kenellä työtä on, on sitä liikaa, ja sitten on meitä jotka eivät enää kenellekään kelpaa. Mikä sinua vielä aidan tällä puolella pitää? Mikset muuta tuonne parempien ihmisten puolelle, kun siellä töissäkin käyt?"

Taina kohautti olkapäitään.

"Asuin rajan tällä puolen, kun Länsi-Helsingistä tehtiin oma aidattu kaupunkinsa paremmalle väelle, ja viihdyn täällä ihan hyvin. Pintakiilto aidan tuolla puolen menee pidemmän päälle ihon alle."

Mies röhähti.

”Minua ei pieni pintakiilto välillä haittaisi. Mutta eipä sinne tällaisia ihmisiä päästetä.”

Kapeakasvoinen mies avasi suunsa.

”Kuulemma Kainuun Vapaakaupunkiin voisi mennä. Saisi asunnon ja ruokaa.”

Siilitukkainen mies katsahti äkäisesti kapeakasvoiseen mieheen ja tokaisi:

”Sinne mutanaamojen ja muslimien sekaan en ainakaan lähde. Kun ne kerran saatiin aidattua sinne suomalaista kulttuuria pilaamasta, niin pysyköötsiellä.”

Taina hyppäsi pyörän päälle ja sanoi:

”Anteeksi vain, joudun nyt jatkamaan matkaa.”Tainan polkaistessa liikkeelle vanhempi mies lähti perään ja kysyi:

”Olisiko heittää vanhalle miehelle kolikkoa iltapalaa varten?”

Vielä joitakin vuosia sitten Taina olisi vain todennut, että Suomen sosiaaliturvalla kenenkään ei tarvitse kerjätä, mutta valtion säästökuurien jäljiltä sosiaaliturva oli siirretty kokonaisuudessaan kuntien harteille. Sen seurauksena köyhempien alueiden sosiaaliturva oli rapautunut niin paljon, ettei toimeentuloa enää voinut laskea sen varaan. Siispä Taina oli alkanut silloin tällöin antaa rahaa sitä tarvitseville.

”Iltapalaan vai loiventavaan?” hän ei kuitenkaan malttanut olla kysymättä.

Mies laski ensin katseensa vähän häveten maahan, vilkaisi sitten, missä muut olivat ja sanoi hiljaa:

”Säästän junalippuun Vapaakaupunkiin. Ei tällainen vanha mies enää halua ensi talvea kadulla viettää.”

Taina mietti hetken.

”Kuule. Jos se on sinun suunnitelmasi, niin ostan sinulle lipun. Ei tarvitse pelätä säästöjen hukkumista matkan varrella.”

Mies katsoi Tainaa.

”Mutta... En minä vielä halua lähteä. Syksyllä vasta. Tämä on kuitenkin kotini.”

Taina hymyili.

”No, tästä sinä minut usein löydät työpäivän jälkeen. Sen kun sanot, kun haluat lähteä.”

Mies katsoi Tainaa hämmentyneen oloisena.

”Miksi olet noin avulias? Ei sinun tarvitsisi olla. Suurin osa vain nyrpistää nenäänsä ja kulkee ohi.”

Taina nauroi.

”Miksikö? Itsekkäistä syistä. En minä niin tyhmä ole, etten huomaisi että yhä useammalla ihmisellä menee huonosti. Vaikka minua ei vielä pelota, niin jossain vaiheessa joku saa varmasti päähänsä, että tuolta parempien ihmisten alueelta tulevilta saa väkivalloin rahaa irti. Siinä kohtaa varmaan kannattaa olla kavereita sellaisissa piireissä, joissa tiedetään mitä alueella tapahtuu. Vai mitä olet mieltä?”

Taina iski silmää ja kaivoi taskustaan pari kolikkoa miehelle.

”Osta ennemmin leipää kuin muita mallastuotteita iltapalaksi.”

Mies jäi katsomaan hiljaisena, kun Taina lähti polkemaan kohti Leppävaaraa. Tainan silmään osui moottoritien meluvallissa uusi graffiti. Jostain syystä häntä alkoi

ärsyttää suunnattomasti, kun hän tajusi mitä siinä luki:

#missäjussion

Luku 2

Käytyään suihkussa Taina meni vaatekaapille ja rypisti otsaansa sen sisältöä katsellessaan. Tainan vanhemmat olivat ostaneet hänelle iltapuvun lukion vanhojentansseja varten, ja samalla iltapuvulla oli käyty läpi niin väitöstilaisuudet kuin ystävien häät, mikä sopi hänelle mainiosti. Puku saisi kelvata tänäänkin, mutta jos hän ei pian pääsisi eroon turhanpäiväisistä kissanristiäisistä, hänen olisi pakko ostaa lisää kelvollisia vaatteita. Saatuaan puvun päälleen hän nappasi huulipunapuikon pöydältä käsilaukkuunsa, tilasi taksin ja lähti pihalle odottamaan.

Pian tummansininen Mersu kaartoi pihaan keltainen valo sammutettuna, ja ennen kuin taksinkuljettaja ehti edes raottaa oveaan, Taina istui jo takapenkillä.

"Jätkäsaaren hotelli Uuteen Torniin, kiitos."

Taksin jonottaessa tarkastuspisteeseen Länsi-Helsingin rajalla liikennetiedotus keskeytti Radio Novassa soivan Jari Sillanpään kappaleen.

"Valtatiellä 1 liikenne on pysäytetty Helsingin suuntaan Saukkolan liittymän ja Lohjan välillä. Karnaisten

tunnelissa on tapahtunut vakava onnettomuus, ja molemmat tunnelit on suljettu toistaiseksi. Liikenne ohjataan kiertotielle Lohjan ja Saukkolan liittymien välillä. Poliisi pitää tiedotustilaisuuden kello kaksikymmentä."

"Oho", ihmetteli taksikuski. "Mitäköhän siellä on sattunut?Joku on varmaan naputtanut tekstiviestiä ja ajanut rekan perään. Eiköhän se iltauutisissa selviä", Taina veikkasi.

Jari Sillanpää palasi ääneen, ja pian taksi pysähtyi Jätkäsaaren uuden tornihotellin oven eteen. Taina maksoi matkan Fartumin luottokortilla, jonka oli kuukausi sitten saanut juuri vastaavia kissanristiäisiä varten. Hotellin ovimies avasi taksin oven, ja Taina nousi punaiselle matolle.

"Iltaa. Olen tulossa Fartumin järjestämään hyväntekeväisyysgaalaan. Missä se mahtaa olla?" Taina kysyi ovimieheltä.

"Ylimmän, eli 58. kerroksen seminaaritiloissa. Hissit ovat aulan oikealla puolella."

Taina kiitti ja käveli korkokengillään tottumattoman varovaisesti kohti hissejä. Hississä hän painoi 58. kerroksen nappia ja pohdiskeli, että korkeiden tornitalojen salliminen oli niitä harvoja tolkullisia asioita, joita maan hallitsevat puolueet olivat viime vuosina saaneet aikaan.

Hissin ovet avautuivat alkuillan vilkkaaseen puheensorinaan, ja tarjoilija kaatoi Tainalle tervetuliaismaljan mustasta Lanson-pullosta. Kun Taina nyrpisti nenäänsä, terävät kuplat pirskahtelivat hänen suussaan. Kuten kaikissa viineissä, pilaantuneen marjamehun maku peitti alleen mahdolliset hienommat makuelämykset. Siitä

hän ei ollut koskaan päässyt yli. Taina etsi katseellaan tuttuja kasvoja joiden seuraan liittyä, mutta suurin osa hänen tunnistamistaan kasvoista oli sellaisia, joiden seuraan hän ei halunnut. Myöhemmin olisi kuitenkin pakko. Jaakko näytti puhuvan hieman ärtyneen näköisenä HR-osaston Pian kanssa, joka vastasi tilaisuuden järjestelyistä, eikä Taina ajatellut osallistua tuohon keskusteluun.

Tainan silmiin osui taulu, johon oli merkitty istumajärjestys, ja hän siirtyi katsomaan sitä. Pöytäseura ei tuottanut yllätyksiä. Jaakon lisäksi johtoryhmästä oli paikalla yhteiskuntavastuuasioista vastaava Heidi sekä loppusijoitusliiketoiminnan johtaja Simo, joka organisaatiokaavion mukaan periaatteessa vastasi torium-projektista. Teknistä taustaa Simolla ei kuitenkaan ollut, joten johtoryhmässä ei ollut ketään, joka olisi ymmärtänyt yhtään mitään torium-projektin tekniikasta. Koska torium-projekti oli viime aikoina ollut Fartumin pääasiallinen positiivisen julkisuuden lähde, piti julkisissa tilaisuuksissa olla joku, joka osasi keskustella aiheesta. *Siksi* Taina oli täällä – ei sen vuoksi, että oli Jaakon veli tai jotenkin merkittävä henkilö organisaatiossa. Simon ja Heidin lisäksi pöydässä näyttivät istuvan Frank ja Esko, Jaakon lähimmät ystävät opiskeluajoilta asti. Taina henkäisi syvään ja totesi edessä olevan pitkä ilta.

Koska ihmiset eivät olleet vielä siirtyneet pöytiin, Taina meni avoinna olevalle parvekkeelle katselemaan maisemia. Torni oli niin korkea, että horisontissa näkyi Tallinnan radiomaston valo. Taina pohti juuri, miten

pääsisi kurkistamaan kaiteen yli, kun Pian ääni kuului sisältä kovaäänisistä:

”Tervetuloa kaikki tänne hotelli Uuden Tornin hulppeisiin seminaaritiloihin. Pyytäisin teitä siirtymään pöytiinne, Fartumin toimitusjohtaja Jaakko Takari pitää hetken päästä lyhyen aloituspuheenvuoron. Kiitos.”

Taina seurasi vähän aikaa ihmisten liikehdintää ja lähti sitten kävelemään pöytäänsä kohti. Heidi ja Simo olivat ehtineet paikoilleen ennen Tainaa.

”Moi Taina, tosi kiva että olet täällä,” Heidi aloitti.

”Jos ihan rehellisiä ollaan, niin töissä on pari juttua, mutta kokeili silti, mutta kokeili siltisellaisessa vaiheessa, että olisin mieluummin selvittämässä niitä kuin täällä.”

Heidi hymyili.

”Muistaakseni olet sanonut suurin piirtein saman kaikissa viime aikojen tilaisuuksissa. Mutta ymmärrät varmaan, että yrityksellemme on tärkeää viestiä myös ulospäin, että torium-projekti on toimintamme ytimessä ja merkittävä keino, jolla kannamme yhteiskuntavastuutamme.”

Taina mietti hetken, mitä vastaisi. Hän ei ollenkaan pitänyt trendistä, jossa yritysten lakisääteisiä velvollisuuksia huolehtia ympäristöstä ja yhteiskunnasta oli jatkuvasti vähennetty. Velvoittavuuden sijaan luotettiin siihen, että yritysten asiakkaat vaativat yrityksiltä yhteiskuntavastuuta. Muutos oli johtanut vain siihen, että yrityksissä mietittiin, kuinka luoda yhteiskuntavastuun illuusio mahdollisimman halvalla ja piittaamatta todellisista ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksista.

Taina naurahti ja sanoi:

”Minun mielestäni olisi tärkeämpää ratkoa ongelmia kuin esittää ratkovansa niitä. Ehkä juuri siksi en ole markkinointiosastolla vaan tutkimus- ja kehitysosastolla. Ja jos torium-projekti on niin tärkeä, niin voisitte varmaankin näyttää sen myös budjetointikaudella.”

Samassa Frank tuli paikalle. Frank oli aikanaan perinyt Suomen suurimman mediakonsernin Sanomme Oyj:n osake-enemmistön, ja toimi nykyään sen hallituksen puheenjohtajana ja toimitusjohtajana. Esko, joka ei vielä ollut saapunut paikalle, oli taas jo nuorena noussut Kokoomuksen puheenjohtajaksi ja oli nyt toista kautta pääministerinä. Molempien kanssa Tainalla oli merkittäviä erimielisyyksiä perustavaa laatua olevista yhteiskunnallisista kysymyksistä, eikä Taina oikein ymmärtänyt, miksi näistä jännitteistä huolimatta Jaakko istutti heidät niin usein samaan pöytään.

”Jaakko taitaa mennä lavalle ennen kuin tulee pöytään, joten voimme varmaan istua alas”, Heidi sanoi.

Frank oli tainnut juoda jo parikin tervetuliaismaljaa, sillä hän katsoi Tainaa ilkikurinen pilke silmissään ja sanoi:

”Hei Taina, luin vähän aikaa sitten aivan mainion lyhyen tarinan ja ajattelin, että haluaisit ehkä lukea ja kommentoida sitä.”

Tästä se pitkä ilta alkaa, Taina ajatteli ja sanoi: ”Anna palaa.”

Frank kaivoi puhelimen taskustaan, selaili sitä hetken ja antoi puhelimen sitten Tainalle. Taina näki ruudulla tarinan, jonka oli nähnyt jo monesti aikaisemminkin:

Ajatusleikkinä kymmenen henkeä menee joka il-

ta ulos syömään illallista. Lasku kaikille yhteensä on 100 euroa. Jos he jakaisivat laskun samassa suhteessa kun maksamme tuloveroa, jako menisi suunnilleen näin: Neljä ensimmäistä – köyhimmät – eivät maksaisi mitään, viides maksaisi 1 euron, kuudes maksaisi 3 euroa, seitsemäs 7 euroa, kahdeksas 12 euroa, yhdeksäs 18 euroa. Kymmenes – rikkain – maksaisi 59 euroa. He päättivät jakaa laskun niin. He söivät illallista joka päivä ja tunsivat itsensä suhteellisen tyytyväisiksi. Kunnes eräänä päivänä ravintoloitsija päätti antaa heille alennusta. "Koska olette niin hyviä asiakkaita" hän sanoi "saatte 20 euroa alennusta". Illallinen kymmenelle maksaisi vastedes vain 80 euroa. Mutta miten alennus jaettaisiin heidän kesken? 2 euroa per nuppi? Mutta neljä söi jo ilmaiseksi. Tasan kuuden maksajan kesken? 3,33 euroa? Ravintoloitsija ehdotti että olisi oikein säilyttää suurin piirtein aikaisempi maksusuhde. Tulos oli että viides sai syödä ilmaiseksi, kuudes maksoi 2 euroa, seitsemäs 5 euroa, kahdeksas 9 euroa, yhdeksäs 12 euroa ja kymmenes 52 euroa. Kaikki kuusi saivat alennusta ja neljä ensimmäistä söivät edelleen ilmaiseksi. Mutta illallisen jälkeen ravintolan ulkopuolella synty kahakka. "Minä säästin vain 1 euroa kahdestakymmenestä" aloitti kuudes. "Mutta kymmenes tienasi 7 euroa! Aivan" jatkoi viides "Minäkin sain vain 1 euron. Se on epäoikeudenmukaista, rikas öykkäri sai seitsemän kertaa enemmän kuin minä!". "Hetkinen" huusivat neljä ensimmäistä yhteen ääneen. "Me emme saaneet mitään!" "Köyhiä riistetään!" Kaikki yhdeksän vetivät yhdessä kymmenettä kunnolla turpiin. Seuraavana iltana hän ei

tullutkaan illalliselle, joten muut yhdeksän söivät ilman "öykkäriä". Kun lasku tuli, heiltä puuttui 52 euroa.[1]

"Olen minä tämän tarinan ennenkin kuullut", Taina aloitti.

Frank hymyili ivallisesti ja kysyi:

"Mitäs sitten sanot siitä?"

Taina huokaisi. "Minun mielestäni tarina jäi kesken. Kerropa ensin, miten se jatkuu, niin kerron mielipiteeni sen jälkeen. Missä öykkäri oikein oli tuona viimeisenä iltana?"

Frank vaikutti hämmentyneeltä: "Miten niin, missä se öykkäri oli? Ja mitä tarkoitat, että miten se jatkuu, siihen se tarina loppui!"

Taina pyöritteli päätään ja huokaisi.

"Hyvä on, annapa kun jatkan sitä. Öykkäriä ei näkynyt, koska öykkäri oli rakentamassa asuinalueensa ympärille korkeaa aitaa ja vartiointijärjestelmää. Öykkäri ei nimittäin ollut täysi typerys – toisin kuin eräät", Taina mutisi, "vaan ymmärsi, että viidelle köyhimmälle tulisi pian nälkä. Ja koska öykkäri ei viitsinyt ostaa viideltä köyhimmältä töitä, palveluita tai tuotteita, ne tulisivat pian kerjäämään ruokaa. Kerjäämiseen kyllästyttyään ne yrittäisivät ottaa ruokaa vaikka väkivalloin, joten öykkäri päätti eristäytyä eikä uskaltanut enää liikkua oman asuinalueensa ulkopuolella muuten kuin panssaroidun auton ovet lukittuina."

"Tuollaistako yhteiskuntaa haluat?" Taina kysyi lopuksi. "Tai no, haluathan sinä. Mitä muutakaan se Länsi-

[1] Tarina on kiertänyt internetissä pitkään. Alkuperä on tuntematon.

Helsingin aitaaminen oli?"

Frank nojasi Tainaa kohti ja korotti ääntään turhautuneena. "Ei, ei. Tuon tarinan tarkoitus oli vain havainnollistaa verotuksen moraalisia kysymyksiä. Eikä Länsi-Helsinkiä aidattu siksi, ettei yhteiskunnallista vastuuta haluttu kantaa, vaan tilastollisiin faktoihin perustuen. Länsi-Helsingin rikoksista aivan ylivoimainen osuus oli vieraspaikkakuntalaisten tekemiä."

"Tilastollisia faktoja? Älä jauha tuota paskaa. Tilastollinen fakta on se, että rikollisuus Länsi-Helsingin alueella oli kaikkien aikojen alhaisimmalla tasolla siinä vaiheessa, kun sinun lehtesi alkoi kalastella klikkejä paisuttelemalla jokaisen näpistyksen suureksi rikosuutiseksi ja masinoida sosiaalisen median kampanjaa, jossa muualla asuvia leimattiin huonoiksi ja epäluotettaviksi ihmisiksi. *Se* sai ihmiset pelkäämään rikollisuutta, ei mikään muu. Ja mitä verotuksen moraalisiin kysymyksiin tulee, niin asia voi olla niin tai näin. Minun jatkotarinani kertoo, miten tulee käymään verotuksen moraalisista kysymyksistä riippumatta. Vastaapa nyt yksinkertaiseen kysymykseeni, onko tuo yhteiskunta se, mihin haluat siirtyä, vai oletko niin tyhmä ettet ymmärrä, että nykyiset toimenpiteet johtavat siihen joka tapauksessa?"

Frankin ääni nousi edelleen.

"Kyse on siitä, että jos minä luon hyvinvointia ja työpaikkoja, niin ei kenelläkään ole oikeutta tulla minun työni hedelmiä varastamaan sen enempää verotuksella kuin sorkkaraudallakaan."

"*Sinäkö* luot työpaikkoja ja hyvinvointia, ihan yksin?"

”Kuka sitten? Se on minun yritykseni, eli minä päätän kuinka paljon väkeä palkataan. Enkö minä silloin luo ne työpaikat?”

”Muistuttaisin, että olet perinyt pääosan varallisuudestasi laittamatta tikkuakaan ristiin. Sen kymmenen vuoden aikana kun olet Sanommea vetänyt, sen pörssikurssi on laahannut indeksin perässä, joten luomasi lisäarvo on negatiivinen. Ymmärrätkö, ettet osaisi edes solmia kengännauhoja, ellei sitä olisi joku sinulle opettanut? Jos se olet *sinä*, joka sitä hyvinvointia luo, niin minulla on sinulle harjoitus. Muuta tuonne metsään kalsarit jalassa ja ala tehdä sitä hyvinvointia *ilman*, että käytät muiden ihmisten apua. Et käytä muiden tekemää ruokaa tai teitä, kaivat itse malmit maasta ja teet työkalut, niin sitten nähdään kuinka paljon *sinä* sitä hyvinvointia luot.”

”Kun neiti on olevinaan niin fiksu, niin kerrohan miten tuossa ravintolatarinassa sinun mielestäsi olisi pitänyt toimia?”

Taina huokaisi.

”Oletko jo lopettanut vaimosi hakkaamisen?”

”En. En ole sitä aloittanutkaan, joten en ole voinut lopettaakaan. Vaikka kysymys olisi huonosti aseteltu, siihen voi kuitenkin yleensä vastata. Miten sinun mielestäsi ravintolaillallinen olisi pitänyt jakaa alennuksen jälkeen? Ihan ymmärrettävä ja perusteltu kysymys, eikö?”

Taina huokaisi taas.

”Hyvä on. Kuvaamassasi ravintolaillassa on tietysti täysin perusteetonta alkaa rettelöidä, jos ei saa alennusta, kun ruuan on aikaisemmin saanut ilmaiseksi. Tarinan

ravintolailta ei kuitenkaan kuvaa yhteiskuntaa millään relevantilla tavalla. Yhteiskunta on yhteisö, jossa ihmiset tuottavat toisilleen hyvinvointia ensisijaisesti ostamalla ja myymällä erilaisia palveluja ja hyödykkeitä eivätkä jakelemalla vastikkeettomia almuja yhdeltä toiselle. Mutta tuskin saan sinua tästä vakuuttuneeksi, joten kysyn sen sijaan, että jos ravintola olisikin nostanut hintoja, niin kenen se korotus olisi sinun mielestäsi pitänyt maksaa? Jos kerran on jonkinlainen sopimus, että varakkaammat maksavat isomman osan, niin eikö se korotus sitten olisi mennyt niille rikkaille?"

Esko saapui paikalle ennen kuin Frank keksi nasevan vastauksen. Eskon silmäpussit kertoivat huonounisista öistä, mutta kasvoilla oli helpottunut ilme.

"Meinasi tehdä vähän tiukkaa, mutta saimme kuin saimmekin puristettua uuden kauppasopimuksen Kainuun Vapaakaupungin kanssa. Lehdistötiedote tulee varmaan viikonloppuna, ja maanantaina sopimus allekirjoitetaan virallisesti."

"Loistavaa", Frank innostui. "Suostuvatko ne kommunistihipit siis vihdoin kunnioittamaan tekijänoikeuksia ja patentteja?"

"Kyllä. Vapaakaupunki lupasi kunnioittaa kaikkia Eurooppalaisia immateriaalioikeuksia, kunhan ne eivät ole suoraan laittomia Vapaakaupungissa, emmekä keksineet yhtään esimerkkiä immateriaalioikeudesta, joka itsessään rikkoisi Vapaakaupungin lakeja. Bernen konventiota Vapaakaupunki ei tosin suostunut allekirjoittamaan, mutta onhan tämäkin jotain, että ne tunnustavat edes immateriaalioikeudet."

Keskustelu keskeytyi, kun Jaakko asteli lavalle ja otti mikrofonin käteensä.

”Tervetuloa minunkin puolestani tähän Fartumin järjestämään hyväntekeväisyystilaisuuteen. Olen Jaakko Takari, Fartumin toimitusjohtaja.”

”Kaikki varmasti tietävät, että tilaisuuden tuotto käytetään kahden tärkeää työtä tekevän organisaation hyväksi. Loppu Huumeille ry. tekee ansiokasta valistus- ja vaikuttamistyötä huumeiden käytön vähentämiseksi. Korkeakulttuurin Tuki ry. taas toimii monella kulttuurin saralla, mutta sen merkittävimpänä tehtävänä on vastata viime vuonna avatun Guugenhimm-museon toiminnasta. Minulla on suuri ilo ja kunnia toimia kummankin järjestön hallituksessa. Yhdistysten edustajat tulevat myöhemmin tänä iltana kertomaan tarkemmin toiminnastaan, joten ei siitä tässä kohtaa sen enempää.”

”Sen sijaan haluaisin ihan aluksi kiinnittää huomion niihin tekijöihin, jotka todellisuudessa ovat mahdollistaneet tämän tilaisuuden. Paikalla on nimittäin myös maamme hallituksen edustaja, pääministeri Esko Sipuli, joka on myöhemmin luvannut sanoa pari sanaa.”

”Mutta lyhyesti: neljä vuotta sitten maassamme tehtiin yritysten verotuksessa selvä edistysaskel, kun siirryttiin ns. Viron malliin, eli yrityksen tulosta verotetaan vasta kun sitä maksetaan ulos. Uudistuksessa ei oikein osattu ottaa huomioon sitä, että kun yrityksen voittojen maksamista osakkaille alettiin näin rangaista verotuksella, yritysten omistajat alkoivat jättää voittoja enenevissä määrin yhtiöihin. Suomalaisten yritysten keskimääräinen osinkojen maksu on siis vähentynyt mer-

kittävästi.”

”Palaten tämän illan teemaan: hyväntekeväisyys ei sinänsä kuulu yritysten tehtäviin sen enempää kuin yhteiskuntavastuukysymykset ja julkisuudenhallinta vaativat, vaan on osakkeenomistajien asia, laittavatko he rahaansa hyväntekeväisyyteen ja kuinka paljon. Monien tärkeiden hyväntekeväisyyskohteiden päärahoittajat ovat ihmisiä, joiden pääasiallinen varallisuus on yrityksissä. Veromuutos aiheutti näiden ihmisten vapaan kassavirran pienenemisen, mikä taas välillisesti pienensi merkittävästikin hyväntekeväisyysjärjestöjen tuloja. Esimerkiksi molemmat tämän illan kohdejärjestöt joutuivat pahimmillaan lomauttamaan henkilöstöään.”

”Joitakin vuosia sitten hallitus alkoi kokeilumielessä markkinoida vapaaehtoista anonyymiä veronmaksua, joka on osoittautunut yllättävän suureksi menestykseksi. Anonyymin veronmaksujärjestelmän tuotot ovat osaltaan mahdollistaneet tuon verotuksen epäkohdan korjaamisen viime vuonna. Nyt yritysten tulosta ei veroteta enää ollenkaan.”

Yleisö puhkesi spontaaneihin suosionosoituksiin.

”Niin, yritysten tuottojen verovapaus johtaa tietysti positiiviseen talouskasvuun. Tämän tilaisuuden kannalta on kuitenkin merkittävämpää, että se johtaa mutkan kautta myös hyväntekeväisyysorganisaatioiden talouden paranemiseen. Fartum on muuttanut osingonmaksupolitiikkaansa ja maksaa huomenna ulos ensimmäiset osinkonsa neljään vuoteen. Toivottavasti sekä tästä tilaisuudesta että osingonmaksusta saadaan toistuva perinne.”

”Kerron vielä tähän loppuun, että jouduimme

muuttamaan ohjelmaa viime tipassa. Alkuperäinen yllätysesiintyjä jäi hetki sitten onnettomuuden vuoksi tunneliin jumiin Turun ja Helsingin välisellä moottoritiellä, eikä näin ollen pääse paikalle. Ohjelmatoimistomme löysi kuitenkin korvaavan esiintyjän näinkin tiukalla aikataululla. Koska esiintyjällä on vielä toinenkin esitys tänään, joudumme ottamaan tämän yllätysesityksen loppukevennyksen sijaan alkukevennykseksi. Stand-upkoomikko Ville-Veikko Virtanen, ole hyvä!"

Yleisön taputtaessa Jaakko saapui pöytään ja puuskahti.

"Tämä ei nyt mennyt ihan nappiin. Stand-up olisi sopinut loppukevennykseksi, mutta alkuun se on aika kornia. On kuitenkin käsittämätöntä, että sijainen saatiin tällä aikataululla. Onnettomuus tapahtui alle kaksi tuntia sitten."

Lavalle käveli mies, joka oli pukeutunut virheettömästi istuvaan smokkiin, ja jolla oli muhkeat viikset, tuuheat, tummat hiukset ja paksusankaiset silmälasit. Kädessään hän kantoi pientä mustaa kassia, jonka laski mikrofonitelineen viereen.

"Terve vaan, kaikki. Ville-Veikko oli siis se, jonka piti tulla, mutta joka on nyt tunnelissa loukussa. Pahoittelen onnettomuuden aiheuttamia ohjelmamuutoksia. Mutta mennään asiaan. Minulla on monta nimeä, joista tähän tilaisuuteen taitaa sopia parhaiten Herra Galt. John Galt."

Frank alkoi yskiä ja sylkäisi kuohuviinit pöydälle. Jaakko, Esko ja Frank vilkaisivat toisiaan. Tainan suupielet nykivät hiukan. Hänen mielestään Jaakko, Esko ja

Frank olivat opiskeluajoista lähtien suhtautuneet vähän turhan vakavasti Ayn Randin kirjallisuuteen ja ajatuksiin.

John Galt katsahti Frankiin ja jatkoi:

"Tämähän alkaa esityksen kannalta lupaavasti. Yleisö meinaa tukehtua nauruun jo ennen kuin olen ehtinyt ensimmäisen jutun alkuun."

Galt tarttui mikrofoniin ja otti muutaman askeleen pitäen sormia otsallaan.

"Stand-upissa yleisö vaikuttaa siihen, millaisia vitsejä pitää varoa. Esimerkiksi Saksassa ei jokin aika sitten kannattanut vitsailla siitä, kumpi valmistuu ensin, Berliinin lentokenttä vai Sagrada Familia."

Koko sali purskahti nauruun. Jaakko nyökytteli päätään hyväksyvästi. Taina muisti useamman kerran, kun Jaakko ja Frank olivat maininneet Berliinin lentokentän yhtenä vahvimmista todisteista siitä, ettei yhteiskunnan pitäisi sotkeutua vastaaviin rakennusprojekteihin.

"Ja jos yleisössä sattuisi olemaan eräs Yhdysvaltojen entinen presidentti, hänen pienistä käsistään vitsailusta seuraisi kyllä hankaluuksia."

Yleisö nauroi taas, ja Galt katsahti yläviistoon raapien ohimoaan otsa rypyssä.

"Mutta nyt en millään muista. Mitä ihmettä se oli, mitä ei pidä sanoa, kun yleisö koostuu itseään muita parempina pitävistä vauraista ihmisistä, joiden varallisuus on pääosin peräisin perinnöistä tai muutoin kyseenalaisista kuvioista?"

Saliin laskeutui vaivautunut hiljaisuus. Taina yrit-

ti peitellä hymyä katsellessaan ympärillään olevien hämmentyneitä ilmeitä.

Galt käänsi katseensa takaisin yleisöön ja naurahti.

”Oho. Niinhän se oli, että yleisöä ei kannata muistuttaa siitä, että he ovat itseään muita parempina pitäviä vauraita ihmisiä, joiden varallisuus on peräisin perinnöistä tai muutoin epäilyttävistä kuvioista. Se ei jostakin syystä huvita yleisöä ollenkaan.”

”Mutta jatketaan. Illan teemoista ensimmäinen oli korkeakulttuurin tukeminen. Se sattui sinänsä sopivasti. Minäkin olen viime aikoina pohdiskellut korkeakulttuuria aika paljon – enkä vähiten siksi, että tuotan itsekin tällaista korkeakulttuuria...”

Yleisö tuntui helpottuvan hieman, ja varovainen nauru palasi saliin.

”Normaali taloudellinen vaihdantahan toimii niin, että minä tarjoan tilaisuuden järjestäjälle esityksen, ja tilaisuuden järjestäjä tarjoaa siitä minulle rahaa. Jos minä arvostan tuota rahasummaa enemmän kuin esitykseen hukkaamaani aikaa, ja järjestäjä arvostaa esitystäni enemmän kuin tuota rahasummaa, minä tulen esiintymään, kummatkin ovat tyytyväisiä, ja lisäarvoa on tuotettu aivan vapaaehtoisella vaihdannalla.”

”Jos sen sijaan valtio tulee väkivaltakoneistonsa kanssa siihen väliin sotkemaan vaikkapa sanomalla, että minun esityksestäni pitää maksaa enemmän kuin järjestäjä haluaisi maksaa, niin joko esitys jää tekemättä tai sitten ollaan kuin vanhassa kunnon Neuvostoliitossa, missä valtio pakottaa järjestäjän ostamaan esityksiä, joita se ei haluaisi ostaa. Ja sehän ei kovin hyvältä kuulosta.”

Taina katseli, kuinka päät nyökyttelivät hyväksyvästi eri puolilla salia.

"Tuohan puhuu ihan tolkullisia", Jaakko kuiskasi.

John käveli taas muutaman askeleen ennen kuin jatkoi.

"Mutta se oikea, parempien ihmisten korkeakulttuuri ei tunnu toimivan ollenkaan vapaan vaihdannan sääntöjen mukaan. Aloitetaan vaikka siitä, että normaalissa vaihdannassa palvelun maksaja ja kuluttaja ovat ne, jotka määrittelevät laadun. Siis tämän tilaisuuden järjestäjä on se, joka arvioi esitykseni niin hyväksi, että ostaa sen. Mutta korkeakulttuurissa asia menee päinvastoin. Tietty pieni porukka, pääasiassa joukko korkeakulttuurin tuottajia, on määritellyt itsensä asiantuntijaksi sen suhteen, mikä on hyvää korkeakulttuuria. Siis niin kuin minä sanoisin että *minä* olen se, joka arvioi esitykseni laadun eikä tapahtuman järjestäjä. Ja jos joku tuon pienen porukan ulkopuolinen korkeakulttuurin kuluttaja tai maksaja tulee ja sanoo, että 'hei, valtion budjetissakin on parempaa taidetta, tuosta en maksa mitään', niin miten siihen reagoidaan? Pyrkiikö korkeakulttuurin tuottaja parantamaan tuotteensa laatua, jotta maksava asiakas olisi tyytyväisempi? Ehei. Tämä korkeakulttuurin asiantuntijaporukka katsoo maksajaa nenänvarttaan pitkin ja toteaa, että maksaja tai kuluttaja ei vain *ymmärrä* tätä taidetta."

"Eikä tässä vielä kaikki. Kuka tästä korkeakulttuurista sitten oikein maksaa? Viime vuosina on lakkautettu verovaroin rahoitettu koulutus, terveydenhuolto ja pääosa sosiaaliturvasta. Kulttuurin valtiontukea on

sitä vastoin lisätty. Mutta sen sijaan, että tuilla tuotettaisiin taidetta, jota ihmiset haluavat nähdä, tehdään taidetta, joka on sen maksajan – ei siis suinkaan rakkaan yleisöni, saanen huomauttaa, sillä veronmaksajia on tässä huoneessa aika vähän – mielestä silkkaa roskaa. Toki veronmaksajien lisäksi on vielä joukko ihmisiä, jotka haluavat oikein erikseen osoittaa oman ylemmyytensä ja paremmuutensa ostamalla mesenaattitoiminnalla tiensä korkeakulttuurin tuottajien lähipiiriin – kunhan veronmaksajat maksavat suurimman osan. Näin kävi esimerkiksi Guugenhimm-museon kanssa."

Salissa vallitsi jälleen vaivaantunut hiljaisuus.

"Omituista. Illan ensimmäinen päävitsini ei naurattanut, vaikka omasta mielestäni se oli kierolla tavalla hauskaa. Siirrytään huumeisiin, sehän oli toinen illan puheenaihe. Ja veroihin – niistäkin oli puhetta, kun vihjasin, että tässä huoneessa ei veronmaksajia juuri taida olla. Kun siinä siemailette mustaa Lansonianne, niin oletteko tulleet ajatelleeksi, että kun te, yhteiskunnan tukipylväät, ette kestä omaa päätänne selvin päin vaan yritätte saada sen sekaisin hienolla samppanjalla, joudutte maksamaan hirveät alkoholiverot, kun taas kannabista pössyttelevät ituhipit saavat päänsä sekaisin verovapaasti?"

John piti pienen tauon.

"No, olettehan te sitä ajatelleet, koska pikapuoliin eduskunnassa hyväksytään laki, joka vapauttaa kalliimmat alkoholijuomat alkoholiverosta."

Taina huomasi, että osa ihmisistä oli alkanut pyöritellä päätään ja supista keskenään. Jaakko näytti

vähintäänkin ärtyneeltä, ja vinkkasikin pian ovella seisovan turvamiehen luokseen.

John vilkaisi liikkeelle lähtenyttä turvamiestä ja jatkoi nopeasti:

"Tosiaan, alkoholivero on viimeisiä veroja, joita tässä huoneessa maksetaan. Arvonlisäveroakin muutettiin viime vuonna niin, että yrityksen merkittävien omistajien perheiden yksityisen kulutuksen arvonlisävero voidaan vähentää yrityksen arvonlisäveroista."

"Ja sitten tämä hyväntekeväisyys, siinäkin on jotain omituista. Kun minä ostan elokuvalipun viihdyttääkseni itseäni, se olen vain minä kuluttamassa omia, moneen kertaan verotettuja rahojani ja maksamassa kaiken maailman arvonlisäveroja. Mutta kun te vähän paremmat ihmiset lahjoitatte rahaa hyväntekeväisyyteen saadaksenne toisenlaista viihdettä, niin ei riitä, että palveluntarjoajat saavat tuottaa palvelunsa verovapaasti. Eikä riitä, että näihin viihdykkeisiin kulutetut rahat saa vähentää kuluina niistä viimeisistä pennosista, jotka olisitte joutuneet maksamaan veroina. Kaiken tämän päälle te vielä odotatte, että me tavalliset kuolevaiset ihailemme teidän hyväntahtoista altruismianne. En vain ymmärrä."

Turvamies saapui Jaakon luokse. Jaakko ärähti:

"En tiedä mikä juttu tämä on, mutta se pitää keskeyttää. Ja haluan puhua tuon idiootin kanssa. Taluta se pelle vaikka väkisin sivuhuoneeseen."

Turvamies nyökkäsi ja lähti kävelemään lavaa kohti. Jaakko pahoitteli, nousi pöydästä ja suuntasi salin sivussa olevalle ovelle.

John jatkoi:

”Mutta tiedättekö, mikä on kaikkein hauskinta tässä huumeiden vastaisessa hyväntekeväisyydessä? Tiedättekö kuka sitä pääasiassa rahoittaa? 30 % järjestön tuloista on helppo saada selville, sillä rakas yleisöni on pitänyt huolen siitä, että tiedämme heidän ylevistä lahjoituksistaan. Entä loput? 70 % Loppu Huumeille ry:n tuloista on anonyymejä lahjoituksia. Eikö ole mielenkiintoinen kysymys, kuka *ne* on oikein antanut?”

John piti lyhyen tauon ja vilkaisi lähestyvää turvamiestä.

”Anonyymeistä lahjoituksista 96 % tulee maamme kolmelta merkittävältä huumeliigalta. Niille huumeiden laillistaminen olisi tuhoisaa. Loppu Huumeille ry on yksi merkittävimmistä lobbausryhmistä, jotka vastustavat huumeiden laillistamista.”

Salissa kuului kohahdus.

John otti kassin käteensä ja alkoi kävellä pois lavalta.

”Näyttää siltä, etten olekaan kovin toivottu esiintyjä, joten minun lienee aika poistua. Mutta älkää pelätkö. Noin puolen tunnin kuluttua tiedotusvälineet saavat paketin, jossa selvitetään Loppu Huumeille ry:n rahoituksen lähteet. Tutkivaa journalismia parhaimmillaan.”

”Ai niin”, hän vielä lisäsi, ”moottoritien tunnelin tulipalot ovat varmaan sammumaan päin, joten Ville-Veikko saattaa sittenkin ehtiä paikalle loppuillasta. Toivotan siis oikein rattoisaa loppuiltaa. Kiitos yleisölle, ja kuten aluksi sanoin, jonkinlaista korkeakulttuuria tämäkin kai oli – esityksen tekijä arvosti esitystä enemmän kuin katsojat.”

Turvamies tihensi vauhtia.

Johnin kassista oli ilmestynyt hihnoja, joita hän kiinnitti kävellessään jalkojensa ympärille. Samassa Taina tajusi, mikä tuo reppu oli, ja miksi John ei kävellyt ulko-ovea ja vartijoita vaan parveketta kohti. Taina vilkaisi ympärilleen, mutta vaikutti siltä, että kukaan muu ei ollut tajunnut, mitä parhaillaan tapahtui.

John kiipesi ketterästi parvekkeen kaiteelle, veti käden lippaan ja huudahti: "Hyvää loppuelämää!"

Taina ei ollut uskoa silmiään. Tuon tervehdyksen hän tunnistaisi missä ja koska tahansa. Sitten John kääntyi kaiteella ulospäin ja hyppäsi.

Luku 3

Kukaan muu ei ollut vielä paikalla, kun Jaakko tuli aamulla töihin. Hän oli nukkunut yönsä huonosti ja oli liikkeellä normaaliakin aikaisemmin. Hän sulki työhuoneensa oven perässään ja sytytti varattu-valon oven ulkopuolelle. Edellisen illan katastrofin jälkeen hän ei halunnut nähdä ketään, ei ennen johtoryhmän kokousta. Se alkaisi kahdeksalta.

Jaakko joi aamukahviaan ja selaili tärkeimpiä uutisotiskoita eri medioista. Iltapäivälehtien lööpit saivat aikaan inhon väristyksiä. Miksi huumerikolliset rahoittivat hänen huumeiden vastaista työtään? Ja *miksi* ihmeessä joku näki niin paljon vaivaa tuodakseen sen sillä tavalla julki? Stand-up-koomikon ohjelmatoimisto ei ollut kuullutkaan koko varaesiintyjästä. Parkkipaikalla oli ollut auto odottamassa BASE-hyppääjää, mutta valitettavasti auto ehti hävitä, ennen kuin kukaan ehti tehdä mitään.

Ja tietysti joku oli kuvannut salaa koko spektaakkelin ja ladannut sen jo Youtubeen. Sitä linkkiä Jaakko ei yksinkertaisesti pystynyt avaamaan. Sen sijaan hän avasi

sähköpostiohjelman ja alkoi kirjoittaa viestiä:

```
"To: Fartum-all"
"Subject: Eilisten tapahtumien kommentointi
tiedotusvälineille"
"Body:"
"Tervehdys kaikille,
eilisillan tilaisuus ei mennyt aivan
suunnitelmien mukaan. Tiedotusvälineet
saattavat osoittaa kiinnostusta aiheeseen.
Kaikki kyselyt on ohjattava suoraan
viestintäjohtaja Riikka Mäkiselle, joka
vastaa asiaan liittyvästä tiedotuksesta.
Ystävällisin terveisin-
Jaakko Takari, CEO"
```

Seuraavaksi hän kaivoi lompakostaan verkkopankkitunnukset tarkistaakseen, että osingot olivat tulleet tilille. Tämä oli tilipäivä monen vuoden työstä, eikä Jaakko ollut halunnut nuolaista ja tehdä rahoilla yhtään mitään ennen kuin olisi omilla silmillään nähnyt niiden tipahtaneen tilille.

”Ihmeellistä”, Jaakko mutisi. Aikaisemmin osingot olivat näkyneet tilillä heti aamusta. Ehkä tämä isompi erä on jotenkin hitaampi, hän mietti ja päätti tarkistaa myöhemmin, että kaikki oli mennyt kuten piti. Seuraavaksi Jaakko tutustui johtokunnan kokouksen materiaaliin. Tällä kertaa käsiteltävänä olevien asioiden lista oli lyhyt.

Kuului koputus, ja ovi aukesi. Jo ennen kuin Jaakko nosti katseensa papereista, hän tunnisti sihteerinsä kalliin hajuveden tuoksun. Hän katsoi Saaraa eikä meinannut saada katsettaan irti punaisen mekon avoimesta kaula-aukosta ja pitkistä sääristä, jotka paljastuivat mekon helman alta. Saavuttamattomuuden tunteen aiheuttama lievä ärtymys nousi pintaan, kun Jaakko muisteli, miten oli pikkujouluissa yrittänyt tehdä vähän lähempää tuttavuutta Saaran kanssa, mutta Saara oli määrätietoisesti naputtanut vihkisormustaan.

”Ajattelin vain tulla muistuttamaan, että hallituksen kokous alkaa kymmenen minuutin päästä.”

”Kiitos. Lähden heti, kun saan tämän viimeisen paperin vilkaistua läpi.”

Saara sulki oven perässään, ja pian Jaakko laski MacBookinsa kannen, laittoi paperit nippuun ja suuntasi kohti neuvotteluhuonetta. Iphone hänen taskussaan alkoi soida. Ruudulla luki Jaakon Aasian sijoituksia hoitavan pankin nimi: Morgan Sachs Private Banking Singapore.

”Ovatpa nuo nopeasti haaskalla”, Jaakko ajatteli, löi luurin korvaan, laittoi puhelimen äänettömälle ja jatkoi matkaansa kohti neuvotteluhuonetta. Kukaan ei uskaltanut avata suutaan edes hyvään huomeneen, mistä hän oli tyytyväinen.

Johtokunta saapui paikalle pikkuhiljaa, ja minuuttia vaille yhdeksän viimeinen sulki oven perässään.

Jaakko rykäisi ja aloitti:

”Tämä ei ole asialistalla, mutta eilinen hyväntekeväisyysgaala ei mennyt ihan putkeen.

Riikka, oletan, että kuten jo eilen puhuttiin, tiimilläsi on lehdistötiedote valmiina hyväksyttäväkseni ennen puolta päivää?"

"Kyllä, sen työstäminen aloitettiin jo eilen illalla. Viimeistellyn version pitäisi olla sähköpostissani hetkenä minä hyvänsä. Tarkistan sen ja lähetän sinulle hyväksyttäväksi niin pian kuin mahdollista."

"Hyvä. Mennään sitten itse asiaan eli eilisen hallituksen kokouksen terveisiin. Käytännössä hallitus keskusteli edelleen vain yrityksen pääomarakenteesta ja osinkopolitiikasta. Kaikki olivat tyytyväisiä pääomarakenteen kehityksen suuntaan. Talvellahan hallitus päätti, että yrityksen pääomarakennetta muutetaan lähes velattomasta oman pääoman suhteen tehokkaammaksi siten, että nettovelkaantumisaste pidetään 40 ja 50 prosentin välillä. Tämän myös yhtiökokous hyväksyi, kun tämän vuoden osingonmaksusta päätettiin ja nettovelkaantumisaste saatiin nostettua lähes 40 prosenttiin. Kaikki on siis mennyt hallituksen päätösten mukaisesti. Ainoa pieni lisätyötä vaativa asia nousi esille, kun vuosikokouksessa hallitukseen valittu uusi jäsen tarttui siihen, että velkakirjat on pääasiassa laskettu liikkeelle Kainuun Vapaakaupungin taalereissa. Hän kysyi, miksi niin on tehty ja miten siihen liittyvä valuuttariski on suojattu."

"Ennen kuin ehdin itse vastata, muut hallituksen jäsenet kertoivat pääperusteet. En vieläkään ymmärrä, miten meidän on mahdollista laskea liikkeelle joukkovelkakirjoja taalereissa negatiivisella korolla, mutta niin me vain jostain syystä voimme tehdä. Siis oikeasti, halvempaa kuin ilmaista lainaa. Meille maksetaan rahaa siitä,

että otamme lainaa. Valuuttatermiineistäkin aikanaan keskusteltiin, mutta niiden tekeminen tuon mitättömän riskin suojaamiseksi veisi valtaosan hyödystä pois, joten päätimme olla suojaamatta riskiä."

"Joka tapauksessa hallitus päätti, että vieraan pääoman valuutta- ja korkoriskipolitiikasta tehdään erillinen hallituksella hyväksytettävä paperi seuraavaan hallituksen kokoukseen. Vesa, CFO:na tämä taitaa pudota sinun tontillesi?"

"Kyllä. Suunnittelenko ensimmäisen luonnoksen tämän perusteella, vai onko siihen vielä jotain lisättävää?" Vesa vastasi.

"Ei kai siihen muuta, kunhan nykytilanne saadaan hyväksytettyä virallisesti. Tuleeko kenellekään enää mitään tähän liittyvää mieleen?"

Kukaan ei sanonut mitään, kuten Jaakko oli odottanutkin. Johtoryhmän jäsenet olivat tahoillaan oman alueensa rautaisia ammattilaisia, mutta Vesa oli yleensä ainoa, joka kommentoi rahoitukseen liittyviä asioita.

"Hyvä. Lopetetaan tämä lyhyeen, jotta päästään siivoamaan eilistä sotkua. Riikka, tule sen lehdistötiedotteen kanssa huoneeseeni niin pian kuin ehdit. Soitan vain yhden puhelun ja sen jälkeen olen vapaa."

Riikka vilkaisi puhelintaan ja vastasi:

"Selvä. Viimeinen luonnos onkin jo sähköpostissani. Katson sen ja tulen sitten."

Jaakko palasi työhuoneeseensa ja tarkisti pankkitilinsä uudelleen. Osinkoja ei näkynyt vieläkään. Hän soitti yksityispankkiirilleen Syrdeaan, jossa hän säilytti osakkeitaan. Jyrki Öhman vastasi nopeasti puhelimeen.

”Terve, miten menee?” Öhman kysyi. ”Varmaan hyvä fiilis, kun työn tulos alkaa näkyä tilillä?”

”Tavallaan siitä juuri soittelenkin, kun nuo rahat *eivät* näy tililläni. Voitko tarkistaa, mikä niiden tilanne on?”

”Oho”, Öhman ihmetteli. ”Omituista. Minäpä selvittelen ja palaan asiaan.”

***

Lounaan jälkeen Jaakon puhelin soi.

”Haloo”, hän vastasi.

”Jyrki Syrdeasta täällä.”

”Mitä niille osingoille kuuluu?”

”Täältä katsottuna kaikki on mennyt niin kuin piti, ja vaikka kyseessä onkin vähän isompi ulkomaanmaksu Singaporeen, niin kyllä sen tänään pitäisi tilillä näkyä.”

Jaakko hätkähti.

”Singaporeen? Mihin ihmeen Singaporeen?”

”No sinne Singaporeen, minne sinun osinkosi on maksettu. Voin kaivaa tilinumeron tuolta järjestelmästä, jos haluat.”

”Kaiva”, Jaakko puuskahti. ”Kaiva ihmeessä.”

”Tässä menee minuutti tai kaksi, että pääsen systeemiin sisään. Odotatko linjalla vai soitanko, kun saan tiedot?”

Jaakko odotti, ja hetken kuluttua Jyrki jatkoi:

”Tässä se numero on. SWIFT MOSASGSG. Tilinumero 234 234 4322.”

Jaakko huokaisi helpotuksesta.

”Kyllä, kyllä tuo minun tilini taitaa olla. En vain ymmärrä, miksi tuo tili on teidän tiedoissanne. Kiitos paljon avusta.”

”Eli aikaisemmin osinkoja ei ole maksettu tälle Singaporen tilille?”

”Siitä on monta vuotta, kun Fartum on viimeksi maksanut osinkoja, mutta olen aika varma, ettei niitä Singaporeen ole aikaisemmin mennyt.”

”Tarkistan koska ja miksi tuo tieto on tuonne laitettu, mutta siinä menee hetki. En voi luvata tietoa enää tänään.”

”Tarkista ja ilmoita heti kun tiedät jotain.”

Jaakko pudisteli päätään, käveli vaatekaapissa olevan pienen kassakaapin luokse ja otti esiin Morgan Sachsin verkkopankkitunnukset.

Hän näppäili koodit Morgan Sachsin verkkosivulle. Tilitietojen latautuminen tuntui kestävän ikuisuuden. Sivun latauduttua Jaakon suupieliin nousi hymynkare. Ruudulla näkyi numero 350,754,287.16 EUR. Hyvin lyhyttä hetkeä myöhemmin hänen aivonsa rekisteröivät toisen rivin, jossa oli täsmälleen sama luku, mutta edessä oli miinusmerkki. Kului vielä toinen lyhyt hetki, ja kasvoille unohtunut hymynkare hävisi Jaakon suupielistä.

Sananen kirjailijalta

Tämä *Atlaksen potkun* ilmaisversio pitää sisällään koko kirjan. Maksullisesta versiosta sen erottavat vain nämä markkinointisivut, joihin törmäät muutaman kerran kirjan mittaan.

Kirjaa saa jakaa vapaasti epäkaupallisesti (CC BY-NC 4.0). Lähdekoodi löytyy osoitteesta **git.brainpaingames.com/tommy/atlas-public**, joten voit myös tehdä kirjasta itse version missä tahansa tiedostomuodossa.

Jos haluat tukea minua, voit ostaa osoitteesta **store.brainpaingames.com** painetun kirjan tai PDF- ja EPUB-versiot ilman näitä markkinointisivuja.

Kiitos. Tarina jatkuu seuraavalla sivulla.

Luku 4

Taina istui yksin neuvotteluhuoneessa ja pyöritteli puhelinta mietteliäästi kädessään. Oli täysin selvää, että edellisen illan "John Galt" oli Jussi. Hän oli nähnyt tuon tervehdyksen niin monta kertaa hyppykoneessa, ettei minkäänlaista erehdyksen mahdollisuutta ollut. Tainan ja Jussin polut olivat eriytyneet, kun Jussi oli alkanut panostaa enemmän harrastuksiinsa kuin tuotantotalouden opintoihinsa, ja Taina taas oli alkanut panostaa enemmän jatko-opiskeluun kuin harrastuksiin.

Tainan suu vetäytyi pieneen hymyyn, kun hän muisteli niitä kertoja, kun Jussi oli paasannut milloin mistäkin yhteiskunnallisesta epäkohdasta tai talousteorian älyttömyydestä. Jussin paasaukset olivat menneet niin Tainan kuin useimpien muidenkin kavereiden toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos. Viime vuosien yhteiskunnallinen kehitys oli kuitenkin saanut hänet pohtimaan enemmän yhteiskunnallisia kysymyksiä, ja hän tajusi kaipaavansa yhteiskunnallisia keskusteluja ja keskustelukumppania, joka ei ollut aynrandilaisen markkinafundamentalismin pauloissa.

Hän päätti, ettei vielä kertoisi nähneensä Jussin esitystä. Jussi ei selvästi halunnut tulla tunnistetuksi, joten keskustelu olisi turvallisempaa, mikäli Taina ei vielä ottaisi asiaa esiin.

Jussin numero oli puhelimessa edelleen tallella, vaikka edellisestä yhteydenotosta oli aikaa. Puhelin ei ehtinyt soida montaakaan kertaa, kun tuttu ääni vastasi:

"Jussi."

"Taina Takari tässä, pitkästä aikaa."

Lyhyt hiljaisuus.

"No terve! Siitä onkin aikaa. Mitä sinulle nykyään kuuluu?"

"Hyvää, kiitos, vaikka vähän yksipuolisesti työpainotteista ollut tämä elämä viime aikoina. Mutta missä päin maailmaa sinä olet menossa ja oletko vielä hyppykuvioissa mukana? Olen tässä miettinyt, että pitäisi työn vastapainoksi aktivoitua vähän enemmän vapaa-ajallakin. Ja ajattelin, että sinä tuskin olet lopettanut hyppäämistä."

Jussi nauroi.

"Enhän minä hyppyhommia ole lopettanut, vaikka kiirettä välillä onkin. Juuri tänä aamuna tulin tänne Kainuun Vapaakaupunkiin. Kevät on jo niin pitkällä, että täälläkin voi aloitella hyppytoimintaa. Mikä työnantaja on onnistunut saamaan sinut niin pauloihinsa, että vapaa-aikakin on sille pitänyt uhrata?"

"Fartumillahan minä. Yritämme kehittää modulaarista torium-reaktoria sähkön- ja lämmöntuotantoon. Viimeisen parin vuoden aikana olemme saaneet aikaiseksi sellaisia läpimurtoja, että tunnelin päässä alkaa

vihdoin näkyä valoa. Ensimmäisen prototyypin pitäisi valmistua tämän vuoden puolella."

Puhelimen toisessa päässä oli jälleen hetki hiljaista. Taina oli pelännyt kysymystä työnantajasta etukäteen, mutta oli päättänyt olla rehellinen. Valehtelu olisi vain aiheuttanut ongelmia myöhemmin.

"Modulaarinen torium-reaktori?"

"Niin. Sillä saataisiin ratkaistua aika isoja ongelmia. Se syö korkea-aktiivista ydinjätettä polttoaineenaan ja tuottaa puhdasta sähköä ja lämpöä."

"Kyllä minä noista torium-reaktoreista olen kuullut, en vain tajunnut, että sinä olet niitä suunnittelemassa. Tosiaan, ydinfysiikkaahan sinä opiskelit. Mielenkiintoista. Mutta palataan tuohon sinun vapaa-ajan ongelmaasi. Tänään on perjantai, joten kaiken järjen mukaan sinun pitäisi pystyä olemaan pari päivää pois töistä. Ota iltajuna ja tule tänne, viikonlopuksi on luvattu hyvää hyppykeliä."

"Kainuuseen? Ei minulla muistaakseni mitään viikonloppuna ole, mutta tarkistan vielä. Sopiiko jos kysyn työkaveria mukaan, hän on myös hypännyt jonkun verran?"

"Kyllä tänne mahtuu. Järjestän majoituksen."

"Okei. Koska se juna lähtee? Eikö sinne voi lentää?"

"Juna lähtee iltayhdeksältä ja on aamukahdeksalta täällä. Lentäminen on vähän hankalaa, koska täkäläiset lentokentät eivät enää suostu noudattamaan länsimaisia turvamääräyksiä. Siis suomeksi, täällä saa viedä oman juomapullon lentokoneeseen. Siksi lentoyhteydet toimivat käytännössä vain vapaakaupunkien ja joidenkin

vähemmän kehittyneiden maiden välillä."

Taina naurahti.

"Selvä. Palaan pian asiaan."

Eddie mutisi itsekseen kopiokoneen luona, kun Taina tuli neuvotteluhuoneesta. Huomatessaan Tainan Eddie puuskahti:

"Tänne on tuotu uusi kopiokone. Eikä tämä rakkine suostu tekemään kaksipuoleisia tulosteita."

Taina ei voinut pidätellä nauruaan.

"Voivoi. Eli kaikki se säätö, jotta sait oman pikanäppäimesi määriteltyä edelliseen kopiokoneeseen, meni nyt aivan hukkaan?"

"Naura sinä vain. Sitä minun pikanäppäintäni käytti puoli toimistoa. Ehkä minun pitää luovuttaa ja etsiä käyttöohjekirja. Mikä ihme siinä oikein on, että kun laitteen nimi on kopiokone ja sillä on *yksi* pääasiallinen käyttötarkoitus eli tehdä kopio nipusta paperia, niin siinä on enemmän nappuloita ja asetuksia kuin minun tietokoneessani! Jos Steve Jobs olisi keskittynyt tietokoneiden sijaan toimistolaitteisiin ja kodinkoneisiin, meillä olisi varmasti kopiokone, jossa olisi yksi nappula ja joka kyllä kopioisi, mutta ei sitten tekisi mitään muuta. Sen sijaan meillä on kulttuuri, jossa ihmiset eivät suostu opettelemaan tietokoneen käyttöä, vaikka käyttävät sitä pääasiallisena työkalunaan. Hiirellä kliksutellaan menemään hillittömän hitaasti ja Ctrl-c, Ctrl-v on jotain pelottavaa nörtteilyä. Vähän niin kuin taksikuski, jonka mielestä peruutusvaihteen käyttäminen on liian hankalaa opeteltavaksi. Tai siinä Applen tapauksessa niin kuin taksikuski, jonka auton valmistaja on sitä

mieltä, että kuljettajien ei tarvitse peruuttaa, joten on tehnyt peruuttamisen mahdottomaksi. Ja taksikuski ylpeilee sillä, että hänen autonsa on helppokäyttöinen."

Taina odotti, että Eddie lopetti purkauksensa.

"Löysitkö jotain vihjettä Antista, Eveliinasta tai Villestä?"

Eddie nyökkäsi.

"Yritin eilen illalla soittaa heille. Kävi niin kuin sanoit, kaikkien puhelimet olivat poissa verkosta. Koska Eveliina ja Antti ovat pariskunta ja Ville sinkku, puolisoiden etsimistä en edes yrittänyt. Sitten mietin, että Villen sukunimi, Hairto, ei ole kovin yleinen. Ville on kotoisin Porista, joten seuraavaksi soitin numerotiedusteluun. Sieltä löytyi yksi henkilö tuolla sukunimellä, Aune Hairto. Hän vastasi puhelimeen ja vaikutti aika puheliaalta vanhemmalta leskirouvalta. Ja kyllä, hän on Villen äiti. Ville oli jättänyt hänelle viestin kerrottavaksi kaikille kyselijöille. Aune luki sen puhelimessa ja kirjoitin sen paperille."

Eddie otti paperin taskustaan ja ojensi sen Tainalle.

```
Hei. Olen kunnossa, mutta vähän aikaa
suunnitellusti tavoittamattomissa. Jätä
yhteystietosi Aunelle, niin otan yhteyttä,
kun olen taas tavoitettavissa. Pahoittelut
mahdollisista hankaluuksista. Ville.
```

Taina kurtisti kulmiaan.

"Eipä tuossa paljon sisältöä ollut. Tosin tuo on aika tyypillistä Villeä, ei hänen sähköposteissaankaan yleensä juuri kaunokirjallisuutta ollut. Yrititkö kaivella hänen äidiltään enemmän tietoa?"

”Toki. Ei Ville ollut hänellekään sen enempää sanonut, kun oli käynyt eilen kääntymässä. Aunen mukaan Ville oli epäillyt olevansa poissa muutaman kuukauden. Suoraan sanottuna Aune vaikutti itsekin olevan vähän huolissaan.”

”Onhan tuo nyt vähintäänkin kummallista. En ymmärrä, mihin he oikein kuvittelevat tuolla käytöksellä työllistyvänsä. Ei näitä mielenkiintoisia työpaikkoja tällä alalla ihan joka puun oksalla kasva.”

Eddie hymähti ja totesi:

”Eipä niitä tekijöitäkään aivan joka oksalla tunnu olevan.”

”Totta tuokin. Keskustellaan siitä lisää iltapäivällä HR:n kanssa. Oletan, että jätit Aunelle viestin välitettäväksi Villelle?”

”Totta kai. Jätin sekä sinun että minun yhteystiedot.”

”Hyvä. Sitten ihan toinen asia. Minulla on aika pitkä tauko laskuvarjohyppäämisestä, ja satuin juttelemaan hetki sitten yhden vanhan hyppykaverin, Jussin, kanssa. Hän kertoi, että Kainuussa olisi tänä viikonloppuna hyppykauden avaus. Kiinnostaako lähteä mukaan?”

”Kainuuseen? Miksi juuri sinne? Eikö siellä ole vielä talvi?”

Taina kohautti olkapäitään.

”Ilmeisesti kevät on jo tarpeeksi pitkällä. Majoitus ja ohjelma on järjestyksessä, jos tänä iltana hypätään junaan. Maanantaina aamulla voidaan tulla rautatieasemalta suoraan töihin. Suoraan sanottuna ainakin minä kaipaan vähän tuulettumista, viimeiset kuukau-

det ovat olleet aika hektisiä. Enkä ole koskaan käynyt vapaakaupungissa, niin ehkä olisi aika nähdä sekin."

Eddie mietti hetken.

"Luin juuri yhdestä artikkelista, että vapaakaupunkien elämä on muuttunut aika paljon siitä alkuperäisestä pakolaisleiristä. Lähdetään vain, uusi kokemus se minullekin on."

"Ok. Sinähän otat oman varjon mukaan?"

Eddie nyökkäsi.

Taina kirjoitti tekstiviestin Jussille:

"Hei, hypätään Eddien kanssa junaan ja tullaan katsomaan pohjoisen meininkejä. Eddiellä on oma varjo, minä tarvitsen kerholta lainaan. Nähdään aamulla."

Luku 5

Jaakko tuijotti ruutua jähmettyneenä. Joku oli tehnyt yli 350 miljoonan euron pikasiirron hänen tililtään samana päivänä. Saajan nimeksi oli merkitty hänelle tuntematon yritys, Blue Sky Investments LTD. Jaakon lamaannus laukesi pian, ja hän alkoi toimia. Ensimmäiseksi pitäisi soittaa Singaporeen, selvittää mikä tämä juttu oli ja perua tilisiirto. Niin iso siirto ei voisi tapahtua silmänräpäyksessä.

Jaakko etsi puhelimestaan Morgan Sachs Singaporen numeron ja soitti.

"Tervetuloa Morgan Sachs Singaporen puhelinpalveluun."

"Jos haluat palvelua malesian kielellä, paina numeroa yksi."

"Jos haluat palvelua kiinan kielellä, paina numeroa kaksi."

"Jos haluat palvelua englannin kielellä, paina numeroa kolme."

Jaakko painoi numeroa kolme.

”Puhelumme nauhoitetaan asiakaspalvelun laadun tarkkailemiseksi ja kehittämiseksi.”

”Jos asiasi koskee asiakkuuden aloittamista, paina numeroa yksi.”

Jaakko alkoi hiiltyä. Ennen kaikkea hän hiiltyi siksi, että ymmärsi liiankin hyvin, mitä peliä tässä pelattiin. Hän oli itse ohjeistanut, että asiakaspalvelu on kustannuspiste, jonka pääasiallinen tehtävä on pitää asiakkaat mahdollisimman kaukana kalliista asiakaspalvelijoista pakottamalla heidät keskustelemaan mahdollisimman pitkään maksullisen robottivastaajan kanssa.

”Jos asiasi koskee vakuutuksia, paina numeroa kaksi.”

”Jos asiasi koskee tiliasioita, paina numeroa kolme.”

Jaakko painoi numeroa kolme.

”Palvelemme arkisin aamukymmenestä iltapäiväviiteen. Kiitos soitostasi. *Tuut. Tuut.*”

Jaakko katsoi puhelintaan, tajusi Suomen ja Singaporen aikaeron ja paiskasi puhelimen roskakoriin.

Sitten hän muisti saaneensa aikanaan Morgan Sachs Private Bankingin asiakasvastaavan käyntikortin. Jaakko kaivoi sen esiin ja kyllä, siinä oli myös matkapuhelinnumero. Kaltoin kohdeltu puhelin vaikutti toimivan edelleen.

”Jack.”

”Hei, Jaakko Takari Suomesta.”

”Päivää. Mitä kuuluu?”

”Pahoittelut, mutta nyt ei ole aikaa small talkille. Tililtäni on siirretty 350 miljoonaa euroa jollekin minulle

tuntemattomalle yritykselle. Haluaisin aika äkkiä saada selville, mitä on tapahtunut."

Pitkä hiljaisuus.

"Haloo?"

"Voitko toistaa, en ole varma ymmärsinkö oikein."

"Joku on siirtänyt tänään 350 miljoonaa tililtäni, ja haluaisin tietää, mitä vittua oikein on tapahtunut."Jack oli taas hetken hiljaa. "Puhutko nyt siitä 350 miljoonan tilisiirrosta, jonka ehdottomasti vaadit tehtäväksi pikasiirtona heti tänään?"

"Minä? En minä ole tuollaista tilisiirtoa vaatinut."

Hiljaisuus.

"Oletko tosissasi?"

Jaakko karjui puhelimeen jo suoraa huutoa.

"No niin vitun tosissani kuin voin olla."

"Anteeksi, menen takaisin toimistolle, tätä keskustelua ei voi jatkaa matkapuhelimellani. Soitan myös esimiehelleni. Mutta sen voin kertoa, että joku on sinun pankkitunnuksillasi ja sinun sähköpostillasi varmistanut tuon tilisiirron ja erityisesti vaatinut nopeaa toimintaa. Yritin vielä päivällä soittaa puhelimella ja tarkistaa näin ison siirron henkilökohtaisesti, mutta sain luurin korvaani."

Jaakko hiljeni.

"*Minun* verkkopankkitunnuksillani ja *minun* sähköpostillani?"

"Niin. Soitan sinulle hetken päästä takaisin."

Puhelu katkesi siihen, ja Jaakko alkoi miettiä kuumeisesti. Hän ei keksinyt muuta kuin että joku oli onnistunut hakkeroimaan hänen tietokoneensa. Hän etsi

puhelimestaan Hannun puhelinnumeron. Hannu oli Jaakolle tuttu golf-seuran toiminnasta. Hannu oli aikanaan perustanut menestyneen tietoturvayhtiö G-Securen ja oli vieläkin sen toimitusjohtaja.

"Terve Jaakko. Mitä mielessä?"

"Oletko sellaisessa paikassa, missä voit puhua luottamuksellisesti?"

"Lähdin juuri autolla Ruoholahdesta Sarfvikiin kierrokselle, eli kerro rauhassa."

"Joku on ilmeisesti ensin vaihtanut Fartumin osinkojen maksutilin normaalipankistani Singaporeen, ja välittömästi osinkojen saavuttua tilille siirtänyt ne eteenpäin. Singaporessa väitetään, että minun sähköpostini ja pankkitunnukseni ovat vahvistaneet siirron. Ymmärtääkseni tuo on mahdollista vain, jos joku on kaapannut tietokoneeni."

"Fartumin osingot? Eivätkö ne olleet aika isot tänä vuonna?"

"No voi sen niinkin sanoa. 350 miljoonaa. *Minun rahojani.* Sanoinko jo, että tämä on sitten luottamuksellista?"

Hannu vihelsi hiljaa.

"On varmaan parasta, että tutkimme koneesi ja puhelimesi. Sammuta tietokone, irrota kaikki johdot ja poista akku välittömästi, jos se vain on irrotettava. Sammuta myös puhelimesi ja käske sihteerisi hakea it-osastoltanne tyhmin mahdollinen puhelin, johon siirrät sim-korttisi. Tule sitten ulko-ovelle noiden laitteiden kanssa. Jätän kierroksen väliin ja olen teidän pääovellanne viiden minuutin päästä."

Jaakko painoi nappia. Saara avasi oven melkein välittömästi ja katsoi Jaakkoa kysyvästi.

”Minulla on nyt vähän tilanne päällä eikä aikaa selittää. Voitko hakea IT-osastolta yhden tavallisen matkapuhelimen. Ei siis älypuhelinta. Saa olla vanha, mutta tarvitsen sen heti.”

Saara nyökkäsi, kääntyi ja sulki oven perässään. Hän tuli takaisin puhelimen kanssa ennen kuin Jaakko oli ehtinyt edes sammuttaa tietokonettaan.

”Varapuhelimeni oli latauksessa hyllyssä. Kelpaako se?”

”Erinomaista. Kelpaa. Voisitko vielä siirtää simkorttini siihen?”

”Toki.”

Saara otti puhelimet ja siirsi sim-kortin vanhaan nokialaiseen. Jaakko laittoi tietokoneen ja puhelimen kassiin ja lähti etuovelle. Samaan aikaan Hannun tummansininen BMW M5 kaartoi oven eteen. Jaakko istui etupenkille.

”Terve. Ei tarvitse mennä puhelinkauppaan. Sain Saaralta vanhan uskollisen Nokia 3110:n. Navi-näppäin ja kaikki.”

Hannu virnisti.

”Se tuskin on ollut teidän verkoissa kiinni muulla kuin sähköjohdolla, joten eiköhän se ole ensihätään riittävän puhdas. Ajetaan tuonne meidän konttorille. Matkalla tänne sain pari meidän terävämpää kaveria kiinni, ja he lupasivat jättää muut työt vähäksi aikaa.”

Samalla vanha nokialainen alkoi soittaa klassista nokian soittoääntä. Ruudulla oli vieras numero ulkomailta.

”Hei, olen Jonathan Smith Morgan Sachs Singaporen lakiosastolta. Olen ymmärtänyt, että mielestänne pankkitililtänne on tehty auktorisoimattomia tilisiirtoja. Olenko ymmärtänyt oikein?”

”Kyllä. Saatteko tilisiirron peruttua?”

”En voi kommentoida tuota. Ennen kuin voimme muutenkaan jatkaa keskustelua, minun täytyy varmistua henkilöllisyydestäsi. Normaalisti se tapahtuisi pankkitunnuksillamme, mutta näissä olosuhteissa emme voi luottaa siihen. Järjestän Helsingin konttoriimme neuvottelutilan suojatulla yhteydellä, jolloin henkilökuntamme voi tarkistaa henkilöllisyytesi. Tämän pitäisi onnistua aivan lähitunteina. Minä toimin tässä asiassa kontaktinasi meidän puolelta tästä eteenpäin. Miten haluat tiedon, kun neuvotteluhuone on järjestyksessä?”

”Soita. Yritän päästä välittömästi paikalle.”

Jaakko kaivoi taskustaan Jackin puhelinnumeron ja soitti hänelle.

”Tavoittelemaanne puhelimeen ei juuri nyt saada yhteyttä.”

”Mitäköhän tämä oikein tarkoittaa”, Jaakko pohdiskeli ääneen ja jatkoi:

”Asiakasvastaavani on hävinnyt, ja pankin lakiosasto ilmoitti ottaneensa jutun käsiteltäväkseen. Hyvällä tuurilla lakiosasto juuri peruu tilisiirtoja. Huonolla tuurilla ne ovat alkaneet varautua tappelemaan.”

”Minähän en juuri mitään pankkitoiminnasta tiedä, mutta ei kai lakiosastolla ole mitään tekemistä rahaliikenteen kanssa?”

”Taitaa olla parasta ottaa oma lakimieheni mukaan

tähän soppaan. Kauanko meillä vielä menee?"

"Muutama minuutti niin ollaan perillä."

Jaakko kaivoi puhelimen vain tajutakseen ettei puhelimessa ollut numeroita tallella. Hän näppäili numerotiedustelun numeron.

"Numeropalvelu, miten voin auttaa?"

"Asianajotoimisto Rödby-Hammaren, asianajaja Niklas Levander. Voitko yhdistää ja lähetätkö numeron tekstiviestillä, kiitos."

"Pieni hetki. Löytyi. Kiitos soitosta."

Niklas vastasi pian puhelimeen.

"Hei, Nikke, minulla on juuri nyt vähän tilanne päällä, mutta tyhjennä kalenterisi ja lähde tulemaan kohti G-Securen konttoria. Selitän tarkemmin, kun saavut."

"Tämän päivän tilanne on vähän hankala..."

"Ei näin hankala. Keksi jotain ja laita tossua toisen eteen, tai yhteistyömme loppuu tähän puheluun."

"Hmmm, hyvä on. Ehkä saan sen järjestymään. Palaan asiaan."

"G-Securen konttori. Kysy ovella Hannu Vaittista. Puoli tuntia."

BMW pysähtyi jalkakäytävälle G-Securen pääoven eteen. Hannu ja Jaakko kävelivät ovesta sisään, ja Hannu pyysi vastaanottovirkailijaa viemään auton parempaan parkkiin.

He astuivat hissiin. Hannu pyyhkäisi sormenjälkitunnistinta ja painoi alimman kellarikerroksen nappia.

Hissi pysähtyi, ja ovet avautuivat jonkinlaiseen huoneeseen, jossa odottivat mies hyvin istuvassa puvussa ja nainen siistissä jakkupuvussa.

”Jaakko, tässä on Nina ja Matti, Nina ja Matti, tässä on Jaakko Takari, jota meidän nyt pitäisi vähän auttaa.”

He kättelivät, ja Hannu jatkoi:

”Missä Toni on?”

”Aamupäivällä Toni oli vielä työpöydällään. Hän ei lähtenyt syömään meidän kanssa lounasta, joten yritin soittaa hänelle, kun pyysit meidät tänne, mutta hän ei vastannut puhelimeen”, Nina vastasi.

”Hänen puhelimensa on varmaan taas äänettömällä ja ajatukset jossakin syvällä. Voitko käydä hakemassa Tonin tänne?” Hannu kysyi.

Nina nyökkäsi ja lähti hissille.

”Kuka on Toni?” Jaakko kysyi.

”Me perustimme Tonin kanssa alun perin kahdestaan tämän yrityksen. Minä toin alkupääoman ja Toni maailmanluokan tietoturvaosaamisen. En usko, että liioittelen, jos sanon, että hän on yksi maailman terävimmistä tietoturva-analyytikoista.”

Matti keskeytti. ”Positiivisella tavalla aivan ainutlaatuisen raivostuttava tyyppi. Kun ensin olet hakannut päätäsi seinään jonkin ongelman kanssa päivätolkulla ja vihdoin päätät kysyä apua Tonilta, niin ensin tulee pyyntö saada ongelman kuvaus kirjallisena ja sitten hetki aikaa miettiä sitä. Ja sitten, kymmenen minuutin kuluttua siitä kun olet lähettänyt sähköpostin, Toni tulee työpöydällesi rupattelemaan mukavia kahvikupin kanssa

ja ohimennen antaa ratkaisun, joka yleensä on samaan aikaan hyvin yksinkertainen, jälkikäteen katsottuna itsestäänselvä ja *täysin* laatikon ulkopuolelta ajateltu. Vähemmästäkin ihmiset repivät hiuksia päästään."

Hannu nyökkäsi ja jatkoi:

"Kolikon toinen puoli on sitten se, että hänellä on... sanotaan vaikka pieni asenneongelma. Jos jokin asia ei kiinnosta, niin se ei sitten kiinnosta eikä tapahdu. Ja niitä ei-kiinnostavia asioita on aika paljon erityisesti näin liikkeenjohdon kannalta, kuten vaikkapa asiakkaiden ja esimiesten kunnioittaminen ja pukeutumiskoodi. Arvaapa kuinka paljon hymyilytti, kun vuosia sitten autoimme Microsoftia. Meillä oli palaveri Seattlessa Microsoftin ylimmän johdon kanssa, ja Toni tuli ovesta sisään vähän myöhässä, pukeutuneena t-paitaan, jossa lukee 'No Windows. No Problems' ison Linux-pingviinin ympärillä. Ylipäätään yrityksen pyörittämiseen ja meidän palvelumme myymiseen liittyvät asiat ovat hänelle vähän toissijaisia, mutta onneksi jo alkuaikoina sovimme hyvässä yhteisymmärryksessä, että Toni tekee vain teknistä tietoturva-analyysiä ja muu jää minulle."

Nina tuli takaisin päätään puistellen.

"Toni ei ollut työpöydällään. Sen sijaan hän oli jättänyt näppäimistönsä päälle tämän lapun." Nina ojensi ruutuvihosta repäistyn arkin Hannulle.

Hannu otti paperin. Luettuaan sen hän katsoi Ninaan ja kysyi:

"Vitsailetko?"

"En minä tuollaisesta vitsaile."

”Mitä siinä lukee?” Jaakko kysyi.

”Tämän lapun mukaan Toni on päättänyt lopettaa työnsä tältä istumalta. Omien laskelmiensa mukaan hänen ylityönsä ja käyttämättömät lomansa riittävät kattamaan irtisanomisajan palkan noin kolminkertaisesti. Hän haluaa kuulemma käyttää enemmän aikaa Go’n pelaamiseen.”

Hannu huokaisi.

”Go on yksi niistä asioista, joista hän *on* kiinnostunut. Tuossa lopussa on jokin omituinen hashtag, #missäjussion. En tiedä mitä se tarkoittaa.”

Hannu kaivoi puhelimen taskustaan.

”Ei kannata. Yritin soittaa hänelle, mutta puhelin soi työpöydällä.” Nina totesi.

”Perkele. Tämä ei ole ollenkaan Tonin tapaista. Olisin ehdottomasti halunnut hänet mukaan, mutta lähdetään sitten liikkeelle tällä kokoonpanolla. Selvitän myöhemmin, mitä Toni oikein pelleilee.”

”Odota, tarkistan kuinka kauan Niklaksella menee, ennen kuin edetään.”

Puhelin ehti soida vain kaksi kertaa ennen kun Niklas vastasi.

”Meneekö vielä pitkään?”

”Navigaattorin mukaan 400 metriä ja kaksi minuuttia.”

”Odottelemme sinua, niin selitän tilanteen vain kerran.”

Jaakko katkaisi puhelun ja totesi:

”Niklas on täällä parin minuutin päästä.”

Niklas astui pian hissin ovista ulos ja näki Jaakon.

”Terve Jaakko. Tälle on parempi olla hyvä selitys. Toiseksi isoimman asiakkaamme edustajat eivät vaikuttaneet ilahtuneilta, kun ilmoitin palaverin peruuntumisesta juostessani heitä vastaan käytävällä.”

”Kyllä tälle selitys on. Tämä ei sitten vuoda näiden seinien ulkopuolelle ilman lupaani. Minulta on tänään varastettu yli 350 miljoonaa euroa.”

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus, jonka Hannu rikkoi.

”Kukaan meistä muista ei ole vielä kuullut koko tarinaa. Selitäpä nyt mahdollisimman yksityiskohtaisesti mutta ytimekkäästi, mitä oikein on tapahtunut?” Jaakko selitti tapahtuneen muutamassa minuutissa. Muut kuuntelivat keskittyneinä ja hiljaisina. Jaakon lopetettua Niklas avasi suunsa ensimmäisenä.

”Vaikuttaisi siltä, että Morgan Sachs on varautumassa oikeusjuttuun. Jos tilisiirto olisi ollut peruttavissa, se olisi jo tehty. Sen sijaan keskustelu siirrettiin lakimiehille. Se tarkoittaa myös sitä, että he eivät tule olemaan millään tavalla avuliaita, vaan pitävät tiukasti kiinni siitä, että kaikki on tehty ohjeiden ja sopimusten mukaan. Älä vaihda enää sanaakaan heidän kanssaan ilman että minä olen paikalla. Oletko ilmoittanut poliisille?”

Hannu ehti väliin:

”Ennen kuin mennään poliisille, ehdotan että tutkitaan laitteet täällä. Tämä on maan paras tietoturvalaboratorio.”

Jaakko mietti hetken ennen kuin vastasi.

”En ole ilmoittanut poliisille. Tässä on nyt nopeus valttia. Lisäksi arvostaisin kovasti, jos tämä ei ainakaan vielä tässä vaiheessa leviäisi kovin laajalle yleisölle. Kat-

sotaan poliisin kanssa sitten mahdollisesti myöhemmin."

Nina alkoi esittää kysymyksiä Jaakolle.

"Pankista sanottiin, että tuo tilisiirto oli vahvistettu sinun pankkitunnuksillasi ja sähköpostillasi. Onko mahdollista, että ymmärsit väärin, vai voidaanko tätä pitää tässä vaiheessa luotettavana tietona?"

"En ymmärtänyt väärin, siitä olen varma. Se tietysti on aina mahdollista, että puhelimen toisessa päässä sanottiin virheellisesti."

"Okei. Puhelimesi ja tietokoneesi meillä jo on, niillä pääsemme hyvin alkuun. Lisäksi olisi hyödyllistä saada välittömästi myös sähköpostipalvelimenne logitiedot ja kaikkein parasta olisi, jos saisimme kopion koko sähköpostipalvelimen kovalevystä. Ja jos teillä on joku IDS käytössä-"

Nina huomasi kysymysmerkin Jaakon kasvoilla ja tarkensi nopeasti:

"IDS on järjestelmä, jolla yritetään tunnistaa verkkoon tunkeutujat. Jos teillä on tuollainen järjestelmä, niin meidän pitäisi päästä tutkimaan sen tietoja."

"En tiedä mistään IDS:stä mitään. Enkä oikein usko, että voimme luovuttaa sähköpostipalvelintakaan tutkittavaksi ennen kuin meillä on NDA:t ja muut sopimukset allekirjoitettu puolin ja toisin. Enkä ole edes varma, haluanko sotkea Fartumin henkilökuntaa mukaan vielä tässä vaiheessa."

"Voitko edes pyytää ottamaan kopiot niistä nyt myöhempää tutkimista varten?"

Keskustelu keskeytyi, kun Jaakon taskusta kuului Nokia tune. Jaakko vastasi puhelimeen.

”Jonathan Morgan Sachsilta tässä hei. Aleksanterinkadun konttoriin on nyt varattu loppupäiväksi neuvotteluhuone.”

”Selvä. Olen siellä lakimieheni kanssa tunnin sisällä.”

”Ok. Kuulemiin.”

Jaakko hieroi ohimoitaan pienen hetken.

”Mitä olit sanomassa, niistä postipalvelimista ja muista?”

”Voitko pyytää ottamaan sähköpostipalvelimen ja IDS:n logeista kopiot talteen myöhempää tutkimista varten?”

”Muotoile minulle sähköpostiin, mitä pitää ottaa talteen, niin mietin, miten vien viestin eteenpäin. Onko se kriittistä saada nopeasti?”

”Jos teillä on verkossa joku asiansa osaava krakkeri, niin on todennäköisesti jo myöhäistä. Jos taas ei, ja teillä on tapana varmuuskopioida ja säilyttää kopiot asiallisesti, niin se ei ole kovin kriittistä, mutta tietysti jarruttaa tuon tutkimuslinjan edistämistä. Ongelmallisinta on, jos ette säilytä logeja kovin pitkään ja ne ehditään poistaa ennen kuin niistä on otettu kopiot.”

”Okei. Kuten todettu, lähetä minulle sähköpostia. Mitä sitten seuraavaksi?”

Matti katseli muistiinpanojaan ja esitti seuraavan kysymyksen:

”Onko sinulla ajatuksia siitä, kuka olisi voinut päästä salasanalistaan käsiksi?”

Jaakko mietti.

”Ei minun mielestäni kukaan. Sain sen omin käsin Morgan Sachsin konttorista ja vein sen samana päivänä

suoraan työhuoneeni kassakaappiin, johon kellään muulla ei ole koodia."

Matti jatkoi:

"Selvä. Alamme tutkimaan tuot konetta välittömästi."

Jaakko katseli ympärilleen.

"Täällä homma taitaa olla niin hyvin hanskassa kuin vain näissä olosuhteissa voi olla. Pitäkää minut ajan tasalla 24/7. Hannu, valmistele tästä jokin sopimusluonnos, maksan tietysti kulunne."

Seuraavaksi Jaakko nyökkäsi Niklaksen suuntaan.

"Lähdetään Aleksanterinkadulle."

***

Jaakko ja Niklas saapuivat Morgan Sachsin toimistolle. Vastaanottovirkailijan korkokengät kopisivat marmorilattiaa vasten, kun hän ohjasi Jaakon ja Niklaksen neuvotteluhuoneeseen. Hän tarkisti henkilötodistukset ennen kuin alkoi syöttää puhelinnumeroa pöydällä olevaan neuvottelupuhelimeen.

"Jonathan Smith."

"Hei Jonathan. Kate Helsingistä. Täällä ovat kanssani Jaakko Takari ja Niklas Levander."

"Terve Jaakko. Kuka on Niklas?"

"Niklas on lakimieheni. Hän halusi tulla mukaan keskusteluun."

"Selvä. Kiitos Kate, me jatkamme tästä."

"Ok. Kuulemiin."

Kate sulki oven perässään. Jaakko aloitti keskustelun malttamattomana.

”No, mitä on selvinnyt? Miten saan rahani takaisin?”

Lyhyt hiljaisuus.

”Aloitan kertomalla virallisen näkemyksemme ja sen jälkeen kerron off the record sen mitä voin.”

”Morgan Sachs on toteuttanut tilisiirron kaikkia pankin sisäisiä ohjeita ja ulkoisia sopimuksia pilkulleen noudattaen. Paikoitellen olemme noudattaneet jopa suurempaa varovaisuutta kuin mitä ohjeisuksemme edellyttää. Emme ikävä kyllä voi auttaa tilisiirron perumisessa millään tavoin.”

”Miten helvetissä muka ette voi?” Jaakko huusi puhelimeen.

”Jaakko, anna minä hoidan puhumisen”, Niklas sanoi suomeksi. Jaakko nyökkäsi.

”Kuten sanoin, tuo on virallinen kantamme. Autamme tietysti virallisissa tutkimuksissa viranomaisia lakien edellyttämällä tavalla. Mutta epävirallisesti voin vielä sanoa sen verran, että ne, jotka rahasi veivät, vaikuttavat olevan *todella* hyviä siinä mitä tekevät. Oletko selvittänyt kenen se yritys on, jonka tilille rahat siirrettiin?”

”En, kuinka niin?”

”Kyseessä on HBSC:n Singaporen toimitusjohtajan henkilökohtaisen sijoitusyhtiö. Ehdimme kuulla, että raha oli jo singahtanut sieltä useiden muiden tilien kautta pois Singaporesta. Sillä tilillä oli kuulemma myös joitakin muita epäilyttäviä tilisiirtoja. Keskusteluyhteytemme HBSC:n suuntaan katkesi hyvin pian, joten emme tiedä sen enempää.”

Jaakko oli jo avaamassa suutaan, mutta Niklas pot-

kaisi häntä jalkaan ja ehti ensin:

"Oletan, että tässä oli kaikki, minkä suostutte kommentoimaan?"

"Kyllä."

"Selvä. Kiitos tiedoista, jäämme pohtimaan jatkotoimenpiteitä."

Niklas sulki puhelimen.

"Ei liene järkevää jatkaa keskustelua täällä. Lähdetään ulos."

He kävelivät vastaanoton ohi, ja Niklas kiitti vastaanottovirkailijaa. Jaakko ei saanut sanaa suustaan.

He istuivat Niklaksen autoon, mutta Niklas ei vielä käynnistänyt autoa vaan kysyi:

"Onko sinulla lakimies Singaporessa, ja oletko ajatellut ilmoittaa asiasta poliisille?"

"Ei ole, käytin Morgan Sachsin lakimiehiä, kun tarvitsin niitä. Enkä ole uhrannut ajatustakaan poliisille."

"Selvä. Minulla on pari hyvää kontaktia Singaporessa. Tarkistan niiden työtilanteen ja tunnustelen miten tässä pitäisi edetä. Varkaamme vaikuttaa astelleen sielläkin aika isoille varpaille. En ole varma, missä vaiheessa Singaporen poliisi pitää ottaa mukaan. Veikkaisin, että mitä nopeammin, sen parempi. Mitä tehdään Suomen poliisin kanssa?"

Jaakko mietti hetken.

"Annetaan G-Securelle vähän työrauhaa. Oletan, että jos joku, niin ne pääsevät jäljille. Eli ei vielä Suomen poliisia. Ja odotellaan Singaporenkin poliisin kanssa hetki. Minulla on kontakti, joka voi päästä HBSC:n Singaporen toimitusjohtajan puheille."

”Hyvä. Ajan sinut takaisin Keilaniemeen ja alan viedä asioita eteenpäin.”

Niklas käynnisti auton ja Jaakko soitti numeropalveluun.

”Saara Virta, työskentelee Fartumilla, kiitos. Saanko numeron tekstiviestinä, ja voitko yhdistää saman tien?”

”Hei, Saara, voitko kaivaa jostain Daniel Pettersonin yhteystiedot. Hän auttoi aikanaan meitä Fartumin omistusjärjestelyissä ja on siirtynyt sen jälkeen HBSC:n johtoryhmään.”

”Toki. Soitan pian takaisin.”

Jaakko lopetti puhelun.

”Mitä ajattelit kysyä, jos saat hänet kiinni?”

”En tiedä. Kerron tilanteeni ja yritän selvittää, onko hänkin uhri vai epäilty.”

Jaakon puhelin piippasi saapuneen viestin merkiksi. Saara oli ollut tehokas, ja Danielin puhelinnumero oli viestissä. Jaakko soitti siihen saman tien, mutta ei saanut vastausta. Hän kirjoitti numeroon viestin, jossa pyysi Danielia soittamaan kellosta välittämättä, kun saisi viestin.

Luku 6

Kun Taina tuli aamulla ravintolavaunuun, hän ei nähnyt Eddietä vielä missään. Hän osti aamupalaksi kaurapuuron ja kahvin ja meni istumaan ikkunan viereen. Ohi vilisevää metsämaisemaa katsellessaan hän huomasi ajatustensa jo pyörivän tulevassa hyppypäivässä. Ainaiseen työasioiden miettimiseen verrattuna se tuntui yllättävänkin virkistävältä. Taina näki Eddien tulevan ravintolavaunuun ja heilautti tälle kättä.

"Huomenta. Saitko nukuttua?" Eddie kysyi.

"Junan kolina ja ensimmäisen hyppypäivän jännitys vähän häiritsivät, mutta loppujen lopuksi ihan ok. Entäs itse?"

"Jäin illalla lukemaan vapaakaupungeista. Mielenkiintoisia juttuja. Mutta kerron niistä lisää, kunhan saan aamupalan eteeni. Mitä sinä otit?"

"Perusvarman kaurapuuron ja kahvin. Leivät näyttivät vähän kalliilta laatuunsa nähden."

"Käyn vilkaisemassa mitä sieltä löytyy."

Eddie palasi pian kaurapuuron ja kahvin kanssa.

"Mitä sinä siis oikein luit?" Taina kysyi.

”Lueskelin vähän Wikipediasta ja Wikivoyagesta, mitä vapaakaupungeista on kirjoitettu. Kuinka hyvin tiedät, mihin me oikeastaan olemme menossa?”

”Eivätkö ne alun perin olleet jonkinlaisia eurooppalaisten muukalaisvihamielisten puolueiden ajamia aidattuja ja kontrolloituja pakolaisleirejä, johon aluksi kaikki turvapaikanhakijat siirrettiin pakolla? Mutta jossain vaiheessa niihin alkoi muuttaa myös joitain länsimaisia ihmisiä.”

”Jotakuinkin noin minäkin olin ymmärtänyt, ja niin se periaatteessa olikin. Mutta vaikuttaa siltä, että aikanaan kun vapaakaupunkeja perustettiin, niiden perustamiskirjaan lisättiin tiettyjä erioikeuksia, jotka ovat sittemmin osoittautuneet yllättävän merkittäviksi.”

”Millaisia erioikeuksia?”

”Ensinnäkin EU on sitoutunut takaamaan tai ostamaan vapaakaupunkien joukkovelkakirjoja vuosittain tietyn per capita summan edestä. Vapaakaupungit siis saavat rahoitettua toimintaansa edullisesti koko EU:n takaamana. Joukkovelkakirjoilla saatuja varoja vapaakaupungit käyttävät yhteiskunnan infrastruktuurin rakentamiseen, kuten terveydenhuoltoon, järjestyksen valvontaan, sosiaaliturvaan, koulutukseen oikeusjärjestelmään ja verotusjärjestelmään. Niiden järjestämiseen vapaakaupungeilla on täydellinen autonomia, kunhan tietyt ihmisoikeuksien minimistandardit pidetään yllä. Mitä tästä seurasi? Koska vapaakaupunkeja oli Euroopassa useita, eri vapaakaupungeilla oli mahdollisuus kokeilla erilaisia systeemejä noiden palvelujen tuottamiseksi. Vapaakaupunkien välillä vallitsee ihmisten vapaa liik-

kuvuus, joten ihmiset hakeutuivat niihin vapaakaupunkeihin, joissa kokivat elämänsä parhaaksi. Eli vapaakaupunkien välille syntyi tietty kilpailuasetelma, ja niiden instituutiot kehittyivät yllättävän nopeasti. Kaiken tämän seurauksena vapaakaupungit käyttävät nykyisin rahansa kovin tehokkaasti. Vapaakaupunkien peruspalvelut ovat nousseet nopeasti maailman kärkiluokkaan, yliopistotutkimusta ja erikoissairaanhoitoa myöten."

Taina oli kuunnellut Eddien kertomusta niin intensiivisesti, että oli unohtanut jatkaa syömistä.

"Miksi tuosta ei puhuta mediassa sen enempää?" Taina kysyi.

Eddie kohautti olkapäitään.

"Niinpä. En tiedä. Vähän erikoisempi, mutta ehkä jopa merkittävämpi erioikeus on se, että vapaakaupungit on määritelty erityistalousalueiksi. *Mitkään* kansainväliset kauppasopimukset eivät sido vapaakaupunkien sisäistä päätöksentekoa, mutta vapaakaupunkien tuotteilla on siitä huolimatta vapaa pääsy EU:n sisämarkkinoille, kunhan ne täyttävät EU:n direktiivien vaatimukset."

"Mikä tuossa on niin merkittävää?" Taina kysyi.

Eddie hymyili.

"Ilmeisesti EU ajatteli aikanaan samoin, koska EU:n päättäjät tuohtuivat aika lailla, kun eräät vapaakaupungit ilmoittivat ensi tekonaan vapaakaupungin perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen, ettei vapaakaupungeissa ole sen enempää patentti- kuin tekijänoikeuslainsäädäntöä."

"Ah", Taina nyökkäsi. "Siitä on varmasti moni ollut

käärmeissään."

Keskustelu keskeytyi konduktöörin kuulutukseen:

"Saavumme Kainuun Vapaakaupungin rautatieasemalle. Ovet aukeavat kulkusuuntaan nähden oikealta puolelta. Kiitos matkasta ja tervetuloa uudelleen."

"Nytkö me jo ollaan perillä?" Eddie ihmetteli.

He kauhoivat jäljellä olevan puuron nopeasti suuhunsa ja lähtivät junasta. He astuivat junasta terminaalirakennukseen. Ilmassa leijui tuoreen maalin tuoksu, ja terminaali näytti vastarakennetulta. He kävelivät ihmismassan mukana, kunnes pysähtyivät jonottamaan turvatarkastuspisteelle.

Taina pudisteli päätään.

"Turvatarkastus, jotta pääsee junasta pois. Mikä järki tässäkin nyt on?"

"Ei varsinaisesti junasta pois vaan Vapaakaupunkiin sisään", Eddie tarkensi.

"Tämä on näitä vapaakaupunkien erityisaluestatuksen seurauksia. Ihmisillä on vapaa liikkuvuus vapaakaupunkien välillä, joten vapaakaupungit haluavat tietää aika tarkasti, ketkä tulevat niihin ulkopuolelta. Aseiden hallussapito on kiellettyä vapaakaupungeissa. Jos jäät siitä kiinni, saat *persona non grata* kohtelun ja sinut heitetään kaupungista ulos. Tiukoilla sisääntulotarkastuksilla ampuma-aserikokset on saatu vapaakaupungeissa käytännössä nolliin."

Taina katsoi Eddietä ja nauroi.

"Kuinka myöhään oikein luit näitä juttuja?"

Eddie hymyili.

"Ei se nyt *niin* paljon yli puolen yön mennyt. Ja on-

han tämä nyt todella mielenkiintoista, että on päästy rakentamaan yhteiskuntajärjestystä puhtaalta pöydältä."

"Mikäpä sinusta ei olisi mielenkiintoista. Mutta se on vain hyvä niin, siihen voi aina luottaa, että tiedät kaiken kaikesta, tai jos et tiedä, niin otat selvää."

Pitkältä vaikuttanut jono oli liikkunut nopeasti, ja Taina kutsuttiin metallinpaljastimen läpi. Nuori nainen teki hänelle ruumiintarkastuksen, ja Taina asteli passin kanssa luukulle, jonka päällä luki "Ensi kertaa Vapaakaupunkiin saapuvat". Hän ojensi passin virkailijalle.

"Tässä ei mene kauaa, mutta joudumme ottamaan sormenjäljet ja skannaamaan iirikset. Mikä on saapumisen tarkoitus?" virkailija kysyi.

"Lomailu. Tulimme viikonlopuksi käymään vanhan ystävän luona, joka asuu täällä nykyään."

"Selvä. Rekisteröin sinut turistiksi, en vakituiseksi asukkaaksi. Voitko katsoa tähän laitteeseen, niin saamme iiriksesi skannattua."

Taina asetteli kasvonsa skanneriin.

"Selvä, sitten sormenjäljet. Aseta kämmenet tähän pinnalle kuvioiden osoittamalla tavalla."

Pinta väläytti vihreää valoa.

"Tämä oli tässä. Tervetuloa Kainuun Vapaakaupunkiin ja hyvää päivänjatkoa."

"Kiitos. Anteeksi, mutta minun on pakko kysyä, miten tämä voi olla näin sujuvaa mihin tahansa muuhun maahan verrattuna?"

Virkailija kohautti olkapäitään.

"Tämä on aika helppo keino ansaita vähän lisätienestejä. Monet opiskelijat ja freelancerit tule-

vat tänne aamuisin vähäksi aikaa tekemään töitä, kun juna saapuu ja on suurin ruuhka. Ei näiden laitteiden käyttö niin monimutkaista ole, ja kaikki millään tavalla poikkeukselliset tapaukset ohjataan kuitenkin täysipäiväisille rajavartijoille käsiteltäväksi."

"Mielenkiintoista. Kiitos."

Eddie odotti jo Tainaa tiskien takana, ja he kävelivät ulos turvatarkastuksesta.

Taina tunnisti Jussin, joka oli odottamassa oven ulkopuolella. Tällä kertää Jussi näytti paljon tutummalta. Kiharat hiukset, paksusankaiset silmälasit ja mittatilauspuku olivat vaihtuneet lyhyisiin vaaleisiin hiuksiin, farkkuihin ja ulkoilutakkiin.

Taina laski laukkunsa maahan ja halasi Jussia lyhyesti.

"Moi. Kiva nähdä pitkästä aikaa. Tässä on Eddie. Eddie vastaa tiimissäni reaktoriytimen suunnittelusta. Ja tässä on Jussi, vanha opiskelukaverini."

"Oliko se niin, ettei kumpikaan teistä ole käynyt täällä tai muissa vapaakaupungeissa aikaisemmin?" Jussi kysyi.

"Emme ole käyneet, mutta Eddie luki koko eilisillan vapaakaupunkien historiasta ja tietää jo kaiken."

"Tuskin siellä Wikipediassa kaikkea kerrottiin", Eddie sanoi.

Jussi nauroi.

"Ei, eihän siellä kaikkea kerrota, mutta kyllä sieltä hyvän yleiskuvan saa. Lähdetään kävelemään, lentokenttä on tuossa aivan vieressä. Meillä on ilmatila varattuna hyppytoiminnalle ensin vain yhteentoista as-

ti, eli ehditään ottamaan pari hyppyä ennen lounasta. Lounasaikaan voisin pitää teille pienen turistikierroksen kaupungissa, ja sen jälkeen voidaan palata taas hyppäämään."

He kävelivät kulman taakse. Vasta silloin Taina ymmärsi, että juna-asema ja lentoterminaali olivat samaa rakennusta.

"Ai, tämä oli *näin* lähellä. Hypätäänkö täällä siis liikennelentokentältä?" hän kysyi.

"Tavallaan. Lentomäärät ovat toistaiseksi olleet pieniä, sillä täältä ei kulje lentoja kuin pariin muuhun vapaakaupunkiin, eikä Kainuun Vapaakaupunki ole vielä ehtinyt kasvaa kovin suureksi. Ilmatilaa on siis ollut aika helppo saada, mutta kaupungin kasvuvauhti on sen verran ripeää, että ei täällä montaa vuotta enää hypätä."

"Missä sitten aiot hypätä?" Eddie kysyi.

Jussi naurahti. "Se on vielä niin kaukana. Tällä hetkellä ajatukset pyörivät lähipäivissä, korkeintaan viikoissa."

"Mikä sinut oikein alun perin toi tänne ?" Eddie jatkoi.

Jussi vilkaisi Eddietä ja kohautti olkapäitään. "En minä oikeastaan osaa vastata. Olen pyörinyt täällä melko lailla alusta saakka."

"Olet siis ilmeisesti viihtynyt hyvin. Mikä täällä on sinun mielestäsi parasta ja mikä pahinta?"

"Tuo on normaalia Eddietä", Taina keskeytti. "Hän haluaa tietää kaikesta kaiken."

Jussi hymyili. "Se on hyvä. Mutta tuo on vaikea ky-

symys. Anna minulle hetki, niin muotoilen vastaukseni."

He kävelivät kohti porttia, josta pääsi lentokentän alueelle. Varis lensi heidän päidensä ylitse ja raakkui äänekkäästi: "Kraa. Kraa. Kraa."

Jussi jatkoi:

"Parasta ja pahinta täällä... Voi olla vaikea ymmärtää, mutta tavallaan ne ovat sama asia. Täällä ollaan ylivoimaisesti pisimmällä epävarmuuden poistamisessa ihmisten elämästä. Kenenkään ei tarvitse murehtia perusterveydenhuollosta tai perustoimeentulosta, rikollisuuskin on erittäin pientä. Sellaisille ihmisille, jotka haluavat viedä jotain eteenpäin, tällainen ympäristö antaa aivan poikkeukselliset mahdollisuudet keskittyä vain siihen, mitä he haluavat tehdä. Tieteen, kulttuurin ja urheilun terävin kärki on yhä enenevässä määrin muuttanut vapaakaupunkeihin, ja kierre vain voimistuu."

"Mikä siinä sitten on pahaa?"

"Useimmille siinä ei olekaan mitään pahaa, päinvastoin: tämä on monille parempaa kuin mikään. Kuulostaa varmasti etuoikeutetun ja hyväosaisen lapselliselta valitukselta, mutta itse olen huomannut, että tietynlainen steriiliys ja elämän riskittömyys, joka täällllä vallitsee, alkaa pidemmän päälle mennä ihon alle. Tästä puuttuu jotenkin sellainen... elämän tuntu."

Jussi virnisti.

"Mutta siihen tämä hyppiminen ja epäsäännölliset vierailut tuolla 'oikeassa' maailmassa seikkailemassa ovat ainakin vielä toimineet hyvänä lääkkeenä."

He saapuivat kiitotien vieressä olevan koneen luokse,

jonka ovesta kampesi itseään ulos isokokoinen rastatukkainen mies, jolla oli punainen parta .

”Terve Ragnar”, Jussi tervehti. ”Tässä ovat Taina ja Eddie.”

Samassa Ragnarin olkapäälle laskeutui varis.

Taina ja Eddie hätkähtivät isoa lintua, mutta Ragnar ja Jussi eivät tuntuneet kiinnittävän siihen mitään huomiota.

”Mikä tuo on?” Eddie kysyi.

”Ai Raakku?” Ragnar naurahti. ”Raakulla ja minulla on pitkä historia. Löysin sen viitisen vuotta sitten pihaltani puun juurelta, kun se oli vasta pikku poikanen. Ruokin sitä muutaman viikon, että se pääsi kunnolla siivilleen, ja siitä asti Raakku on pitänyt minua silmällä. Nytkin se kertoi, että kolme ihmistä on tulossa kentälle, niin osasin tulla koneesta ulos katsomaan keitä sieltä tulee.”

Taina näytti epäilevältä.

”Vitsailetko?”

”En. Varikset kuuluvat älykkäimpiin lintuihin. Ne oppivat aika paljon ja muistavat kasvojakin. Raakku tietää, koska minä olen lähdössä lentokoneella hyppäämään, ja lentää vastaan. Kaikkein siisteintä on, kun lennän varjoliitimellä ja Raakku seurailee ja tuntuu välillä oikein nauravan, kun en löydä nostoja, ja se pääsee näyttämään mistä pääsee ylös.”

Eddiekin vaikutti vähän epäilevältä.

”Sanoitko viisi vuotta sitten? Asuitko jo silloin täällä?”

Ragnar nauroi.

”En. Muutto olikin pieni operaatio. Autoon Raakku ei tule, mutta sen kotiin jättäminenkään ei tuntunut oikealta, joten pyöräilin tänne. Viikko siinä meni.”

Eddie ja Taina katsoivat toisiaan ja sitten Jussia, joka hörähti:

”Ei, ei Ragnar vedätä teitä. Joskus tuo lintu on tehnyt elämämme niin hankalaksi, että olen miettinyt kuinka siitä pääsisi eroon. Mutta onhan se melkoinen otus.”

Ragnar nyökkäsi ja jatkoi:

”Kone taitaa olla valmis. Lähdetään ripeästi, niin ehdimme vielä toisen kierroksen ennen lounasta. Oletteko valmiita?”

Taina ja Eddie vilkaisivat toisiaan ja virnistivät.

”Eiköhän tässä muuten olla, mutta otammeko matkatavarat mukaan koneeseen?” Taina kysyi.

”Ei oteta. Heitän ne nopeasti tuohon kerhon mökille sillä aikaa kun laitatte varjot päälle. Tuossa koneen vieressä oleva sininen varjo on pakattu Tainalle valmiiksi.”

”Ai niin, oliko ne meidän prototyyppikypärät jossain?” Jussi kysyi Ragnarilta. ”Voisimme taas vähän testata niitä.”

”Nekin ovat mökillä, nappaan ne mukaan.”

Taina kohotti kulmiaan. ”Prototyyppikypärät?”

”Vaikka olisi kuinka lähellä toista vapaapudotuksen aikana, ilmavirran vuoksi ei oikein pysty keskustelemaan. Siksi olemme rakentaneet radiokypärää, jolla hyppääjät pystyisivät puhumaan keskenään hypyn aikana.”

”Toimiiko se oikeasti?”

”Ei nuo meidän kypärät mitään hifi-äänenlaatua tarjoa, mutta kyllä toisen puheesta saa selvää”, Jussi vastasi.

He pukivat varjot päälleen ja nousivat koneeseen.

Jussi sanoi pilotille:

”Otetaan tämä lento vähän normaalia korkeammalle, niin saadaan vieraille enemmän vapaapudotusaikaa. Viisi ja puoli kilometriä voisi olla aika hyvä. Onko happilaitteet kunnossa?”

”Jep, tarkistin ne aamulla.”

Jussi istui takaisin matkustamoon, ja Ragnar kiipesi varustautuneena koneeseen. Lentokone lähti rullaamaan kiitotielle.

”Vain kaksi radiokypärää näytti toimintakuntoiselta.”

”Okei, tehdään sitten niin, että ensin hyppää Ragnar, sitten Eddie, sitten Taina ja lopuksi minä. Minä ja Taina otetaan radiokypärät, jotta Tainakin pääsee kokeilemaan uusia juttuja.”

Ragnar ojensi kypärät Tainalle ja Jussille. He laittoivat kypärät päähän, ja Jussi tarkisti, että Tainan kypärän radion virtakytkin oli päällä.

”Yksi, kaksi, kuuluuko?” Jussin ääni räsähti Tainan kypärän sisällä.

”Kuuluu”, Taina vastasi.

Lentokoneen noustessa ylöspäin Taina katseli kentän ympäristön metsää ja modernin näköistä, tiivistä kaupunkia vähän kauempana. Nostokurkia oli paljon, ilmeisesti kasvu tosiaan jatkui.

”Jussi, sanoit että Vapaakaupunki kasvaa nopeasti.

Paljonko siellä nyt on asukkaita ja kuinka nopeasti se kasvaa?" Taina kysyi.

"Kainuussa on nyt reilu puoli miljoonaa, ja tällä vauhdilla miljoona mennee rikki parin vuoden sisällä."

"Onko niille kaikille muka tilaa?"

"Tila ei ole vielä pitkään aikaan ongelma. Vapaakaupungin pinta-ala on Singaporea puolitoista kertaa suurempi, ja Singaporessa on sentään yli 5 miljoonaa asukasta. Isompi haaste on infrastruktuurin rakentaminen tässä vauhdissa. Mutta sekin on saatu aika hyvällle mallille. Ensimmäinen tulikoe oli heti Kainuun Vapaakaupungin perustamisen jälkeen, kun Venäjä päätti testata Euroopan yhteistyökykyä ja lähetti rajalle toistasataa tuhatta turvapaikanhakijaa parissa kuukaudessa. Onneksi Venäjä mokasi ajoituksen kanssa niin, että turvapaikanhakijat tulivat lämpimään ja valoisaan kesäaikaan. Meille tuli älytön kiire oikeastaan vain pikaparakkien pystytyksen kanssa. Sähköt, viemärit ja lämmitykset ehdittiin laittamaan kuntoon vähän myöhemmin ennen syksyä."

"Muistan kyllä tuon ajan uutisista, että Suomen hallituksella oli pienimuotoinen paniikki päällä."

Jussi naurahti.

"Niin taisi olla. Mutta neuvottelu oli helppoa, kun ehdotuksiimme tartuttiin kuin hukkuva oljenkorteen. Kun saimme silloisen hallituksen vakuuttuneeksi siitä, että pystymme hoitamaan asian niin, että turvapaikanhakijat pysyvät poissa ihmisten silmistä eikä mitään ihmisoikeussopimuksia rikota, niin kaikkiin muihin vaatimuksiimme suostuttiin ilman sen suurempia miettimisiä.

Nyt siellä on tosin tultu katumapäälle, ja vanhat valtiot painostavat aika kovaa vapaakaupunkisopimuksen muokkaamiseen."

Lentokoneen etuosassa syttyi punainen valo. Ragnar laittoi lisähappimaskin kasvoilleen ja ohjeisti muut tekemään samoin.

Muutamaa minuuttia myöhemmin syttyi vihreä valo.

"Hyppykorkeus on saavutettu. Olemme vähän tuulen yläpuolella kenttään nähden, ja laskeutumisalue hyppääjille on vapaa", pilotti kertoi kaiuttimista.

Ragnar astui ensimmäisenä ovelle, vilkaisi taakseen, iski silmää ja hyppäsi. Eddie hävisi nopeasti perässä.

Jussi vilkaisi Tainaa ja sanoi:

"Sinun vuorosi."

Taina astui ovelle ja tunsi ilmavirran poskillaan. Taina hyppäsi ovesta ulos, tunsi tutun tunteen mahanpohjassa ja hymyili itsekseen. "Miksi ihmeessä tämä jäi niin moneksi vuodeksi", Taina ajatteli pyörähtäessään voltin ilmassa.

Hän näki, että Jussi tuli nopeasti kohti. Kypärän radio räsähti.

"Taina, sinun laskuvarjosi ei toimi. Voin korjata sen, mutta sinulla on sitä ennen noin 20 sekuntia aikaa selittää, miksi otit yhteyttä ja tulit tänne."

Sananen kirjailijalta

Tämä *Atlaksen potkun* ilmaisversio pitää sisällään koko kirjan. Maksullisesta versiosta sen erottavat vain nämä markkinointisivut, joihin törmäät muutaman kerran kirjan mittaan.

Kirjaa saa jakaa vapaasti epäkaupallisesti (CC BY-NC 4.0). Lähdekoodi löytyy osoitteesta **git.brainpaingames.com/tommy/atlas-public**, joten voit myös tehdä kirjasta itse version missä tahansa tiedostomuodossa.

Jos haluat tukea minua, voit ostaa osoitteesta **store.brainpaingames.com** painetun kirjan tai PDF- ja EPUB-versiot ilman näitä markkinointisivuja.

Kiitos. Tarina jatkuu seuraavalla sivulla.

Luku 7

”Haloo”, Jaakko vastasi unisesti puhelimeen.

”Daniel tässä terve. Taisin herättää, mutta itsepä tilasit. Mistä nyt tuulee?”

”Odota hetki, niin saan aivoni hereille.”

Jaakko istui sängyn reunalle ja ravisteli päästään viimeiset unenrippeet.

”Se on pitkä tarina, jota en nyt viitsi avata kokonaan, mutta minun pitäisi saada HBSC:n Singaporen toimitusjohtaja kiinni. Voitko auttaa siinä?”

”Voin toki välittää soittopyynnön, mutta hän lähti kokouksesta eilen iltapäivällä aika yllättäen, enkä ole kuullut hänestä mitään sen jälkeen.”

”Kiitos. Kerro hänelle, että tiedän jotakin eilisistä tilitapahtumista.”

”Kuulostatpa kryptiseltä.”

”Niin kuulostan. Voin kyllä kertoa koko tarinan myöhemmin, kunhan tämä sotku vain saadaan ensin selvitettyä.”

”Hyvä on. Laitan viestin eteenpäin.”

Jaakko katsoi puhelimen kelloa. 03:20. Hän yritti nukahtaa uudelleen, mutta se ei tuottanut tulosta. Kun hän oli pyörinyt sängyssä pari tuntia, hän päätti nousta ja lähteä kävelylle. Jonkin aikaa kuljeskeltuaan hän päätyi Kaivopuistoon ja suuntasi aamupalalle ravintola Caruseliin. Jaakko oli syömässä tuoretta croissantia, kun Nokia Tune kajahti soimaan hänen taskussaan. Vanhan nokialaisen ruudulla oli tuntematon yritysnumero.

"Jaakko."

"Nina G-Securelta, huomenta. Pahoittelut aikaisesta ajankohdasta, mutta käsitin, että haluat kuulla löydöksistä mahdollisimman pian."

"Juuri niin. Mitä löysitte?"

"Minkä verran ymmärrät tietoturvasta ja tietoliikennetekniikasta?"

"Kerro iso kuva. En kuitenkaan ymmärrä yksityiskohtia."

"Löysimme haittaohjelman, jolla on täysi kontrolli sinun tietokoneeseesi. Saimme sen kiinni, kun se yritti ottaa tietokoneen kameralla kuvia. Vaikuttaa siltä, että se on ottanut kuvia noin puolen minuutin välein ja lähettänyt ne internetiin."

Jaakon croissant putosi lautaselle.

"Johan on perkele. Onko teillä käsitystä mistä se on peräisin? Ja mihin ne kuvat ovat menneet? Kuinka kauan se on kuvannut?"

"Emme tiedä, kuinka kauan se on ollut aktivoituna koneellasi. Mutta kaikkein omituisinta ja pelottavinta tässä on se, että meillä on hyvinkin tarkka käsitys, mistä se on peräisin. Tämä niin sanottu haittaohjelma on

OpenSSH. Se on sama ohjelma, jolla luot turvallisen yhteyden Fartumin sisäverkkoon, ja jota käytetään lähes kaikissa internetiin liitetyissä palvelimissa", Nina selitti.

"En nyt oikein pysy kärryillä. Siis onko tämä OpenSSH haittaohjelma vai ei?" Jaakko kysyi.

Nina ähkäisi.

"Kirjaimellisesti tähän aamuun asti luulin, että OpenSSH on oleellinen osa turvallisen internet-liikenteen infrastruktuuria. Mutta sitä on muokattu niin, että asiasta tietävillä on ollut mahdollisuus kaapata lähes mikä tahansa sitä käyttävä tietokone hallintaansa. Sen vuoksi meillä meni vähän ylimääräistä aikaa. Emme vain kyenneet ymmärtämään, että nimenomaan tämä ohjelmisto voisi olla etsimämme haittaohjelma."

"Sanoit, että tiedätte mistä se on peräisin. Kuka sitä sitten on voinut muokata?"

"Tässä kohtaa tämä menee todella omituiseksi. Ensin ajattelimme, että joku on onnistunut asentamaan koneellesi saastuneen version. Kyseessä on avoimen lähdekoodin ohjelmisto, joten asensimme uuden version puhtaasta lähdekoodista analysoidaksemme asennettujen ohjelmien eroja. Mutta mitään eroa ei ollut. Aloimme tutkia lähdekoodia ja löysimme lopulta koodiin kirjoitetun haavoittuvuuden. Omituista kyllä, sitä ei ollut yritettykään piilottaa. Päinvastoin, kommenteista löytyy ohjeet, kuinka haavoittuvuutta voidaan hyödyntää. Ja koska lähdekoodia ylläpidetään Gitlabissa, pystyimme selvittämään kuka ja koska tuon lisäyksen on tehnyt. Haavoittuvuus on ollut jo lähes kolme vuotta liikkeellä, ja sen on tehnyt OpenSSH:n pääylläpitäjä."

”Kuka ja missä hän on?”

”Tarkkaa nimeä emme tiedä. Mutta saimme selvitettyä IP-osoitteen, josta hän on päivittänyt OpenSSH:ta viimeisen puolen vuoden ajan. Kontaktiemme avulla olemme saaneet selville täsmällisen osoitteen ja huoneistonumeron, missä viimeinen aktiviteetti on itse asiassa tapahtunut noin viisi tuntia sitten. Jäljet ovat siis lämpimät.”

”Missä se paikka on?”

”Kainuun Vapaakaupungissa. Siitä puheen ollen, kommenteissa oli myös omituinen lause, jossa kehotetaan liittymään Totuuden Kirkkoon.”

Jaakko hätkähti.

”Sanoitko Totuuden Kirkkoon?”

”Kuulit oikein. Tein pikaisen haun internetissä ja sain selville, että niiden pääpaikka, Totuuden Tuomiokirkko, on myös Kainuun Vapaakaupungissa.”

Jaakko oli hetken ajatuksissaan.

”Haloo, oletko siellä vielä?” Nina huuteli.

”Olen, olen. Mielenkiintoista, kuulostaa siltä että lähdemme Kainuuseen. Sinne taitaa päästä alle tunnissa Helsinki-Vantaan lentokentältä. Järjestelen vähän asioita, hoida itsesi kentälle parin tunnin sisällä. Ja laita se huoneiston tarkka osoite minulle tekstiviestillä.”

”Mutta... Eihän Vapaakaupunkiin mene lentoja nykyään?”

”Otamme Fartumin oman koneen. Se lentää milloin ja minne minä sanon. Eli tule liikelentoterminaaliin, saat selittää nämä asiat vielä tarkemmin lennolla. Minun pitää järjestää muu seurue kasaan.”

”Selvä. Pyydänkö Matin ja Hannunkin mukaan?”

”Jos haluavat tulla, niin voivat. Tahdon mukaan jonkun sellaisen, joka ymmärtää mitä on tapahtunut.”

”Ok. Nähdään kentällä.”

Jaakko etsi muistikirjastaan silloin tällöin käyttämänsä turvallisuuskonsultin numeron. Puhelimeen vastasi uninen ääni.

”Haloo.”

”Hyvää huomenta Juuso. Minun täytyy hetken kuluttua keskustella erään henkilön kanssa Kainuun Vapaakaupungissa. Oletan, että hän on eri mieltä keskustelun tarpeellisuudesta, joten tarvitsen apuasi.”

”Odota vähän, että herään. Mitä ihmettä kello on? Puoli kahdeksan? Hetki vain, kömmin naapurihuoneeseen, jotta vaimo saa nukkua rauhassa... No niin. Sanoitko Kainuun Vapaakaupungissa? Minulla kyllä on siellä henkilöitä käytettävissä, mutta se on vähän erikoinen paikka. Kerrotko tarkemmin tästä henkilöstä ja keskustelun luonteesta?”

Jaakko muisti äskeisen keskustelun siitä, kuinka laajalle OpenSSH-haavoittuvuus oli voinut levitä.

”Oletko huoneessa, jossa ei ole yhtään kameralla tai mikrofonilla varustettua tietokonetta, mukaan lukien älypuhelimet?”

”Olen. Tietokoneet ovat alakerrassa, ja olen aina halunnut pitää puhelimeni sellaisena, että akku kestää vaikkei sitä muistaisi ladata edes joka toinen päivä.”

”Hyvä. Minulta on varastettu rahaa hakkeroimalla tietokoneeni. G-Securen asiantuntijat löysivät koneestani jos ei nyt suoraan syyllistä, niin ainakin erittäin

vahvan johtolangan. Tämä tyyppi, jonka kanssa haluan keskustella, on erittäin hyvä tietokoneiden kanssa, ja minulla on hänen osoitteensa, sekä katuosoite, että yksi sähköpostiosoite. Muuta en tiedä."

"Oletan, että haluat tavata hänet mahdollisimman pian?" Juuso kysyi.

"Tämän puhelun jälkeen pyydän sihteeriäni järjestämään lentokoneen lähtökuntoon. Viimeistään parin tunnin kuluttua ollaan kiitoradalla."

"Selvä. Laita osoite minulle, niin järjestän seurannan mahdollisimman nopeasti. Onko koneessa tilaa, jos tulen mukaan?"

"Tietysti tulet mukaan. Luotan sinuun enemmän kuin työntekijöihisi."

Juuso naurahti.

"Ei minulla ole kuin luotettavia työntekijöitä, siis siinä mielessä luotettavia kuin kapteeni Jack Sparrow muotoili. Voit luottaa, että epärehelliset ihmiset ovat epärehellisiä, rehellisistä taas ei koskaan tiedä, mitä tyhmää ne keksivät. Mutta sen varmaan ymmärrät, että mihinkään ampumarynnäkköön emme voi lähteä Vapaakaupungissa siitä yksinkertaisesta syystä, että aseiden saaminen sinne on todella vaikeaa."

"En minä aseita kaipaa, kunhan kaveri saadaan puhumaan. Tule liikelentoterminaaliin."

"Ok, nähdään siellä."

Seuraavaksi Jaakko soitti sihteerilleen. Puhelin soi pitkään, ennen kuin Saara vastasi.

"Huomenta Saara, pahoittelut että herätin, mutta nyt on vähän kiire. Voitko ensin hoitaa firman lentoko-

neen lähtövalmiiksi, määränpää on Kainuun Vapaakaupunki ja lähtö niin pian kuin mahdollista. Ja jos sen jälkeen vielä voit hoitaa minulle kyydin lentokentälle, olen Caruselissa Kaivopuistossa."

"Lentokone lähtövalmiiksi ja kyyti kentälle Caruselista. Selvä."

Jaakko jäi sängyn laidalle pohtimaan kaikkea juuri kuulemaansa. Hetken kuluttua hän päätti soittaa vielä Frankille.

"Haloo. Miksi ihmeessä soitat tähän aikaan?"

"Selitän tarkemmin joskus myöhemmin, mutta minulta on varastettu merkittävä summa rahaa, ja epäilen, että tämä voi olla laajempi vyyhti. Niinpä ajattelin tarkistaa, onko sinulta viety rahaa tai onko ollut jotain muita epäselvyyksiä viime aikoina – siis sähköisesti?"

Frank mietti hetken.

"En keksi muuta kuin että varainhoitajani ilmoitti eilen, että he selvittävät joitakin epämääräisiä osakekauppoja. Olen kuulemma antanut toimeksiannon myydä aika suuren määrän osakkeitani. Ja kauppaan liittyvien rahojen suhteen on joitain epäselvyyksiä, mutta en ole vielä saanut tarkempia selvityksiä."

"Otaksun, että puhe on merkittävistä summista, etkä sinä ole antanut mitään toimeksiantoa?" Jaakko varmisti.

"Köyhästä tietysti pienikin summa tuntuu isolta, mutta kyllä, merkittävistä summista. Ja en tosiaan ole käskenyt myydä mitään osakkeita."

"Tuo kuulostaa tutulta. Tosin minun tapauksessani pankki vain ilmoitti, että kaikki on tehty heidän puo-

leltaan oikein, joten he eivät peru noita tilisiirtoja tai maksa korvauksia. G-Secure onnistui kaivamaan koneestani jonkun haittaohjelman, jonka perusteella he saivat selville ohjelman tekijän osoitteen Kainuun Vapaakaupungissa."

Jaakko piti lyhyen tauon.

"Ja varsinainen syy tähän soittooni on, että haittaohjelmassa oli viitteitä, että Totuuden Kirkolla olisi jotain tekemistä asian kanssa."

Frank röhähti nauramaan.

"Nyt olet hakoteillä. Olihan se porukka ärsyttävä, mutta ne olivatkin idealistisia amatöörejä, jotka naiiviuttaan kuvittelivat, että julkisessa keskustelussa olisi jotakin merkitystä sillä, onko tarina totta vai ei. Oleellista on, miten asiat *koetaan* ja miten ne tuodaan esiin. Ja se porukkahan vaikeni ja hävisi suurin piirtein maailman kartalta saatuaan pataansa, kun Länsi-Helsingin erityistalousalue perustettiin."

"Idealistisia ja lapsellisia kyllä, mutta et voi kiistää etteivätkö ne olisi olleet taitavia etsimään tietoa. On selvää, että niille jäi jotakin hampaankoloon. Nyt puhutaan minun ja ehkä sinunkin rahojesi varastamisesta, ja siinä hommassa taidetaan pelata vähän eri säännöillä kuin mediassa. Joka tapauksessa olen nyt lähdössä Kainuuseen jututtamaan sitä kaveria, jonka G-Secure sai paikallistettua. Haluatko tulla mukaan kyselemään, jos hän sattuisi tietämään jotain sinunkin tapauksestasi?"

"Nyt heti? Tuletko jo tänään takaisin?" Frank kysyi.

"Niin suunnittelin", Jaakko vastasi.

"Ehkäpä saan tämän päivän muut asiat siirrettyä

eteenpäin. Tulenko liikelentoterminaaliin?"

"Heti kun ehdit."

Saaralta oli lähettänyt taksin varausnumeron tekstiviestillä. Jaakko nyökkäsi itsekseen hyväksyvästi. Oli varmasti nopeampaa mennä taksilla kuin herättää hänen oman autonkuljettajansa ja odottaa tämän saapuvan paikalle.

Hetken kuluttua Caruselin eteen kaartoi pikkubussi, jonka katolla oli sammutettu taksivalo. Jaakon mielessä ailahti ärtymys. Hänen mielestään pikkubussit olivat rahvaanomaisia. Normaalisti hän olisi pyytänyt uuden auton, mutta nyt hän nieli ärtymyksensä, nousi auton takaosastoon ja pyysi kuljettajaa ajamaan liikelentoterminaaliin.

Matka eteni nopeasti. Hiljaisena lauantaiaamuna ei juuri ollut muuta liikennettä. Vähän ennen Tuusulanväylän alkua Jaakon puhelin soi. Tuntemattoman numeron alussa oli Singaporen maanumero +65. Jaakko nosti puhelimen korvalleen. Soittaja ei tervehtinyt vaan meni suoraan asiaan.

"Päivää. Sanoit tietäväsi jotakin tilitapahtumista."

Toisessa päässä olevalla henkilöllä oli vahva kiinalainen aksentti.

"Oletko Jack Wu, HBSC:n Singaporen toimitusjohtaja?" Jaakko varmisti.

"Keskustellaan nyt vain niistä sinun tiedoistasi."

"Selvä. Käsittääkseni joku on siirtänyt minun rahojani sinun tilillesi."

"Entä sitten?"

”Minua kovasti kiinnostaa, mihin ne rahat ovat menneet, ja ajattelin että voisit auttaa selvittämään asiaa.”

”Ikävä kyllä en voi auttaa, ainakaan toistaiseksi. Palaan asiaan, jos tulee jotain kerrottavaa.”

Puhelu katkesi. Jaakko jäi pohtimaan keskustelua loppumatkan ajaksi.

Liikelentoterminaalin vastaanottovirkailija tervehti Jaakkoa hänen astuessaan sisään.

”Hyvää huomenta. Ystävänne odottavat jo tuolla odotusaulassa.”

Ennen kuin Jaakko ehti muiden luokse, aulan ovi aukesi. Jaakko tunnisti saapujan Eevaksi, heidän pilotikseen. Eeva kiirehti hänen luokseen.

”Terve Jaakko. Lentosuunnitelmaa tehdessä ilmeni pieni hidaste. Kainuun lentokenttä on varattu tänään kello 8-11 laskuvarjohyppytoiminnalle. Joudumme siis odottamaan vielä puolisen tuntia ennen lähtöä.”

”Laskuvarjohyppytoiminnalle? Puoli tuntia?” Jaakko ärähti.

Eeva nyökkäsi.

”Eivätpä minua ennen ole laskuvarjohyppääjät estäneet lentämästä. Lähdetään heti kun on valmista. Keskustellaan Kainuun lennonjohdon kanssa, kun olemme lähempänä. Meneekö vielä pitkään?” Jaakko kysyi.

”Tankkauksessa menee hetki. Mutta voitte siirtyä jo koneeseen, meidän pitäisi olla lähtövalmiita viimeistään puoli kymmeneltä, eli noin 15 minuutin kuluttua.”

Jaakko vilkaisi ympärilleen.

”Hyvä. Taidamme jo melkein kaikki olla tässä. Vain Frank puuttuu, mutta hän löytää kyllä paikalle, joten

mennään koneeseen. Juuso, mikä on tilanne Kainuussa?"

"Asunnon pitäisi olla valvonnassa puolen tunnin sisällä. Saan viestin, kun kohteen tilanne on selvillä."

Lentokone odotti aivan liikelentoterminaalin ulkopuolella. He siirtyivät koneeseen. Frank saapui pari minuuttia myöhemmin. Hän istahti Jaakkoa vastapäätä ja katseli ympärilleen.

"Onpa ahdasta. Mikä kone tämä oikein on? Eikö Fartumilla ole varaa asiallisempaan koneeseen?"

Jaakko hymähti.

"Tämä on Cessna Citation X. Myönnän, ettei se ole kaikkein tilavin, mutta se on tässä toissijaista. Tämä on nopein yksityiskone, mitä tällä hetkellä rahalla saa."

Juuson puhelin soi toisella puolen käytävää.

"Haloo... Selvä. Palaan pian asiaan, pitäkää silmät auki", Juuso sanoi puhelimeen.

Jaakko katsoi häneen.

"No?"

"Huoneisto on ilmeisesti tyhjä. Ainakaan kukaan ei avannut ovea, eikä siellä havaittu minkäänlaista elonmerkkiä. Emme voi kuin odottaa, että kohde saapuu. Ehdotan, että perille päästyämme minä käyn tarkistamassa valvonnan, ja kaikki muut pysyvät kaukana asunnosta. Kun olemme sisällä ja kohde kontrollissa, pyydän teidät paikalle."

"Se on varmaan viisainta", Jaakko vahvisti.

Kone lähti liikkeelle. Kaiuttimista kuului Eevan ääni:

"Saimme lähtövuoron kymmenen minuutin päähän. Näillä näkymin saavumme Kainuuseen kello 10.20."

Luku 8

Taina nyki useamman kerran sekä päävarjon että varavarjon laukaisinta, mutta mitään ei tapahtunut.

Hän päätti olla niin rehellinen kuin osasi.

"Tunnistin sinut hotelli Uudessa Tornissa toissapäivänä, kun esiinnyit John Galtina. Olen sinun puolellasi."

"Minun puolellani? Ketä vastaan? Miksi olet töissä Fartumilla?"

"En minä pidä siitä, mihin Helsinki ja muu maailma ovat menossa. Olen kaikkia näitä turhantärkeitä niin sanottuja menestyjiä vastaan, keitä sinä pilkkasit. Mutta Fartumilla minulla on mahdollisuus olla mukana ratkaisemassa isoimpia teknisiä ongelmia, mitä tiedän."

Taina katsoi alas ja nielaisi. Maa tuntui lähestyvän hurjaa vauhtia. Sitten hän kääntyi katsomaan ylöspäin kohti Jussia. Jussin katseesta puuttui kokonaan sille tyypillinen pilke, ja Taina näki, että Jussi mietti kovasti. Yhtäkkiä Jussi liikahti Tainaa kohti.

Hän tarttui Tainan varjoon ja nykäisi jostakin, minkä seurauksena varjo aukesi, ja Taina tunsi tutun

turvallisen nykäisyn valjaissaan. Hän huokaisi helpotuksesta. Jussin varjo avautui vähän alempana.

"Jussi... Ensinnäkin, mitä vittua? Ja toiseksi, kuka kuulee tämän keskustelun?"

"Tätä keskustelua ei kuule kukaan. Vaihdoin näihin kypäriin epästandardin taajuuden, minkä lisäksi keskustelu salataan. Laitoin myös lähetystehon niin alhaiseksi, että kuuluvuus on ylipäätään vain joitakin satoja metrejä. Ragnar tietää kyllä mitä täällä tapahtuu, mutta ei kuule mitään. Siihen ensimmäiseen kysymykseen taas on vähän hankalampi vastata lyhyesti."

Taina naurahti.

"Kokeile. Olisitko oikeasti päästänyt minut putoamaan maahan?"

Radiossa oli hetken aikaa hiljaista. Taina arvioi laskeutumiseen menevän vielä minuutteja.

"Tuskin. En minä oikein usko väkivaltaan. Pilkka yhdistettynä totuuteen on yleensä tehokkaampaa. Puhun nyt niin suoraan kuin osaan. Vapaakaupunkien ja vanhan maailman väliset suhteet ovat kiristyneet pinnan alla aika pahasti, ja koska Fartumilla on tunnetusti *erittäin* lämpimät suhteet vanhan maailman valtaeliittiin, minun piti saada nopeasti selville, oletko vain tuon valtaeliitin kätyri vai et. Ja sinulla on poikkeuksellisen kova pää, joten jouduin laittamaan siihen vähän keskimääräistä enemmän painetta. Toivottavasti ymmärrät sen ja annat anteeksi. Ja ymmärrät senkin, etten vieläkään voi luottaa sinuun täysin."

Taina naurahti jälleen.

"Niin, kyllähän tuosta kunnon kiksit sai. En nyt

osaa arvioida, olisiko se riittänyt siihen, että olisin tunnustanut mahdolliset salaliitot veljeni kanssa, mutta ei, sellaisia ei kuitenkaan ole."

"Hyvä. Mutta keskitytään nyt laskeutumiseen. Sovitaanko, että tästä seikkailusta ei puhuta muille?"

"Ok."

Taina katseli Eddietä ja Ragnaria, jotka laskeutuivat parhaillaan laskeutumisalueelle vähän heidän alapuolellaan. Ragnarin varjon vieressä näytti lentävän tumma lintu, ja Taina hymyili ajatellessaan Raakkua. Outo lintu. Taina unohtui vielä hetkeksi pohtimaan Jussin kanssa käymäänsä keskustelua. Yhtäkkiä hän tajusi ajautuneensa hiukan liian kauaksi laskeutumisalueelta ja kääntyi nopeasti sitä kohti.

Hän ei aivan päässyt laskeutumisalueelle asti vaan joutui laskeutumaan kentän reuna-alueelle. Hänen toinen jalkansa osui kuoppaan, ja nilkka vääntyi pahasti. Taina parahti tuskasta, kellahti kyljelleen ja jäi puuskuttamaan.

Jussi näki tapahtuneen ja juoksi ensimmäisenä paikalle.

"Mitä kävi?"

"Ajauduin sivuun, ja nilkkaan sattui laskussa. Ei taida olla pelkkä nyrjähdys."

"Anna kun katson."

Jussi tarttui varovasti Tainan kenkään, ja Taina ähkäisi välittömästi kivusta.

"Vaikuttaa murtuneelta. Tarvitsetko ambulanssin vai pystytkö klenkkaamaan itsesi autoon?" Jussi kysyi.

”Kokeilen itse, mutta tarvitsen kyllä apua että pääsen ylös. Onko sinulla auto?”

”Ei, mutta eiköhän se järjesty nopeasti.”

Jussi otti puhelimen taskustaan ja naputteli siihen hetkisen. Hän kohotti päätään sanoakseen jotain, kun puhelin piippasi. Hän vilkaisi puhelinta ja sanoi:

”Joku oli näköjään juuri ajamassa lentokentän edessä. Auton pitäisi olla tässä ihan parin minuutin päästä.”

”Tilasit siis taksin?”

”No tavallaan, mutta ei oikeastaan sinnepäinkään. Sanotaan vaikka niin, että meillä on sellainen verkosto, jossa voi mobiiliapplikaation välityksellä pyytää apua – kuten nyt vaikka kyytejä.”

”Verkosto tuntuu toimivan aika hyvin”, Taina totesi.

Jussi nyökkäsi. Eddie ja Ragnar juoksivat paikalle.

”Mitäs täällä kävi?” Eddie kysyi.

”Ajauduin huolimattomuuttani vähän sivuun ja osuin laskussa kuoppaan. Nilkka taitaa olla murtunut. Mutta Jussi järjesti jo auton viemään minut sairaalaan. Jatkakaa te vaan hyppäämistä”, Taina vastasi.

Jussi katsoi Tainaa ja naurahti.

”Eiköhän hoideta sinut ensin sairaalaan ja mietitään vasta sitten hyppäämisen jatkamista.”

”Minulla olisi tänään aika paljon töitä, enkä muutenkaan ajatellut tulla toiselle kierrokselle. Mahdatteko pärjätä kolmistaan? ” Ragnar kysyi.

”Totta kai, palataan iltapäivällä asiaan. Mutta voitko kerätä Tainan varjon mukaasi?” Jussi kysyi.

”Toki.” Ragnar alkoi kerätä varjoa.

Kentän laitaa pitkin saapui uudehko sähköauto. Kuljettaja nousi autosta, katsoi vähän aikaa Jussia ja kysyi:

”Mitenkäs valtiovarainministeriä voi auttaa?”

Taina purskahti nauramaan, liikautti jalkaansa ja voihkaisi kivusta.

”Sovitaanko että ei vitsejä. Tämä jalka on aika kipeä.”

Jussi vilkaisi Tainaa.

”Väitätkö ihan tosissasi, ettet tiedä mitä minä täällä teen?”

Tainan suu loksahti auki.

”Väitätkö *sinä* ihan tosissasi olevasi valtiovarainministeri?”

”Kyllä. Nyt varmaan ymmärrät, miksi minua kiinnostaa yhtäkkinen paluusi näyttämölle monen vuoden jälkeen.”

”Pahoittelut, olisi varmaan pitänyt tehdä vähän enemmän taustatyötä. Ja tämä on siis autonkuljettajasi?”

Nyt oli Jussin vuoro nauraa.

”Ei, kyllä tämä on ihan satunnainen ohikulkija, niin kuin sanoin. Mikä sinun nimesi olikaan?”

”Rick.”

”Hauska tavata, Rick. Tuo neiti tuossa maassa on Taina. Hän on loukannut jalkansa, ja meidän pitäisi saada hänet sairaalaan.”

Taina tervehti nyökkäämällä ja ähkäisi samalla kivusta.

Eddie ja Jussi auttoivat Tainan varovasti pystyyn ja auton etupenkille.

Jussi istui takapenkille Eddien kanssa, veti oven kiinni ja sanoi:

"Kyydissä ollaan."

Auto lähti liikkeelle.

"Jussi, selitäpä nyt tarkemmin, miten tämä teidän avunantoporukkanne toimii", Taina pyysi.

"Se on oikeastaan aika yksinkertaista. Se toimii tällaisen Letsgo-applikaation avulla. Kirjoitin applikaatioon, että tarvitsen lentokentältä kyydin sairaalan suuntaan. Lisäksi laitoin mukaan tiedon, että kyseessä on pienimuotoinen hätätilanne, jolloin tämä pyyntö näkyy kaikilla lähialueen Letsgon käyttäjillä, vaikka he eivät kyytihakusanoja olisikaan tilanneet. Vesa ehti hyväksyä pyynnön ensimmäisenä."

"Mitä muuta sieltä voi pyytää kuin kyytejä?" Eddie kysyi.

"Kyydeistä se alun perin alkoi. Mutta sitten ihmiset alkoivat käyttää applikaatiota pyytääkseen ja tarjotakseen vähän kaikenlaista, millä ihmiset nyt ylipäätään voivat olla toisilleen hyödyksi. Työkalujen lainaa, kaupparessulta unohtunutta maitoa, puuttuvaa jalkapallon pelaajaa puulaakipelistä, pikaruokaa, kävelyseuraa, jutteluseuraa ja niin edelleen. Letsgon ympärillä alkaa jo olla omanlaisensa laaja ja monipuolinen talous."

"Eli jos liityn tuohon verkostoon, niin voin tuosta vain alkaa pyytää palveluksia toisilta ihmisiltä? Kai siitä jotain pitää maksaa?" Eddie ihmetteli.

"Maksetaan toki. Sitä varten luotiin Freecoinniminen rahan tyyppinen olio."

"Niin kuin Bitcoin?" Taina kysyi.

Jussi naurahti.

”Niin kaikki luulevat. Itse asiassa tämä aloitettiin Bitcoinin tyyppisellä virtuaalisella rahalla, mutta aika nopeasti huomattiin, ettei se sopinut tähän toimintaan ollenkaan. Jos tarvitsit kyytiä, mutta sinulla ei ollut bitcoineja, et voinut saada kyytiä, vaan jouduit kävelemään. Hyvinvointia jäi siis luomatta. Kiinteällä rahan tarjonnalla on paljon muitakin ongelmia, joten kehitimme rahan, jota kuka tahansa voi luoda.”

Sekä Eddie että Taina purskahtivat nauruun. Taina voihkaisi kivusta, ja Eddie hämmästeli:

”Eihän tuo voi mitenkään toimia. Miten rahalla muka voi olla arvoa, jos kuka tahansa voi luoda sitä?”

Jussi kohautti olkapäitään.

”Kyllä pankitkin luovat rahaa, ja silti sillä on arvo.”

”Mutta sitähän on rajoitettu jotenkin niin, että pankit voivat lainata saman rahan ulos vain kymmenen kertaa tai jotain sinnepäin. En ole oikein koskaan ymmärtänyt tai jaksanut ottaa selvää siitä. Talousasiat eivät oikein uppoa tällaisen luonnontieteisiin tottuneen päähän”, Eddie sanoi.

Jussi kurtisti kulmiaan.

”Tuo on yksinkertaisesti virheellinen käsitys. Jostain tuollaisesta tosiaan usein puhutaan, mutta siinä on ymmärretty väärin sekä se, miten pankit luovat rahaa, että se, mikä rahan luontia rajoittaa.”

”Miten se sitten oikeasti menee, osaatko selittää?” Eddie kysyi.

Jussi mietti hetken, otti viimein kolikon taskustaan ja antoi sen Eddielle.

”Aloitetaan siitä, että sinulla on nyt yksi kolikko. Sanotaan rahayksiköksi vaikka kopeekka. Kuinka monta kopeekkaa meillä on tässä vaiheessa yhteensä?” Jussi kysyi.

Eddie katsoi kolikkoa hölmistyneenä.

”Yksi kopeekka?”

”Juuri niin. Nyt minä olen pankki, ja sinä teet talletuksen.”

Jussi otti kolikon Eddieltä.

”Eli sinun tililläsi on nyt yksi kopeekka.”

Eddie nyökkäsi.

”Sitten minä teen pienen taikatempun. Taina tuolla etupenkillä haluaa lainata rahaa.” Jussi antoi kolikon Tainalle.

”Taina, ostat Eddieltä yhden omenan. Antaisitko kopeekan Eddielle?” Jussi pyysi.

Eddie otti kolikon Tainalta.

”Sitten vielä viimeinen temppu. Tallettaisitko tuon kolikon taas pankkiin?”

Jussi otti kolikon Eddieltä.

”Paljonko meillä on *nyt* rahaa systeemissä?”

Eddie raapi päätään.

”Minulla on tilillä kaksi kopeekkaa, mutta...”

”Niin. Tätä tarkoitetaan sillä, että pankki voi lainata saman rahan useamman kerran. Mutta pankin pitää lainata se takaisin, ennen kuin se voi lainata sen uudestaan. Tarinan huono puoli on se, ettei sillä ole juurikaan tekemistä sen kanssa, miten pankit oikeasti tänä päivänä luovat rahaa.”

Eddie raapi taas päätään.

”No miten se sitten tapahtuu?”

”Otetaanpa kaksi paperia, joista toiseen kirjoitetaan minun pankkini velat ja toiseen sen varallisuus. Aloitetaan varallisuudesta. Minulla on yksi kolikko, ja Taina on luvannut maksaa minulle hulppean 100 prosentin koron eli kaksi kopeekkaa. Pankin varallisuus on siis yksinkertaistettuna yhteensä kolme kopeekkaa. Pankin velat taas ovat kaksi kopeekkaa sinulle. Loput varallisuudesta, eli yksi kopeekka, jää sitten omaksi pääomaksi, joka tarvittaessa jaetaan pankin omistajille. Kummankin paperin loppusumma on sama, kolme kopeekkaa.”

Eddie nyökkäsi, ja Jussi jatkoi:

”Rahan luomiseksi pankin ei tarvitse tehdä muuta kuin kasvattaa velkaansa sinulle. Eli jos nyt vain ilmoitan, että olenkin sinulle velkaa kaksi ja puoli kopeekkaa kahden sijasta, rahamäärä on kasvanut, ja pankin omistajien varallisuus pienentynyt puolella kopeekalla.

”Miksi ihmeessä pankki tekisi niin?” Eddie kysyi.

”Ei se yleensä teekään. Jos pankki laittaa rahaa sinun tilillesi, se johtuu useimmiten siitä, että olet ottanut velkaa, eli myös pankin taseen toinen puoli on kasvanut. Mutta joskus pankki tekee niinkin, että se vain laittaa rahaa tilillesi. Vaikkapa silloin kun se maksaa korkoa tai maksaa palkan työntekijänsä tilille.”

”Mutta tuo on vielä aika kaukana siitä, että kuka tahansa voi luoda omat rahansa. Miten se Freecoin siis toimii?” Taina kysyi.

Jussi hymyili.

”Kyllähän sitä jonkin aikaa jouduttiin miettimään. Homma toimii siten, että kun minä tarjoan sinulle, Ed-

die, illallisen, niin jos sinulla on jostain hankittuja freecoineja, voit maksaa sellaisella. Jos taas ei ole, niin voit luoda yhden ja antaa sen minulle. Lopputuloksena sinulla on ruokaa ja minulla on freecoin. Sen sijaan sinun Letsgo-tililläsi ei vieläkään ole freecoinia, mutta sieltä näkee, että olet laskenut yhden freecoinin liikkeelle."

"Mikä sitten estää minua laskemasta miljoonaa freecoinia liikkeelle aina kun haluan joltakulta jotakin?" Eddie tivasi.

"Nämä freecoinit eivät ole ikuisia. Ne tuhoutuvat, jos kuluu yli puoli vuotta siitä, kun liikkeellelaskija on edellisen kerran ansainnut freecoinin myymällä jotakin jollekulle. Toisaalta, jos saan freecoinin haltuuni enkä käytä sitä puolen vuoden kuluessa, se palautuu liikkeellelaskijalleen."

"Ahaa. Eli jos saan yhden freecoinin, minun pitää käyttää se puolen vuoden kuluessa, tai se menettää arvonsa. Mutta eihän tämä vielä mitenkään estä minua luomasta niin monta freecoinia kuin haluan, eikö totta?"

"Ei toki suoraan estä, mutta jos haluat pitää luomasi freecoinit hengissä, et voi laskea niitä liikkeelle enempää kuin mitä onnistut myymään palveluja puolen vuoden aikana."

"Ymmärrän sen, mutta miksi minua kiinnostaisi luomieni freecoinien tuhoutuminen?" Eddie kysyi.

"Se ei ehkä kiinnosta sinua suoraan. Sen sijaan kaikkia niitä, joiden kuvittelet ottavan vastaan sinun liikkeelle laskemiasi freecoineja, se tietysti kiinnostaa kovasti. Useimmat Letsgo-protokollan lompakko-ohjelmat laskevat freecoineille hyvyysluvun, jonka perusteella 'huonoja'

freecoineja ei lähtökohtaisesti kelpuuteta maksuksi. Ja useimmat noista algoritmeista rankaisevat kovasti kuolemaan päässeistä kolikoista. Plussaa saa esimerkiksi siitä, että liikkeellelaskija tekee transaktioita kumpaankin suuntaan jokseenkin yhtä paljon. Miinusta taas tulee tyypillisesti esimerkiksi siitä, että freecoinit eivät ole levinneet laajalle vaan ovat pysyneet pienen piirin hallussa."

"Tämä kuulostaa todella mielenkiintoiselta. Mitä sitten tapahtuu, kun tuo liikkeellelaskija kuolee? Eikö se tee liikkeelle lasketut kolikot arvottomiksi, kun kaikki tietävät, että viimeistään puolen vuoden päästä kolikko muuttuu arvottomaksi?"

Jussi nyökkäsi.

"Se vähän riippuu. Protokollan mukaan kuolleiden tai muuten pysyvästi poistuneiden kolikot netotetaan, eli liikkeellelaskijan kuoltua hänen liikkeelle laskemansa kolikot muuttuvat arvottomiksi. Toisaalta kuolleen omistamat kolikot jaetaan niille, jotka ovat kuolleen liikkeellelaskemia kolikoita omistaneet. Jos siis kuolleen tili on ollut jotakuinkin tasapainossa, ei tappioita synny. Käytännössä ongelma on ollut pieni."

"Entä voinko minä liittyä tuohon järjestelmään, ja toimiiko se muualla kuin täällä?" Eddie halusi tietää.

"Toki. Sovelluksen saat älypuhelimeesi helposti. Veikkaan että yllätyt, kuinka paljon ihmiset käyttävät sitä Helsingissäkin. Ei toki niin laajasti kuin täällä, mutta kyllä sen avulla Helsingistäkin löytyy helposti asiallinen majapaikka, ruokaa ja kyytejä. Esimerkiksi remonttiapua taas löytyy ymmärtääkseni huonommin. Mutta

muista, ettei kyse ole vain siitä, että sinä saat palveluja, vaan sinun pitää myös tuottaa niitä. Sitä täällä tunnutaan pelkäävän vähemmän kuin 'vanhassa' Suomessa", Jussi selitti.

Eddie kaivoi puhelimen taskustaan ja alkoi etsiä sovellusta sovelluskaupasta.

He saapuivat tiiviimmin rakennetulle kaupunkialueelle, ja Taina katseli kiinnostuneena kaupunkiympäristöä.

"Luulin, että täällä on pääasiassa ihmisiä, jotka ovat kotoisin Afrikasta ja Lähi-idästä. Mutta katukuvan perusteella pääosa ihmisistä on suomalaisia ja eurooppalaisia. Miten siinä niin on käynyt?" Taina ihmetteli.

"Aluksi täällä toki oli pääasiassa vanhoja turvapaikanhakijoita ja jonkin verran eurooppalaisia työntekijöitä", Jussi vastasi ja jatkoi:

"Mutta tällä vapaakaupunkikonseptilla oli yllättävän nopeita dynaamisia vaikutuksia siirtolaisuuteen. Ensimmäinen merkittävä asia oli se, että ihmissalakuljettajilta hävisi yllättäen koko liiketoimintalogiikka. Asiakkaiden ei tarvinnut enää maksaa salakuljettajille päästäkseen länsimaiden takaamaan turvalliseen yhteiskuntaan. Merkittävä osa turvapaikanhakijoista oli yksinkertaisesti salakuljettajien masinoiman kyseenalaisen markkinoinnin uhreja, ja kun salakuljettajilta loppui markkina, loppui myös markkinointi. Tämä taas johti siihen, että kun despoottien alamaisille yhtäkkiä tarjottiin ongelmaton vaihtoehto lähteä maastaan pois, despooteille tuli hätä käteen. Suomalaisessa mediassa siitä ei ole paljon puhuttu, mutta monessa epädemokraattisesti hallitussa maassa on vapaakaupunkien perustamisen

jälkeen aivan tosissaan ryhdytty demokraattisiin reformeihin ja muihin toimiin ihmisten elämän parantamiseksi. Ja näin ihmisten halu lähteä Eurooppaan on pienentynyt dramaattisesti, sillä useimmat ihmiset haluavat kuitenkin pysyä kotonaan. Ironisinta tässä on, että Venäjän lähettämistä pakolaisista suurin osa on jo palannut Venäjälle tuosta meidän rajapisteestämme, ja tilalle on tullut melkoinen määrä Venäjän liberaalia älymystöä. Ensimmäisiä merkkejä on havaittavissa jopa siitä, että Venäjä olisi ottamassa lusikkaa kauniiseen käteen."

"Voisiko sitä tietyllä tavalla luonnehtia markkinavoimien luomaksi paineeksi, että ihmisille on tarjolla aitoja vaihtoehtoja valita asuinmaansa, jos oma maa ei miellytä?" Eddie pohti.

"Juuri niin. Myös vapaakaupungit kilpailevat keskenään. Se on ollut aivan avainasemassa siinä, että olemme löytäneet nopeasti toimivia ratkaisuja. Vapaakaupungit ovat kokeilleet eri asioita, ja sujuviksi osoittautuneita juttuja on sitten kopioitu muissa kaupungeissa."

"Kerroit, että Kainuun Vapaakaupunki kuitenkin kasvaa nopeasti. Jos turvapaikanhakijat eivät enää tule tänne, niin mistä se kasvu on sitten peräisin?" Taina kysyi.

Jussi kohautti olkapäitään.

"Monia kyllästyttää nykyinen oikeistolainen kova ja yritysvetoinen politiikka, ja he haluavat paremman yhteiskunnan. Kun Kainuun Vapaakaupunki perustettiin, saatiin vaadittua melko vapaa talouspoliittinen autonomia. Se oli puolivahingossa syntynyt onnenpotku, joka on mahdollistanut uudenlaisten ratkaisujen etsimisen.

Täällä on aivan erilaiset mahdollisuudet toteuttaa itseään, ja talouskasvu on merkittävästi nopeampaa kuin tuolla emämaassa. Se on sitten alkanut vetää ihmisiä tänne."

He saapuivat sairaalan päivystyksen eteen. Vesa jatkoi matkaa autollaan, ja Jussi ja Eddie auttoivat Tainan ovesta sisään sairaalan vastaanottoon. Lääkäri otti Tainan tutkittavaksi vain muutaman minuutin odotuksen jälkeen ja ohjasi Tainan röntgenkuvauksiin.

Taina tunsi olonsa nälkäiseksi, kun he odottivat kuvaukseen pääsyä.

"Saisikohan täältä jostain ruokaa? Minun aineenvaihdunnallani olisi jo lounasaika", hän totesi.

"Voin käydä hakemassa Doylent-pirtelöt eteisen automaatista, jos ne kelpaavat. Ne eivät ole mitään gourmet-ruokaa, mutta jotakuinkin terveellinen ja tasapainoinen ateria kuitenkin", Jussi sanoi.

Taina ja Eddie vilkaisivat toisiaan ja kohauttivat olkapäitään.

Eddie virnisti ja sanoi:

"Jos se on paikallinen erikoisuus, niin kokeillaan ihmeessä."

Jussi hävisi kulman taakse ja tuli pian takaisin kolmen pahvimukin kanssa.

"Paljonko jäimme velkaa?" Taina kysyi.

Jussi naurahti.

"Kuulkaas, nämä oikeastaan kuuluvat tässä kaupungissa luontoisetuihin, joten ette jää mitään velkaa."

"Ai ministerien luontoisetuihin?" Eddie kysyi.

”Ei, vaan asukkaiden. Jos nyt ihan tarkkoja ollaan, niin eivät ne aivan ilmaisia ole, mutta ei tämä montaa taaleria maksa per annos. Ja koska sen voi maksaa sosiaaliturvatililtä, niin ei se kovin paljon luontoisedusta poikkea”, Jussi selitti.

Taina katsoi pahvimukia ihmetellen.

”Siis täälläkö ei tarvitse maksaa ruoasta? Kuka sen sinne sosiaaliturvatilille sitten maksaa?”

”Sinne kertyy rahaa kahdesta pääasiallisesta lähteestä. Ensinnäkin tuloista menee 15 % pakollisina maksuina sosiaaliturvatilille, kunnes tilin saldo on satatuhatta taaleria tai ihminen täyttää 70 vuotta. Sen jälkeen ei tarvitse enää maksaa, vaan voi vain nostaa peruseläkettä elämänsä loppuun asti. Toiseksi monet haittaverot, kuten päästömaksut, kiinteistöverot ja sokeriverot, ovat monien mielestä vastenmielisiä, joten niistä on tehty hyväksyttävämpiä jakamalla niiden tuotot niin sanottuina kansalaisosinkoina suoraan ihmisten sosiaaliturvatilille”, Jussi vastasi.

”Mitä kaikkea siltä tililtä voi maksaa?” Taina kysyi.

”Tililtä voi maksaa käytännössä rajoituksetta terveydenhuoltoon ja opiskeluun liittyviä menoja. Lisäksi siltä voi maksaa näitä edullisia valmisruokia aika lailla niin paljon kuin normaali terve ihminen pystyy syömään. Siltä voi myös maksaa edullisimpien asuntojen vuokran. Nämä ovat kaikkien perusoikeuksia vapaakaupungissa. Kukaan ei kärsi nälkää, kaikilla on katto pään päällä, itseään saa sivistää niin paljon kuin haluaa ja terveydestä huolehditaan.”

Eddie kurtisti kulmiaan.

”Kuulostaa fiksulta. Entä ansiosidonnaiset työttömyysturvat ja ansioeläke?”

”Ne eivät ole lakisääteisiä. Täällä on noin 7 % maksu yhteiseen eläkerahastoon, josta voi vapautua anomuksella. Mutta se on aika suosittu tapa säästää eläkettä, sitä tuetaan vähän verotuksessa ja varoja on ainakin toistaiseksi hallittu tuottavasti. Ansiosidonnainen työttömyysturva ei kuulu täällä yhteiskunnan tarjoaman sosiaaliturvan piiriin. Jotkin vakuutusyhtiöt tarjoavat kyllä työttömyysvakuutuksia”, Jussi vastasi.

”Miten sitten muut yhteiskunnan menot, kuten hallinto, poliisi ja muut sellaiset, rahoitetaan?” Eddie kysyi.

”Nuo ovat suhteellisen pieniä menoja. Meillä on progressiivinen tulovero, jonka alaraja on sidottu mediaanituloihin, kuten itse asiassa valtiojohdon tulotkin. Jos valtiojohto siis haluaa kovempaa palkkaa, ainoa keino on korottaa ihmisten mediaanituloja. Lisäksi vapaaehtoinen perintöveromme on kasvattanut suosiotaan, mutta sen vaikutukset alkavat näkyä vasta myöhemmin.”

”Vapaaehtoinen perintövero?” Eddie ihmetteli.

”Osan tuloveroista saa jättää täällä maksamatta, mutta ne peritään ihmisen kuoltua hänen jättämästään perinnöstä. Tämä oli poliittisesti helppo tapa saada perintövero suositummaksi. Sitten meillä on yritysverotus, joka poikkeaa aika paljonkin perinteisistä veromalleista. Itse asiassa emme kata ainoastaan mainitsemiasi menoja näillä veroilla, vaan olemme päässeet kiihdytetyllä aikataululla lyhentämään EU:n takaamia lainoja, jotka aikanaan otimme toiminnan aloittamiseksi”, Jussi kertoi ylpeänä.

”Lupaan, että tämä on viimeinen kysymys tässä välissä, mutta miten teidän yritysveronne poikkeaa Suomen verotuksesta?” Eddie halusi tietää.

”Täällä osakeyhtiö ei varsinaisesti maksa tuloistaan veroa, vaan tekee kerran vuodessa valtiolle suunnatun ilmaisen osakeannin, jossa luopuu osakkeistaan vähän reilun prosentin verran. Niin kauan kuin valtio on yrityksessä vähemmistöomistajana, se ei osallistu yrityksen päätöksentekoon, ja yrityksellä on oikeus halutessaan neuvotella valtion kanssa hinnasta, jolla se voi lunastaa osakkeitaan takaisin. Eläkerahastomme osallistuu näihin neuvotteluihin, ja sillä on myös oikeus tehdä ostotarjouksia yhtiön osakkeista. Käytännössä valtio myy korkeimman tarjouksen tehneelle. Lähtökohtaisesti ajattelemme, että kasvava ja toimiva yritys listautuu jossain vaiheessa pörssiin, jolloin valtio lunastaa omansa.”

”Toinen ero on siinä, että Suomessa yritys voi vähentää vieraan pääoman kustannukset verotuksessa, mutta täällä niin ei voi tehdä. Päinvastoin vieraan pääoman käytöstä täytyy maksaa prosentin ylimääräinen vero. Tällä saadaan ohjattua yritysten pääomarakennetta vakavaraisempaan suuntaan. Pienen poikkeuksen muodostavat pankit, joissa asiakkaan talletukset ovat verovapaita 20 000 taaleriin asti. Pankkien suhteen tilanne on kuitenkin siinä mielessä hyvä, että ne haluavat rahoittaa toimintaansa ensisijaisesti oman pääoman ehtoisesti, koska olemme saaneet oman pääoman ehtoisen rahoituksen riskikorjatusti edullisemmaksi kuin vieraan pääoman. Näin pankkien taseet pysyvät luonnostaan vahvoina, eikä regulaattoreiden tar-

vitse juurikaan muistutella vakavaraisuusvaatimuksista."

Hoitaja kutsui Tainan kuvaukseen. Lääkäri totesi Tainan nilkassa pienen murtuman, ja se lastoitettiin. Lääkäri kehotti Tainaa kuvauttamaan nilkan uudestaan kolmen viikon kuluttua. He siirtyivät kassalle maksamaan.

"Se olisi 800 taaleria. Ei kun anteeksi, sinulla ei olekaan täkäläistä sosiaaliturvatiliä. Onko sinulla matkavakuutus?" kassavirkailija kysyi.

"Minulla on Kaukovakuutuksen toistaiseksi voimassa oleva matkavakuutus."

"Siinä tapauksessa se olisi 8 000 taaleria. Maksatko luottokortilla vai haluatko pyytää vakuutusyhtiöltäsi maksusitoumuksen?"

"8 000? Mistä se ylimääräinen nolla tuli?"

Jussi keskeytti:

"Selitän vähän myöhemmin. Saatko tämän jotenkin maksettua? Maksusitoumusta joutuisimme odottamaan tunnin jos toisenkin."

"Saan minä, mutta kyllä tämä vähän huijaukselta tuntuu."

Taina maksoi laskun Fartumin luottokortilla ja ajatteli selvittää sotkun myöhemmin. Kun he kävelivät ulos, Jussi kysyi:

"Lähdetäänkö sitten käymään lentokentällä? Tavaranne jäivät mökille, ja voisimme miettiä, mitä teemme seuraavaksi."

Muut nyökkäsivät, ja Jussi tilasi auton Letsgolla.

”Kerropa nyt, mikä tämä 8000 taalerin juttu oikein oli”, Taina pyysi.

”Sairaanhoito on täällä aika paljon edullisempaa kuin vanhassa maailmassa, ja teknisesti katsoen tänne saa tulla kuka vain ja miksi tahansa. Vanhan maailman vakuutusyhtiöt tietysti keksivät sen ja alkoivat lähettää asiakkaitaan tänne hoitoon. Samaan aikaan meidän matkavakuutuksemme olivat kohtuuttoman hintaisia, koska terveydenhoito muualla maksaa maltaita. Yritimme ehdottaa jonkinlaista vastavuoroisuutta, että asukkaamme saisivat muualla ollessaan jonkinlaisen alennuksen tarvittavasta hoidosta, kun muualta tulevat saavat edullista hoitoa meillä. Ehdotukset kaikuivat kuitenkin kuuroille korville, joten päätimme tehdä niin, että ulkopuoliset vakuutusyhtiöt maksavat jonkin verran ylihintaa. Tuo ylihinta käytetään sitten meidän matkavakuutuksiemme subventoimiseen.”

Jussi naurahti ja jatkoi:

”Muutama vakuutusyhtiön johtaja Helsingistä soitti aika äkäisen puhelun tuon päätöksen jälkeen, mutta nyt tilanne on melko hyvä. Muutkin vapaakaupungit ovat alkaneet omaksua samaa käytäntöä.”

Sairaalan eteen kaarsi auto. He nousivat kyytiin ja lähtivät kohti lentokenttää.

Luku 9

”Hyviä uutisia. Sain juuri lennonjohdolta tiedon, että laskuvarjohyppytoiminta on loppunut ennakoitua aikaisemmin, ja pääsemme laskeutumaan Kainuuseen suunniteltua aiemmin”, Eeva kertoi lentokoneen kaiuttimista.

Jaakko katseli ulos ikkunasta koneen laskeutuessa kentälle. Lentokenttä oli pieni, kiitoratoja oli vain yksi. Terminaalirakennuskaan ei ollut järin suuri, mutta se oli uuden näköinen, ja rakennuksen toiseen päähän oli ahdettu rautatieasema. Varsinainen kaupunki näytti olevan vähän kauempana, suuren metsäalueen takana.

Koneen rullatessa kohti terminaalia Juuson puhelin piippasi.

”Tuliko jotain uutta tietoa?” Jaakko kysyi.

”Ei minkäänlaista liikettä vieläkään”, Juuso vastasi.

He poistuivat koneesta ja menivät terminaaliin. Terminaali oli lähes tyhjä, joten he pääsivät nopeasti ulos turvatarkastuksesta. Ulkona odotti Juuson järjestämä pikkubussi. Kuljettaja nousi autosta.

”Terve Juuso, siitä onkin aikaa”, hän tervehti.

Juuso kaappasi miehen halaukseen.

”Viktor, onpa hyvä nähdä sinua pitkästä aikaa.”

Juuso irrotti otteensa Viktorista ja kääntyi muita kohti.

”Tässä on Viktor, vanha tuttuni. Hän lupasi toimittaa autokuskin virkaa.”

”Vain autokuskin virkaa”, Viktor painotti. ”En näe, en kuule, enkä varsinkaan tee mitään muuta. Viihdyn täällä nykyään aivan liian hyvin.”

Juuso katsoi Jaakkoa.

”Miten haluat edetä? Minun mielestäni ei ole järkevää mennä ainakaan ihan kohteen viereen odottelemaan.”

Jaakko mietti hetken.

”Ei, se ei varmasti ole järkevää. Viktor, tiedätkö missä Totuuden Tuomiokirkko on?”

”Totuuden Tuomiokirkko? En ole kuullutkaan. Mikä se on?”

”Jonkin uskonlahkon tai muun epämääräisen porukan pääpaikka.”

”Jaa, tänne mahtuu kaikennäköistä uskontoa ja pikkulahkoa. Niitä syntyy kuin sieniä sateella, kun niitä ei erikseen estellä. Mutta tuollaisesta en ole tosiaan kuullut.”

”Kannattaako sinne mennä?” Frank keskeytti. ”Joku voi tunnistaa meidät.”

”Tässä ei nyt ole aikaa hukattavaksi. Juuso tulee mukaan, muut jäävät ulkopuolelle tarkkailemaan. Jos joku lähtee juoksemaan karkuun minut nähdessään, pysäyttäkää hänet. Nina, oliko sinulla sen tuomiokirkon osoite?”

Nina etsi älypuhelimen käsilaukustaan ja selasi sitä hetken. ”Metsätie 5.”

Viktor nyökkäsi.

”Tiedän kadun. Se on lähellä yliopistoa. Lähdetäänkö heti?”

”Käydään nopeasti vilkaisemassa, mikä paikka se on. Sen jälkeen voitaisiin käydä syömässä. Saakohan jostain läheisestä hyvästä ravintolasta tai hotellista varattua pöydän pitkälle lounaalle? Luin jostain, että täällä on yllättävän hyviä ravintoloita”, Jaakko pohdiskeli.

”Viktor, onko sinulla ideoita?” Juuso kysyi.

”Siinä Metsätiellä on Frima, jota mainostetaan kaupungin parhaana uutena ravintolana. Se aloitti muutama kuukausi sitten. Ravintolaa pyörittää entinen Kööpenhaminan Nema-ravintolan pääkokki. Ymmärtääkseni siellä on myös kabinettitiloja”, Viktor vastasi.

”Sanoitko Nema? Sehän lopetti toimintansa vuosi sitten, kun pääomistajat päättivät, että pääomistajat kuulemma kyllästyivät ja hävisivät julkisuudesta. Se oli yksi lempiravintoloitani”, Jaakko muisteli.

Viktor kohautti olkapäitään.

”En tiedä sen historiasta, mutta voin kyllä soittaa ja kysellä tilannetta.”

”Anna minä soitan. Mikä se puhelinnumero on?” Jaakko otti puhelimen taskustaan.

Viktor selaili hetken puhelintaan ja näytti ravintolan yhteystiedot Jaakolle, joka naputti numeron puhelimeensa.

Soittoon vastattiin nopeasti.

”Hei, etsin lounaspaikkaa melko lyhyellä varoitusajalla isommalle porukalle. Meitä olisi noin seitsemän tai kahdeksan henkeä, ja olisimme siellä viimeistään tunnin kuluttua”, Jaakko selitti.

”Meillä on kyllä aika täyttä. Jos teitä ei haittaa, että katamme pöydän pääsalin sijaan vähän sivummalle, niin saamme varauksen kyllä järjestymään”, tarjoilija vastasi.

”Se sopii hyvin”, Jaakko vastasi. Hän laittoi puhelimen taskuunsa ja nyökkäsi Viktorille.

”Kiitos vihjeestä, sehän kävi helposti. Toivotaan että ruoka on hyvää. Seuraavaksi voitaisiin käydä katsomassa sitä Totuuden Tuomiokirkkoa.”

Muutaman kilometrin ajettuaan he saapuivat kaupunkialueelle. Frank katseli ikkunasta ja pohdiskeli ääneen:

”Täällähän on... sivistyneen oloista. Minä kuvittelin, että tulemme pakolaisleirille.”

”Niinhän melkein kaikki luulevat. Minusta tuntuu, että tänne muuttaa nykyään enemmän väkeä Suomesta kuin muualta”, Viktor naurahti. ”Mutta olemme perillä aivan juuri. Seuraavasta risteyksestä käännymme oikealle ja olemme Metsätiellä.”

Metsätie 5 oli pieni, mustaksi maalattu talo isompien talojen välissä.

”Pysäytä vain tähän, Viktor. Odottakaa hetki, käymme Juuson kanssa vähän vilkaisemassa, mikä tuo paikka on.”

Juuso ja Jaakko kävelivät portille, jossa luki ”Tervetuloa Totuuden Kirkkoon”. He avasivat portin ja

kävelivät pienen pihan läpi talon ovelle.

Jaakko koputti oveen ja avasi sen varovasti.

Sisätila ei varsinaisesti näyttänyt perinteiseltä kirkolta vaan muistutti ennemmin luokkahuonetta. Sivuseinällä oli iso taulu ja sen edessä luennoitsijan pöytä. Muualla huoneessa oli kirjoitustasolla varustettuja tuoleja.

Toisella sivuseinällä oli kaksi isoa muotokuvaa. Toisessa vanha mies piti kättä ohimollaan kuin miettisi jotakin. Jaakko käveli taulun luokse ja luki sen alta, että se esitti Karl Popperia. Toisessa maalauksessa oli mies silinterihatussa, omituinen valkoinen kaulus kaulan ympärillä. Tämä taulu esitti Sir Francis Baconia. Maalausten välissä oli pienempi taulu, jossa luki:

Totuuden Kirkon kolme käskyä:

1. Totuus on saavuttamaton, mutta pyri silti kohti totuutta.

2. Älä anna tarkoituksella väärää kuvaa.

3. Älä esitä väitteitä, joita ei mitenkään voi osoittaa vääräksi.

”Kaikennäköistä”, Juuso tokaisi.

Takaseinän ovesta oli astunut huoneeseen risupartainen, mustaan pukeutunut mies.

”Hyvää päivää, ja tervetuloa Totuuden Kirkkoon”, mies sanoi.

”Kiitos. Mielenkiintoinen paikka”, Jaakko vastasi.

”Täällä ei kovin usein näy vieraita kasvoja kutsumatta, joten saanko udella mikä tiedät toi tänne?”

”Tulimme tutustumaan Vapaakaupunkiin, ja kirkko vain osui matkalle”, Jaakko sanoi ja jatkoi:

”En kyllä voi väittää, että olisin aikaisemmin kuullut tällaisesta kirkosta. Onko tämä joku kristinuskon lahko vai islamia vai jotakin muuta?”

Mustapukuinen mies naurahti.

”Ei, tämä on ihan oma kirkkonsa, mutta ei nyt mikään varsinainen jumaluskonto. Alkunsa se sai vähän ironisesti joitakin vuosia sitten internetin anonyymeillä keskustelupalstoilla, joten kaikkia alkuaikojen henkilöitä en tiedä edes nimeltä.”

”Niinpä tietysti”, Jaakko puuskahti.

”Mitä tarkoitat?” mustapukuinen mies kysyi.

”Enpä mitään erityistä. Kerro vain lisää siitä, miten tämä kirkko sai alkunsa”, Jaakko kehotti. ”Se kiinnostaa kyllä.”

Mies istahti luennoitsijan tuolille.

”Niin, internetin keskusteluissa syntyi löyhä porukka, joka ei nyt varsinaisesti uskonut mihinkään yliluonnolliseen, mutta oli kuitenkin sitä mieltä, että kirkolla ja uskonnolla on ollut perinteisesti yhteiskunnassa monia tärkeitä rooleja. On ollut käytännönläheinen rooli ihmiselämän merkkitapahtumien juhlien organisoijana, ja toisaalta uskonto on määritellyt ja levittänyt moraaliarvoja ja tarjonnut jonkinlaista elämänfilosofista, perimmäistä totuutta, vaikkei se totuus ehkä aina ihan totta ole ollutkaan.”

”Mitä sinä tuolla viimeisellä tarkoitat?” Jaakko ihmetteli.

”Useimmilla ihmisillä tuntuu olevan syvä tarve uskoa johonkin perimmäiseen totuuteen, jota ei tarvitse kyseenalaistaa ja jonka voi varmasti kokea todeksi. Ote-

taan nyt esimerkiksi vaikka se, että jokin jumala loi maan ja taivaan, tai toisessa ääripäässä se, että mitään jumalaa ei varmasti ole olemassa."

"Mihin kohtaan tuota asteikkoa tämä kirkko sitten kuuluu?" Jaakko kysyi.

"Riippuu vähän katsantokannasta. Joko keskelle tai ei tuolle asteikolle laisinkaan. Meidän näkemyksemme mukaan kummatkin nuo ääripäät ovat lähtökohtaisesti niin omituisia, että niihin uskominen tuntuu jopa hieman lapselliselta. Että taivaassa olisi harmaapartainen, armollinen ukko, jonka armollisuus kuitenkin häviää, jos satut vahingossa palvomaan häntä väärällä tavalla. Siinä tapauksessa tuo ukko paiskaa sinut ikuiseen helvetin tuleen. Se ei vain kuulosta kovin uskottavalta tarinalta. Tai sitten se, että tämä havaitsemamme kolmiulotteinen aika-avaruus on täsmälleen kaikki, mitä on olemassa. Sekään ei tunnu kovin todennäköiseltä. Kaiken lisäksi nuo ovat kummatkin sellaisia väitteitä, ettei niiden totuudenmukaisuutta voi arvioida millään tunnetulla työkalulla, ja siksi ne rikkovat kirkkomme kolmatta käskyä. Ja sellaisia väitteitä me emme voi tehdä."

Jaakko naurahti.

"Tuo kolmas käsky on kyllä vähän omituinen. Jos jokin kerran on totta, niin ei kai sitä silloin voi todistaa vääräksi?"

Mustapukuinen mies hymähti.

"Se on toki epäintuitiivista. Seurakuntamme uudet jäsenet joutuvat yleensä pohdiskelemaan sitä jonkin aikaa, ennen kuin kokevat valaistuksen, niin sanoakseni. Otetaan vaikka yksinkertainen esimerkki. Jos te kysytte

kuinka kaukana lähin kauppa on, minä voin vastata kahdella tavalla: että se on tuossa ihan vähän matkan päässä tai että se on kahdensadan metrin päässä. Ensimmäinen on väite, jota ei voi falsifioida. Vaikka kauppa olisi tuhannen kilometrin päässä, voin aina sanoa, että se on lyhyt matka jos sitä verrataan matkaan kuuhun. Toisaalta jälkimmäinen vastaus on *aivan varmasti* väärin. Tarkempi etäisyys voi olla vaikkapa 201,78653 metriä, mikä on eri asia kuin 200 metriä. Merkittävä ero piilee siinä, että joku voi mitata tuon matkan ja osoittaa, että antamani luku on väärä. Silloin meillä on sekä mahdollisuus että keinot päästä *lähemmäs* totuutta. On tärkeää, että esitetyt väitteet ovat falsifioimiskelpoisia, sillä se, että ne voidaan osoittaa vääräksi, on ainoa mahdollinen keino päästä lähemmäs totuutta. Falsifioimiskelvottomat väitteet estävät tuon prosessin ja ovat siksi syntiä."

Mies hiljeni hetkeksi kuin antaakseen heille aikaa sulatella kuulemaansa.

"Jos teitä kiinnostaa, niin meillä on yhdeksältä huomisaamuna uusien jäsenten keskustelutilaisuus, jossa näistä ja muista kysymyksistä keskustellaan syvällisemmin."

Jaakko naurahti.

"Kiitos kutsusta, mutta ikävä kyllä olemme huomenna jo jatkaneet matkaa. Mutta palataan vielä siihen, miten tämä kirkko aikanaan syntyi. Se kuulosti kiinnostavalta."

"Niin tosiaan, perustajajäsenemme kokivat, että näitä kirkon ja uskonnon tärkeitä tehtäviä varten pitäisi perustaa jokin järjestö, joka suhtautuisi uskonasioihin

hiukan toisin. Pitkään keskusteltiin siitä, mikä olisi sopiva, ei kovin yliluonnollinen ilmiö, joka olisi samalla tavalla saavuttamaton ja palvonnan arvoinen kuin uskontojen jumalat ja käskyt ovat. Totuus sitten todettiin sopivimmaksi, tällaiseksi tavoittamattomaksi moraaliseksi hyveeksi – samankaltaiseksi kuin monen uskonnon näkemys synnittömästä elämästä. Historiasta löytyi varsin helposti joitakin henkilöitä kantamaan pyhimysten ja profeettojen rooleja, merkittävimpinä tietysti Sir Francis Bacon, Galileo Galilei ja Karl Popper. Kirkkomme tärkeimpiä vuosijuhlia on Galileo Galilein saaman tuomion vuosipäivä eli kesäkuun 22. päivä."

"Mielenkiintoista. Kuinka suuri tämä seurakunta tällä hetkellä on?"

"Eipä tämä kauhean suuri ole. Aktiivisia kävijöitä on joitakin kymmeniä ja satunnaisempia ehkä sata."

Jaakko raapi hetken päätään mietteliään oloisena ja löi sitten otsaansa lähes teatraalisesti.

"Nyt minä sen muistan! Minusta tuntui koko ajan, että tämä kirkko on jostakin tuttu. Joitakin vuosia sitten Totuuden Kirkko oli sosiaalisessa mediassa kovinkin aktiivinen ja teki paljon faktantarkistusta liittyen esimerkiksi Länsi-Helsingin erityistalousalueen perustamiseen. Onko tämä se sama porukka?"

Risupartainen mies huokaisi syvään.

"Se oli aivan kirkkomme alkuhämäriä. Vielä silloin koko juttu taisi olla monille jonkinlaista teekkarihuumoria, jonka avulla taisteltiin internetissä leviävää misinformaatiota vastaan. Lähetystyöksi sitä kai leikillisesti kutsuttiin. Niihin aikoihin meille tuli tuskallisen selväksi,

että pelkkä totuus ei nykyisessä sosiaalisessa mediassa pärjää aktiivisesti levitettyä valhetta vastaan. Suuri osa silloisista aktiiveista luovutti ja hävisi toiminnasta, mutta pieni osa päätti entistä vahvemmin alkaa julistaa totuuden ilosanomaa seuraajilleen. Ja sitten päätimme perustaa tälle yhteisölle myös todellisen kokoontumispaikan tänne Kainuun Vapaakaupunkiin."

Jaakko huokaisi pettyneenä.

"Kiitos. Tämä oli oikein mielenkiintoinen keskustelu, mutta me taidamme nyt jatkaa matkaa."

Jaakko ja Juuso astuivat ulos kirkon ovesta. Juuso naurahti.

"Kaikennäköistä viheltäjää sitä tännekin mahtuu. Kiinnititkö huomiota johonkin erityiseen?"

"En. Olen aika varma, että tämä kirkko oli vesiperä. En usko että varkaamme kuului näihin messunpitäjiin, mutta katsotaan kenet löydämme asunnosta. Lähdetään syömään."

He saapuivat autolle.

"Viktor, oliko se Frima niin lähellä, että jätät auton tähän ja kävellään?"

"Jätetään tähän. Se on aivan lähellä."

"Hei, tehdäänpä niin, että te menette ravintolaan ja minä lähden Viktorin kanssa katsastamaan kohdetta", Juuso ehdotti.

Jaakko nyökkäsi.

"Tehdään niin. Mutta Nina, sinulle minulla olisi pieni pähkinä purtavaksi lounaan jälkeen", Jaakko sanoi.

"Kerro lisää", Nina vastasi.

Muut nousivat autosta ja lähtivät kävelemään ravintolaa kohti.

”Tyyppi, jonka tapasimme tuolla kirkossa, kertoi että Totuuden Kirkko sai alkunsa jollakin internetin anonyymillä keskustelupalstalla. Voitko yrittää löytää nuo keskustelut ja selvittää niihin osallistuneiden henkilöllisyyksiä?” Jaakko pyysi.

”Toki. Teen alustavaa tutkimusta iltapäivällä, mutta älä aseta odotuksiasi liian korkealle. Jos se tosiaan oli jokin anonyymi keskustelupalsta, niin keskustelijoiden henkilöllisyyden selvittäminen muutaman vuoden takaa ei ole mikään triviaali tehtävä. Toisaalta sitä ei koskaan tiedä, sillä ihmiset jättävät aina joitakin jälkiä, elleivät ole olleet todella huolellisia.”

”Hyvä.”

Katua reunustivat vaihtelevan näköiset, kolmesta viiteen kerrosta korkeat rakennukset. Joidenkin talojen välistä lähti kapea kuja syvemmälle kaupunkiin. He saapuivat vanhan takorautaisen kyltin kohdalle, jossa luki Frima. Näyteikkunaan oli asetettu vanha, ehkä 60-luvulta peräisin oleva moottoripyörä, ja sen viereen vähän nuoremman oloinen jukeboksi.

He astuivat ravintolan ovesta sisään. Jaakko nyrpisti nenäänsä katsellessaan ympärilleen.

”Ei tämä nyt ihan tavalliselta fine dining -ravintolalta näytä. Toivottavasti kukaan ei ryhdy hakkaamaan tuota flipperiä. Ja miksi ihmeessä tuolla nurkassa on vanha polttoainepumppu? Pöydät ja tuolitkin näyttävät siltä, kuin ne olisi keräilty satunnaisesti viime vuosikymmeniltä.”

Tarjoilija saapui paikalle.

"Hei, onko teillä pöytävaraus?"

"Kyllä, Jaakko Takarin nimellä. Meille luvattiin jokin takahuone."

"Eräs isompi ryhmä poistui juuri, joten teille vapautui oma tila. Toivottavasti se kelpaa, kun pääsalimme on täynnä."

"Oma tila on parempi", Jaakko vastasi.

Tarjoilija ohjasi heidät huoneeseen, jossa oli kymmenen hengen pöytä katettuna. Seinille oli ripustettu surrealistista taidetta.

"Oletteko olleet Frimassa aikaisemmin? Onko konseptimme tuttu teille?" tarjoilija kysyi.

"Ei ole tuttu, tämä on ensimmäinen kerta täällä. Kuulin, että Neman vanhat kokit pyörittävät tätä. Nema oli yksi suosikkiravintoloistani, joten päätimme tulla kokeilemaan. Täytyy kyllä sanoa, että tuo pääsalin sisustus on vähän erilainen kuin odotin", Jaakko vastasi.

Tarjoilija nauroi.

"Onhan tämä meidän sisustus tosiaan vähän erilainen. Alussa täällä oli aika tyhjää, mutta olemme pikkuhiljaa joko ostamalla tai vaihtamalla keränneet kaikenlaisia hauskoja esineitä. Itse asiassa sisustuksemme pysyy harvoin samana viikkoa pidempään. Esimerkiksi tuon flipperin saimme pari päivää sitten, kun yksi asiakas halusi vaihtaa sen täällä olleeseen vinyylilevysoittimeen ja levykokoelmaan. Flipperi on alkuperäisessä kunnossa ja toimii markan kolikoilla. Niitä ei tietenkään enää keneltäkään löydy, joten jos haluatte pelata, niin pyytäkää kassalta pelikolikoita."

”Kiitos, mutta emmeköhän pärjää ilmankin”, Jaakko sanoi.

Frank oli kierrellyt huoneessa ja tutkinut taideteoksia lumoutuneena.

”Aivan upeita teoksia. En tunnista taiteilijaa, mutta haluaisin ostaa joitakin näistä. Paljonko ne maksavat?” Frank kysyi tarjoilijalta.

Tarjoilijan suupielet nykivät.

”Upeitahan ne ovat. Itse asiassa ne eivät ole minkään varsinaisen taiteilijan vaan neuroverkon kädenjälkeä. Tämä neuroverkko on eräänlainen tekoäly, jota ensin koulutettiin tunnettujen surrealistien taiteella, ja joka sitten loi nämä teokset. Jos silti haluat ostaa näitä, voin kysäistä hintoja omistajiltamme.”

Frank punastui. ”Hirveää tekotaiteellista paskaa”, hän mutisi istuutuessaan.

”Palataanpa tähän ruokakonseptiin”, tarjoilija esitti.

”Erikoisuutemme on se, että useimmat listamme lihaannokset voi tilata joko normaalilla teurastetun eläimen lihalla tai sitten laboratoriossa kasvatetulla keinolihalla. Vielä tämän vuoden alussa keinoliha oli kalliimpaa eikä suoraan sanottuna ollenkaan niin hyvää kuin perinteinen. Sitä myytiin enemmänkin sellaisena kokeiluelämyksenä. Mutta nykyään minä kyllä henkilökohtaisesti suosittelen keinolihaa kaikkiin annoksiin. Se on sekä halvempaa että vähintään yhtä maukasta kuin tavallinen liha parhaimmillaan.”

Jaakko nyrpisti nenäänsä.

”Keinolihaa? Se ei oikein taida maistua minulle. Mitä oikeaa lihaa teillä on?”

”Lounaalla on kolmen ruokalajin menu. Tänään pääruuaksi voi valita kanaa tai poroa, ja kuten totesin, annoksiin voi valita joko teurastetun tai keinolihan. Näiden lisäksi tarjolla on päivän laboratorioannos, jonka kokkimme ja laboratoriotiimimme ovat tehneet keinotekoisesta alligaattorinlihasta. Siitä meillä ei ole luonnollista versiota. Jos valitsette teurastetun lihan, niin sen oheen tulee pieni keinolihamaistiainen vertailtavaksi. Kasvisvaihtoehtona taas on inkivääricurryä.”

”Ok, minä otan kanaa. Kanalasta, ei laboratoriosta. Ja juotavaksi mineraalivettä”, Jaakko tilasi.

Tarjoilija huokaisi.

”Selvä. Lainsäädäntömme vaatii eläinperäisten tuotteiden myynnin yhteydessä selvityksen tuotantoeläinten olosuhteista. Minun täytyy myöntää, että ehdin jo vähän kiintyä tuohon meidän Marja-kanaan. Se kuopsuttelee matoja tuolla takapihalla, ja jotkut lapsiasiakkaat pitävät sitä silloin tällöin sylissä. Ja tuottaahan Marja lähes joka aamu aamiaismunankin jollekulle onnekkaalle. Mutta liha on siis lähituotettua ja taatusti tuoretta. Se kypsennetään ennen kuin kuolonkankeus ehtii vaikuttaa lihaan, ja siksi siitä syntyy poikkeuksellisen maukas annos.”

Jaakon naama venähti.

”Tuo ei varsinaisesti ollut mikään myyntipuhe. Ehkä otan sittenkin sen inkivääricurryn. En usko että haluan kuulla, mistä poronlihanne tulee.”

Tarjoilija hymyili.

”Kiitos, siis kasvisversio teille.”

Tarjoilija kääntyi Ninaa kohti.

”Entä teille?”

”Minä voisin kokeilla sitä laboratoriokanaa. Jätetään Marja munimaan vielä huomennakin.”

Muut tilasivat vuorollaan. Kukaan ei tilannut aitoa liharuokaa, ja tarjoilija lähti viemään tilauksia keittiöön.

Sananen kirjailijalta

Tämä *Atlaksen potkun* ilmaisversio pitää sisällään koko kirjan. Maksullisesta versiosta sen erottavat vain nämä markkinointisivut, joihin törmäät muutaman kerran kirjan mittaan.

Kirjaa saa jakaa vapaasti epäkaupallisesti (CC BY-NC 4.0). Lähdekoodi löytyy osoitteesta **git.brainpaingames.com/tommy/atlas-public**, joten voit myös tehdä kirjasta itse version missä tahansa tiedostomuodossa.

Jos haluat tukea minua, voit ostaa osoitteesta **store.brainpaingames.com** painetun kirjan tai PDF- ja EPUB-versiot ilman näitä markkinointisivuja.

Kiitos. Tarina jatkuu seuraavalla sivulla.

Luku 10

Kun he saapuivat lentokentälle, Taina huomasi tutun värisen lentokoneen.

”Miksi ihmeessä Fartumin yksityiskone on täällä? Ja tuo on mielestäni vielä se, jonka Jaakko on sanonut olevan vain hänen käytössään”, Taina ihmetteli.

”Soita ja kysy, saisitko kyydin takaisin, niin ei tarvitsisi temppuilla junassa tuon nilkan kanssa”, Eddie ehdotti.

Taina nyökkäsi ja soitti Jaakolle.

”Odotan juuri lounasta, onko sinulla jotain kiireellistä?” Jaakko tokaisi puhelimeen.

”Olen täällä Kainuun Vapaakaupungissa ja tuolla lentokentällä näyttäisi olevan sinun lentokoneesi.”

”Niin?”

”Minulle sattui aamupäivällä pieni kolhu. Mietin vain, että onko tuo kone lähdössä jossain vaiheessa takaisin Helsinkiin? Jos voisin saada kyydin, niin ei tarvitsisi istua junassa kipeän jalan kanssa.”

”Olet siis nyt Kainuun Vapaakaupungin lentokentällä?” Jaakko kysyi.

”Kyllä.”

”Okei. Olemme ravintola Frimassa. Tule tänne, niin jutellaan. Soitan jos joudumme poistumaan, aikatauluni on vähän epävarma.”

”Meitä on varmaan kolme tai neljä, mahdummeko kaikki?” Taina varmisti.

”Kaikki mahtuvat samaan pöytään”, Jaakko vastasi.

”Ok, nähdään pian”, Taina sanoi ja lopetti puhelun.

”Ravintola Frima, tiedätkö missä se on? Jaakko on siellä syömässä, ja voisin käväistä siellä juttelemassa paluukyydistä”, Taina selitti Jussille.

”Toki tiedän, se on yksi kaupungin parhaista ravintoloista. Siellä on aika hauska eksperimentaalinen menu, jossa huippukokit tekevät ruokia erilaisista uusista ruoka-aineista.”

”Mitä tarkoitat uusilla ruoka-aineilla?” Eddie uteli.

”Keinotekoista lihaa ja muita vastaavia laboratoriossa kehittyjä elintarvikkeita”, Jussi vastasi.

”Kuulostaa mielenkiintoiselta”, Eddie tuumasi.

Ragnar oli mökissä tekemässä paperitöitä, kun he saapuivat paikalle. Raakku istui lähellä olevan männyn oksalla ja ilmoitti heidän saapumisestaan kuuluvalla äänellään.

”Mikä oli tuomio?” Ragnar kysyi, kun näki Tainan tulevan keppien kanssa sisään.

”Pieni murtuma nilkassa, kolme viikkoa kipsiä ja sitten uudet kuvat. Pelikunnossa jalka on kuulemma parin kolmen kuukauden kuluttua. Oli aika tyhmää hölmöilyä”, Taina vastasi.

Ragnar kohautti olkapäitään.

”Sellaista sattuu. Pikkukolhut silloin tällöin kuuluvat tähänkin lajiin.”

”Sanopa muuta. Mutta meidän pitäisi jatkaa matkaa selvittelemään paluukyytiäni. Mitäs sinä, Eddie, ajattelit?” Taina kysyi.

”Selvitetään nyt ensin sinun paluukyytisi Helsinkiin. Mietin sen jälkeen mitä itse teen”, Eddie vastasi.

Ragnar katsoi papereitaan ja sanoi:

”Menkää te selvittämään Tainan paluukyyti. Minun pitää vielä täyttää muutama lappu ennen kuin pääsen kotiin. Huomenna kyllä hypätään, jos vain kiinnostaa. Jussi, soitellaanko illemmalla?”

”Sopii”, Jussi vastasi.

***

Taina ontui keppien kanssa ensimmäisenä Friman ovesta sisään. Tarjoilija tervehti valtiovarainministeriä hieman yllättyneenä ja ohjasi heidät Jaakon seurueen kabinettiin.

Jaakko katsoi kipsiä ja kurtisti kulmia siihen malliin, että Taina aavisti heti, mistä seuraavat minuutit keskusteltaisiin.

”Mikä ihme sinua vaivaa? Mikä siinä oikein on, että sinun pitää väkisin yrittää tappaa itsesi? Meinaatko koskaan aikuistua?” Jaakko tivasi.

Taina huokaisi.

”Saanko istahtaa ennen kuin vastaan? Tämä jalka on vähän kipeä.”

”Ei sinun tarvitse vastata. Tiedän kyllä, että kertoisit vain mielipiteesi siitä, miten minä en osaa elää elämääni

kunnolla ja miten vain itsensä tapattaminen on elämisen arvoista.”

Taina istuutui, katsoi hetken Jaakkoa ja huokaisi uudelleen.

”Niin kai sitten. Jotain tuon suuntaista olen kai silloin tällöin sanonut. Ehkä minun täytyy myöntää, että se on ollut tarpeettoman jyrkästi sanottu.”

Jaakko purskahti nauramaan.

”Taina myöntää olleensa väärässä. Pitää vetää viiva seinään.”

”Sinun rivissäsi niitä viivoja taitaa olla vielä vähemmän. Mutta ihan oikeasti, ajattelin tätä asiaa jossain vaiheessa vähän enemmänkin. Muistatko että kun oltiin lapsia, sinä olit aina se, joka tanssi riemusta, löi vihoissaan nyrkkinsä verille, itki katkerasti kun kissa kuoli? Minua taas et saanut suuttumaan millään. Enkä oikeastaan muista, että olisin koskaan tanssinut riemusta.”

”Niin?”

”Vaikka et haekaan fyysistä jännitystä elämääsi, en minä voi väittää, ettet sinä saa irti voimakkaita elämyksiä. Päinvastoin minä olen se, jolla on vaikeuksia saavuttaa suuria tunteita ja elämyksiä. Minun pitää hypätä laskuvarjolla, jotta saan häivähdyksen niistä jännityksen tunteista, joita sinä – vähän karrikoiden – saat, kun mietit onnistuuko kananmunan keittäminen oikeaan kovuusasteeseen aamuisin. Pysähdy nyt hetkeksi miettimään. Jos sinulta estettäisiin kaikki ne ilon, surun ja vihan tunteet, joita päivittäin koet, mitä siitä seuraisi?”

Jaakko mietti hetken ja nyökkäsi.

”Eihän siinä elämässä paljon mieltä olisi.”

”Niinpä. Uskotko että joku, et välttämättä sinä, alkaisi pitää elämäänsä niin mielettömänä, että saattaisi harkita itsemurhaa? Siis jos tuo tunteiden estäminen jatkuisi kuukaudesta ja vuodesta toiseen”, Taina jatkoi.

Jaakko oli jälleen hetken hiljaa.

”On se varmaan mahdollista. Mitä oikein ajat takaa?”

”Ajan takaa sitä, että se on minun elämääni. Sinä ja muut yritätte kieltää minulta niitä asioita, millä saan itseni elämään ja tuntemaan. Joten sovitaanko, etten moiti sinun elämääsi sisällöttömäksi, etkä sinä pilkkaa ja yritä rajoittaa sitä, miten minä metsästän elämykseni?”

”Sovitaan vaikka niin. Meillä on lounas jo vähän edennyt, mutta eiköhän teillekin tarjoilla. Ainakin inkivääricurry oli parempaa kuin miesmuistiin missään. Sen sijaan en suosittele tavallisten liharuokien tilaamista. Sieltä tulee nyyhkytarina siitä, miten tarjoilija joutuu omin käsin tappamaan lemmikkinsä. Joku käsittämätön paikallinen laki pakottaa kertomaan, missä tarjoiltu eläin on tuotettu.”

Taina naurahti.

”Tuliko sinulle yllätyksenä, että syömäsi liha on joskus ollut elävä eläin?”

”Ei, mutta ei siitä tarvitse muistuttaa, kun tilaan itselleni ruokaa”, Jaakko tuhahti.

Taina naurahti.

”No, minulle mainostettiin tämän paikan keinolihoja, joten varmaan kokeilen niitä. Hei, Jussi ja Eddie, tul-

kaa pöytään. Ei tätä meidän sisarusrakkautta tarvitse pelästyä."

Jaakko huomasi vasta nyt ovella seisoneet Eddien ja Jussin.

"Ai niin, sanoit että sinulla on muitakin mukana. Eddien minä tietysti tunnen, mutta sinua en muista nähneeni. Jaakko Takari." Jaakko nousi seisomaan kätelläkseen Jussia.

"Jussi Kaltia."

Jaakko oli hetken hämmentyneenä hiljaa ja katsoi Jussia tarkemmin.

"Kaltia? Valtiovarainministeri?"

Jussi nyökkäsi.

"Hauska tavata. Olen kyllä kuullut sinusta, mutta en osannut arvata että tapaisimme tällaisissa merkeissä", Jaakko sanoi ja katsoi Tainaan.

"Mielenkiintoista seuraa sinulla."

Jussi katseli pöytäseuruetta.

"Tosiaan, hauska tavata. Minun puolestani sydämellisesti tervetuloa Kainuun Vapaakaupunkiin. Saanko olla utelias ja kysyä, mikä teidät on tänne tuonut?"

"Toki. Tämä on tällainen yhdistetty työ- ja vapaa-ajan matka. Neuvottelut ovat käyneet kuumimmillaan viime aikoina, joten päätimme tulla tutustumaan siihen, mitä täällä oikeasti tapahtuu. Lisäksi yksi kiireinen yhteistyökumppanini vapautuu myöhemmin tänään hetkeksi tapaamista varten. Saatamme siis joutua lähtemään tästä pikaisestikin", Jaakko vastasi.

"Kerron kyllä mielelläni paikallisista tavoista ja siitä,

mitä täällä tapahtuu. Kuten Jaakko jo mainitsi, olen Kainuun Vapaakaupungin valtiovarainministeri. Ja tosiaan, koska Suomi halusi muuttaa joitakin vapaakaupunkisopimuksen yksityiskohtia, olen ollut viime aikoina melko aktiivisesti mukana hallitusten välisissä neuvotteluissa", Jussi kertoi.

Tarjoilija saapui ja puhutteli Jussia.

"Muut ovat jo hyvää vauhtia syömässä, mutta mitä teille saisi olla?"

"Jos onnistuu, niin ottaisimme kolmelle hengelle maistelulounaan kaikista tämän päivän laboratorio- ja kasvisherkuista. Jos siis teille käy?" Jussi varmisti Eddieltä ja Tainalta.

Taina ja Eddie vilkaisivat toisiaan ja nyökkäsivät.

Tarjoilija kiitti tilauksesta ja lähti viemään sitä keittiöön.

"Jussi, voisin kysyä paria juttua, joita olen viime aikoina aika paljon ihmetellyt. Ensinnäkin millä ihmeellä perustelette taalerin voimakkaan negatiiviset korot? Ja toiseksi koko Kainuun Vapaakaupunki on olevinaan äärimmäisen suvaitsevainen ja progressiivinen, mutta samaan aikaan suhtautuminen konservatiivisempaan ihmispopulaatioon on parhaimmillaankin suvaitsematonta ja halveksivaa. Eikö se ole ristiriitaista?" Jaakko kysyi.

Jussi naurahti.

"Noihin on aika helpot vastaukset, vaikka epäilen, etteivät ne välttämättä mene perille. Negatiivisissa koroissa on kyse siitä, että nollakoron pitäminen korkojen alarajana on täysin keinotekoinen hintarajoite markkinoilla. Taloustieteessä opetetaan melkein ensimmäiseksi,

että markkinahintojen rajoittamiset tuottavat hyvinvointitappioita. Mitä taas suvaitsemattomuuteen tulee, suvaitsevaisuus ei minun mielestäni tarkoita kaiken mahdollisen suvaitsemista, vaan sitä ettei suvaitse suvaitsemattomuutta. Ja konservatiivinen moraalikäsitys nyt vain on hyvän ja pahan taistelussa siellä pahan puolella."

Jaakko kavahti.

"Pahan puolella? Mitä ihmettä tarkoitat?"

"En minä oikein lievempääkään muotoilua osaa käyttää. Jonathan Haidt on mallintanut konservatiivien ja liberaalien moraalikäsityksiä siten, että arvoliberaali nojaa moraalinsa kolmeen perustaan eli haitan välttämiseen, reiluuteen ja vapauteen. Arvokonservatiivin moraalipohjaan kuuluu edellisten lisäksi lojaalisuus sekä auktoriteetin ja pyhien asioiden kunnioittaminen."

Jaakko hymyili.

"Tuon mukaan konservatiivinen moraali on monipuolisempaa kuin liberaali. Eikö se siis ole parempi?"

Jussi katsoi Jaakkoa pitkään.

"Jatketaanpa tuolla logiikalla. *Monipuolistetaan* tuota arvokonservatiivista moraalipohjaa lisäämällä moraalihyveiksi vielä vaikkapa itsekkyys ja lasten raiskaaminen. Onko tämä uusi, monipuolisempi moraalipohja nyt parempi?"

Jaakko oli hiljaa, joten Jussi jatkoi:

"Ei ole kysymys siitä, etteivätkö lojaalisuus ja auktoriteettien ja pyhyyden kunnioittaminen olisi sinänsä ihan hyviä ja toivottavia asioita. Kysymys on siitä, miten valitaan niissä tilanteissa, kun jotkin näistä moraalipohjista ovat ristiriidassa keskenään. Arvoliberaali ymmärtää ja

hyväksyy, että joskus pitää tinkiä yksilönvapaudesta, jotta ei tuoteta liikaa harmia, tai joskus pitää tuottaa harmia jollekin, jotta saadaan reilu lopputulos. Jos tämä ajattelu laajennetaan konservatiivien moraaliperustoihin, joudutaan kysymään sellaisia asioita, kuten voidaanko vaatia lojaalisuutta, vaikka se aiheuttaisi harmia jollekin, voidaanko epäreilu tulos perustella vain auktoriteetin kunnioittamisella tai voidaanko yksilön vapauksia rajoittaa vain siksi, että jokin asia on pyhä. Jos olet koskaan lukenut yhtäkään kirjaa tai katsonut elokuvaa, jossa hyvä taistelee pahaa vastaan, niin nimenomaan aina se paha uskoo, että kaikki tuo voidaan oikeuttaa, kun taas hyvä taistelee sitä vastaan."

"Mutta eihän yhteiskunta voi pysyä pystyssä vain liberaalilla arvopohjalla. Ilman konservatiivisia arvoja yhteiskunnasta tulee heikko, ja se hajoaa joko sisäisiin ristiriitoihin tai jää ulkoisen hyökkääjän jalkoihin", Jaakko penäsi. Hänen äänensä oli muuttunut kireämmäksi.

"Jo Karl Popper on omassa manifestissaan todennut, että suvaitsevaisen ja avoimen yhteiskunnan pitää olla valmis tarvittaessa kukistamaan suvaitsemattomat piirteet yhteiskunnasta vaikka väkivalloin. Ja luuletko todella, että ne ovat arvoliberaaleja, jotka hyökkäävät naapurimaahan tai hajottavat arvoliberaalin yhteiskunnan sisältäpäin? Ei, ne ovat varmasti patakonservatiiveja, joten se, että nuo konservatiivit haluavat hajottaa arvoliberaalin yhteiskunnan, ei ole mielestäni kovin vahva peruste sille, miksi konservatiivinen moraali olisi jotenkin oikeampi", Jussi totesi.

Jaakko hätkähti kuullessaan Popperin nimen.

”Tämä taitaa jäädä asiaksi, josta me vain olemme eri mieltä. Entä ne negatiiviset korot? Sanoit jotain hyvinvointitappioista, mutta en oikein ymmärtänyt sitä.”

”Ensin pitää ymmärtää, että kun keskustelemme korosta, keskustelemme viivästetyn reaalisen kulutuksen hinnasta. Siis jos haluan tai suostun siirtämään kulutustani vuodella eteenpäin, kuinka paljon minun pitää tuosta kulutuksen siirtämisestä hyötyä tai maksaa”, Jussi selitti.

”Putoan heti kärryiltä. Lapsikin tietää, että jos pitää odottaa tikkukaramellia huomiseen, niin pitää saada toinenkin, mikäli vaihtoehtona on saada yksi heti. Sehän on aivan perustavanlaatuinen taloudellinen tosiasia, ja negatiiviset korot ovat kaikkea rationaalista käyttäytymistä vastaan”, Jaakko tivasi.

”Ovatko todella?” Jussi kysyi.

”Sehän on itsestäänselvää. Jos pystyt esittämään minulle valintatilanteen, jossa mieluummin kulutan vähemmän tulevaisuudessa kuin nyt, niin tarjoan tämän lounaan”, Jaakko lupasi.

Jussi hymyili.

”Sepä oli helposti ansaittu lounas. Oletetaan, että vasemmassa kädessäni on kirjekuori, jossa on kymmenen henkilökohtaista elokuvalippua, jotka pitää käyttää viimeistään huomenna. Ehdit kyllä käyttää ne, jos istut elokuvissa koko loppupäivän ja huomisen. Oikeassa kädessäni taas on kirjekuori, jossa on vain yhdeksän elokuvalippua. Niitä voit käyttää ensi vuoden loppuun asti. Kumman valitset?”

Taina tunnisti Jaakon ärtyneen ilmeen, kun hän

joutui nielemään tappion.

”Hyvä on. Mutta tuo esimerkki on aika teoreettinen ja kaukana tosielämän tilanteista.”

”Ei se oikeastaan ole. Ihmisillä on ihan merkittäviä tarpeita siirtää omaa kulutustaan sekä eteen- että taaksepäin. Lyhyellä aikavälillä kulutusta siirretään eteenpäin ajassa esimerkiksi siksi, että palkkapäivänä ei voi ostaa koko kuukaudeksi ruokaa, sillä se ehtisi mennä vanhaksi. Ja toisaalta pidemmällä aikavälillä ihmisillä on tarve siirtää osa kulutuksestaan eläkepäiville.”

”Siitäkin huolimatta tulee aina olemaan niin, että jos minä lainaan sinulle rahaa, sinun pitää maksaa enemmän takaisin, jotta ylipäänsä suostuisin lainaamaan.”

Jussi kohautti olkapäitään.

”No, sinulla on toki oikeus tuohon mielipiteeseen, eikä kukaan pakota sinua lainaamaan taalereita kenellekään negatiivisella korolla. Voit aina kuluttaa ne, kun niitä satut saamaan.”

”Tuo on vain niin *väärin*. Miksi ihmeessä kukaan haluaisi korkotason olevan negatiivinen?”

”Kuten hetki sitten sanoin, tietyissä olosuhteissa syntyy hyvinvointitappioita, jos rahan hintaa rajoitetaan keinotekoisesti liian korkeaksi.”

”Miten niin hyvinvointitappioita?”

Jussi mietti hetken.

”Okei, kokeillaan. Jos rahoillesi maksettaisiin 100 % yön yli -korkoa eli rahasi tuplaantuisivat yössä, kuinka paljon kuluttaisit tänään?”

”En varmaan yhtään”, Jaakko vastasi.

”Entä jos joutuisit maksamaan -50 % korkoa yön yli

eli ostovoimastasi häviäisi puolet, jos odottaisit ostosten kanssa huomiseen?" Jussi jatkoi.

"Kuluttaisin jokseenkin kaiken. Mitä oikein haet näillä?"

"Se selviää pian. Olemme siis samaa mieltä, että korkotaso vaikuttaa siihen, kuinka paljon tavaroita ja palveluita yhteiskunnassa kulutetaan lyhyellä aikavälillä."

Jaakko nyökkäsi.

"Entäpä tavaroiden ja palveluiden potentiaalinen tarjonta? Missä määrin korkotaso vaikuttaa siihen, kuinka paljon saatte sähköä siirrettyä huomenna? Tai kuinka monta sanomalehteä painosta voi tulla ulos, jos vain ostajia riittää?"

Jaakko mietti hetken.

"Ei korkotaso siihen taida vaikuttaa. En vieläkään ymmärrä mitä haet."

"Kärsivällisyyttä, ystävä hyvä. Nyt olemme siis samaa mieltä siitä, että lyhyellä aikavälillä tavaroiden ja palveluiden kysyntään voidaan vaikuttaa korkopolitiikalla mutta tarjontaan ei juurikaan. Mitä luulette tapahtuvan, jos asetamme korkotason niin matalaksi, että kysyntä on korkeampi kuin tarjonta?"

Taina ehti vastata ensimmäisenä.

"Inflaatio?"

Jussi nyökkäsi.

"Juuri niin. Kysyntää on enemmän kuin tarjontaa, joten tarjoajat alkavat korottaa hintojaan, mistä siitä seuraa inflaatiota. Entä jos asetamme korkotason niin korkeaksi, että kysyntä jää tarjontaa pienemmäksi?"

"Tavaroita jää myymättä?" Jaakko kysyi.

”Työttömyyttä?” Taina ehdotti.

Jussi nyökkäsi.

”Niin. Tavaroiden ja palveluiden tuotantokapasiteettia jää hyödyntämättä, ja se tarkoittaa työttömyyttä ja alhaisempia tuottoja pääomalle. Minun mielestäni tätä voisi kutsua liian korkean korkotason aiheuttamaksi hyvinvointitappioksi, eikö teistäkin?”

”Niin kai”, Jaakko myönsi.

”Hyvä. Viimein pääsemme asiaan. Jos nollakorko on tässä mielessä liian korkea korko, eikö se silloin tarkoita, että nollakorko aiheuttaa hyvinvointitappioita?”

”Mutta negatiivinen korko on minun rahojeni *varastamista*. Minulla on oikeus pitää rahani ja saada korvaus, jos siirrän kulutustani myöhemmäksi. Siihen koko talous perustuu”, Jaakko vastasi silmin nähden tuohtuneena.

”Loppupeleissä tämä on tietysti arvokysymys. Rahoitusjärjestelmä voidaan rakentaa ja on lähes aina rakennettu niin, että tuo sinun oikeutesi toteutuu. Mutta silloin tällöin sen hintana on massatyöttömyys ja suuret hyvinvointitappiot. Vapaakaupungin rahoitusjärjestelmä sen sijaan on rakennettu niin, että hyvinvointitappiot on yritetty minimoida. Sen hintana taas on se, että silloin tällöin korvaus kulutuksen siirtämisestä painuu negatiiviseksi niille, jotka haluavat siirtää kulutustaan myöhemmäksi”, Jussi selitti ja kurtisti sitten kulmiaan.

”Yhtä asiaa kyllä vähän ihmettelen. Perimmäisen maailmankatsomuksenne mukaan yksilö vastaa ensisijaisesti omista tekemisistään, ja avun vastaanottaminen yhteiskunnan instituutioilta on halveksittavaa. Mutta tilanteessa, jossa ette itse löydä sellaista tahoa, joka

olisi valmis maksamaan haluamanne hinnan lainaamastanne rahasta, huudatte pää punaisena yhteiskuntaa takaamaan sijoituksillenne paremman tuoton kuin mitä itse saisitte. Sehän kuulostaa aivan samalta kuin se, että minä vaatisin valtiota hoitamaan asiat niin, että voisin ostaa tonnilla uuden urheiluauton – siis sosialismilta tai kommunismilta", Jussi päätti ilkikurinen pilke silmissään.

"Se on aivan eri asia. Eikä tuo mallisi edes toimi. Oletat, että kulutuskysyntä kasvaa, kun korot laskevat, mutta oikeasti rahat vain menevät kiinteistöihin ja osakkeisiin ja nostavat niiden hintoja."

Jussi naurahti.

"Hetkinen, kuulinkohan oikein? Aivan kuin olisit juuri sanonut, etteivät markkinat aina olekaan oikeassa asettaessaan hintoja. Osittain olet tietysti oikeassa. Osa hintojen noususta on aivan oikeaa varallisuuden arvonnousua. Jos korot laskevat, osakkeiden arvon kuuluukin nousta. Erityisesti kiinteistöjen arvonnousu on perusteluiltaan paljon kyseenalaisempaa, joten tässä kohtaa korkopolitiikan ja kiinteistöverotuksen pitää olla synkronissa. Kainuun Vapaakaupungissa on sitouduttu säätämään kiinteistöveroa niin, että pitkällä aikavälillä tonttimaan markkinahinta pysyy reaalisesti jokseenkin samana. Se hillitsee kummasti kuplien syntymistä."

Jaakko puuskahti. "Mutta tuohan on silkkaa kommunismia, ja siitä seuraa varmasti resurssien virheallokaatioita. On ihan taloustieteen perusjuttuja, että hinnat asettuvat markkinoilla oikein, kunhan valtio ei tule väliin sotkemaan. Rationaaliset odotukset ja tehok-

kaat markkinat – ei kai kukaan vakavissaan väitä *niitä* vastaan?"

Jussi huokaisi.

"Okei, jatketaan. Otetaan vaikkapa laatikko, jossa on kolikoita tasan sadan euron edestä. Markkinoille osallistuvat eivät sitä tiedä, vaan joutuvat arvioimaan kolikoiden arvon. Rationaalisten odotusten hypoteesi sanoo, että kun otetaan iso joukko ihmisiä, niin osa heistä yliarvioi ja osa aliarvioi summan, mutta kun arvioista otetaan keskiarvo, se ei ole systemaattisesti harhainen jompaankumpaan suuntaan."

Jaakko nyökkäsi, ja Jussi jatkoi:

"Tämän laatikon ympärille voidaan luoda erilaisia markkinoita. Otetaan ensin vedonlyöntimarkkina. Osallistujat yksinkertaisesti lyövät vetoa, onko kolikoiden summa suurempi vai pienempi kuin vedonlyöntisopimuksessa määritelty summa. Rationaalisten odotusten mukaan puolet arvioivat yläkanttiin ja toinen puoli alakanttiin, jolloin vedonlyöntimarkkina tasapainottuu oikean arvon paikkeille."

Jaakko jatkoi nyökyttelyään.

"Tuosta emme ole eri mieltä."

"Mutta tuollainen vedonlyöntimarkkina ei ole kovinkaan tyypillinen esimerkiksi asuntomarkkinoilla, joten muutetaan sitä hieman vaikkapa niin, että vedonlyönnin sijaan käydään kauppaa tuon laatikon omistusoikeudesta. Sanotaan, että meillä on rationaalisten odotusten mukaisesti kolme ihmistä, jotka arvioivat että laatikossa on 110 euroa, sekä toiset kolme, jotka luulevat että siellä on 90 euroa. Heitetään vielä sekaan kolme ihmistä, jotka

arvioivat summan täsmälleen oikein. Kerropa nyt mihin hinta asettuu, kun nämä ihmiset päästetään tekemään kauppaa tuosta laatikosta."

Jaakko rypisti otsaansa.

"Sehän menee väkisin lähes 110 euroon. Mutta..."Jussi odotti hetken, jos Jaakko vielä jatkaisi ajatustaan, mutta Jaakko jäi sanattomaksi.

"Niin. Tällaisella markkinalla joko rationaalisten odotusten tai tehokkaiden markkinoiden pitää joustaa. Emme siis voi luottaa siihen, että markkinat allokoivat resurssit oikein. Toki täytyy myöntää, että myös tällaisilla markkinoilla viranomaiset ja diktaattorit voivat allokoida resursseja *vielä* huonommin, joten on oltava todella varovainen sen suhteen, miten markkinoita sorkitaan, jotta vaikutus on positiivinen."

Jaakko pyöritteli päätään epäuskoisena.

"Ei tuossa ole yksinkertaisesti mitään järkeä. Mitä vapaammat markkinat, sen paremmin menee. Sen tietävät kaikki."

Jussi kohautti olkapäitään.

"Niin kuin epäilinkin, en saanut sinua vakuutettua. Näin me kuitenkin täällä vapaakaupungeissa uskomme, ja sellaiseen ajatteluun meidän niin sanotut omituisuutemme perustuvat."Samassa Jaakon puhelimesta pärähti Nokia tune, ja hän nosti puhelimen korvalleen.

"Hienoa. Tulemme ulos aivan pian", hän sanoi ja laittoi puhelimen taskuunsa.

"Me joudumme nyt lähtemään. Jatkakaa lounas ihmeessä loppuun, minä hoidan maksun. Ja ilmoittelen, kun olemme lähdössä takaisinpäin, saat toki kyydin

koneella", Jaakko lupasi Tainalle.

Jaakko ystävineen poistui pöydästä, ja jäljelle jäivät Jussi, Taina ja Eddie.

"Anteeksi, käyn pesemässä käteni samalla kun muut menevät", Jussi sanoi ja nousi pöydästä.

Eddie näytti mietteliäältä.

"Mikä mietityttää?" Taina kysyi.

"Ragnar."

"Mitä hänestä?" Taina ihmetteli.

"Yliopistossa oli aikanaan yksi tyyppi, melkoinen tietotekniikkaguru. Hän oli alun perin mukana kehittämässä OpenSSH:ta ja ylläpiti sitä myöhemmin. Jotain kuitenkin tapahtui, ja tyyppi hävisi ja jätti kaikki projektit, joissa oli ollut mukana. Hän oli vähän minua vanhempi, enkä oikeastaan ollut missään tekemisissä hänen kanssaan – mitä nyt törmättiin joskus käytävällä. Voisin silti vannoa, että se oli Ragnar."

Luku 11

Viktor oli jo odottamassa ravintolan edessä. Nina ja Matti kömpivät pikkubussin takaosaan, Jaakko, Hannu ja Frank jäivät etuosaan. He ajoivat viitisen minuuttia ja pysähtyivät korkean kerrostalon eteen. Jaakko näki Juuson odottavan kerrostalon alaovella.

”Jätä meidät vain tähän ja etsi parkkipaikka jostain vähän kauempaa”, Jaakko sanoi Viktorille.

”Komea kämppä, talon ylimmässä kerroksessa”, Juuso totesi, kun he saapuivat alaovelle.

”Niinpä tietysti. Mennään katsomaan”, Jaakko vastasi.

Hissin ovet avautuivat kahdeksanteentoista kerrokseen. Huoneistojen ovet olivat kiinni. Juuso napautti yhteen oveen terävästi kaksi kertaa, ja ovi aukesi heti.

He kävelivät ovesta sisään ja kulkivat avoimen eteisen kautta vaaleaan, minimalistisesti sisustettuun isohkoon olohuoneeseen. Ilmassa oli omituinen sekoitus halpaa partavettä ja jotakin hienostuneempaa miesten hajuvettä. Jaakko kohdisti katseensa huoneessa seisoviin miehiin ja kysyi:

”Kukas täällä asuu?”

Kahden rotevan miehen välissä sohvalla istuva hintelä, metroseksuaalin näköinen mies avasi suunsa:

”Minä. Keitä te kuvittelette olevanne, kun tunkeudutte...”

”Minä kysyn kysymykset. Sinä vastaat”, Jaakko ärähti. Toinen metroseksuaalin vieressä istuvista miehistä tökkäsi häntä kyynärpäällä kylkeen sen merkiksi, että kannattaisi uskoa.

”Menen suoraan asiaan. Minulla on syytä epäillä, että tästä huoneistosta on tehty omaisuusrikoksia tietoverkoissa. Olisin kovin kiinnostunut kuulemaan niiden yksityiskohdista.”

Metroseksuaalin ilme kirkastui hetkeksi, mutta muuttui nopeasti huolestuneeksi.

”Oletteko poliiseja?”

”Minä kysyn ja sinä vastaat.”

”Tätä se vuokranantaja ilmeisesti tarkoitti”, mies mutisi.

”Mitä tarkoitat?” Jaakko kysyi.

”Tällä huoneistolla oli aika edullinen vuokra, mutta vuokranantajalla oli omituinen ehto. Tuolla työhuoneessa on yksi tietokone. Minun piti pitää huoli siitä, että se pysyy päällä. Ja siltä varalta, että joku kyselisi jotain, sain neuvon ettei minun pitäisi olla huolissani vaan kertoa kaikki mitä tiedän”, mies selitti ja kohautti hartioitaan. ”Eli en juuri muuta kuin sen, että tietokonepöydän laatikossa on ohjeet, miten tietokoneen ylläpitäjään saa yhteyden. Mistään rikoksista en tiedä yhtään mitään, enkä tajua tietokoneista hölkäsen

pöläystä. Olen baarimikko, ihan tavallinen baarimikko."

Jaakko siristeli silmiään. "Uskoisikohan tuota. Hannu, katsotko Ninan ja Matin kanssa niitä ohjeita. Juuso, selvitä tämän kaverin taustat ja yhteydet tietoturvapiireihin ja rikollisiin. Ja sinä", hän osoitti sormellaan hintelää miestä sohvalla, "näytäpä se tietokone sitten."

Metroseksuaalimies nousi ja avasi työhuoneen oven. Huoneen nurkassa oli pöytä ja sen päällä pieni tietokone, pimeä näyttö ja näppäimistö.

"En minä ole edes avannut tuota laatikkoa, mutta siellä niiden ohjeiden pitäisi olla."

Hannu meni pöydän luokse ja avasi laatikon. Laatikon pohjalla oli yksi paperi, ja paperilla yksinkertaisesti käyttäjätunnus ja salasana.

"Hmm. Mitäs tämän kanssa tehdään?" Hannu kysyi Matilta ja Ninalta.

Matti avasi suunsa ensimmäisenä. "Ei kai siinä ole kuin kaksi vaihtoehtoa. Joko kokeillaan logata noilla tunnuksilla suoraan koneeseen tai aloitetaan kopioimalla kovalevy. Jos ohje on ollut pitää kone päällä, niin ilmeisesti se kestää sammuttamisen vähäksi aikaa, joten kovalevyn kopioimisen pitäisi olla mahdollista."

"Sinulla on työkalut mukana?" Hannu varmisti.

"Totta kai."

Hannu siirtyi syrjään, ja Matti ryhtyi tarkastelemaan konetta tarkemmin. Hän otti salkustaan ruuvimeisselin, ja oli jo asettelemassa sitä paikalleen, kun pysähtyi ja nousi pystyyn.

"Toisaalta tämä tyyppi tai nämä tyypit ovat aika teräviä. Tuossa kotelossa voi olla mitä tahansa sensorei-

ta kertomassa, että laatikko on avattu. Sen jälkeen ne saattavat tuhota kaiken tiedon mitä sisällä on. Olisikohan sittenkin viisaampaa yrittää ensin logata koneeseen sisään noilla tunnuksilla, ja jos vaikuttaa siltä, että jotain tiedon tuhoamista tapahtuu, vedetään virtatöpseli pois seinästä. Labrassa saadaan kovalevystä kuitenkin aika paljon irti, vaikka siitä olisi yritetty vähän tietoja poistaakin. Jos siellä on jokin fyysinen hajotuspanos, niin silloin on menetetty koko mahdollisuus saada yhteys."

Hannu ja Jaakko katsahtivat toisiinsa.

"Ehkä tuossa on järkeä. Ei kosketa vielä koteloon, vaan yritetään kirjautua koneelle", Hannu sanoi.

Matti laittoi näyttöön virran päälle ja napautti näppäimistöä muutaman kerran. Ruutu heräsi eloon, ja sen vasempaan yläkulmaan ilmestyi vihreä kursori vilkkumaan mustalla pohjalla. Ruudulla pyydettiin käyttäjätunnusta.

"Matrixista on näköjään otettu vaikutteita", Matti hymähti ja syötti käyttäjätunnuksen ja salasanan.

Näyttö pimeni hetkeksi, ja pian vasemmassa yläkulmassa oli teksti:

`<apt3>has joined #channel`

Kursori siirtyi vilkkumaan ruudun alareunaan.

"Näyttää jonkinlaiselta IRC-ohjelmalta."

Matti kokeili muutamia näppäinyhdistelmiä.

"Mutta ei tästä näytä ainakaan tavallisilla komennoilla muualle pääsevän. Kokeillaanko lähettää viesti?"

Ennen kuin kukaan ehti sanoa mitään, ruudulle ilmestyi uutta tekstiä.

<ho1>has joined #channel

<ho1>Marc, iskikö uteliaisuus? Emmekö sopineet, että tähän ei kosketa?

”Kuka on Marc?” Jaakko kysyi.

Olohuoneesta kuului metroseksuaalin ääni. ”Minä olen Marc. Kuinka niin?”

”Ahaa. Matti, voinko nyt siis kirjoittaa viestejä tuolle?” Jaakko kysyi.

Matti nyökkäsi.

”Kirjoita mitä haluat, ja kun painat rivinvaihtoa, rivi näkyy ilmeisesti kummankin ruudulla.”

Jaakko siirtyi näppäimistön viereen.

<apt3>Tämä ei ole Marc. Kuka sinä olet?

<ho1>Jos nyt kuitenkin aloitetaan sillä että kuka _sinä_ olet ja mitä teet Marcin huoneistossa?

Jaakko puuskahti ja mietti hetken.

<apt3>Minun pitää puhua kanssasi. Miten sinut saa kiinni?

<ho1>No mutta mehän puhumme jo. Kerropa nyt, kenen kanssa minun on kunnia keskustella?

<apt3>Ei kun kasvotusten.

<ho1>No, ei sinulla ilmeisesti kovin tärkeää asiaa sitten olekaan.

<apt3>Juuri siksi, että minulla on tärkeää asiaa, meidän pitäisi keskustella kasvotusten.

<ho1>Ehkä sinun mielestäsi. Minulle tämä riittää mainiosti, eikä tämä edes

vaikuta kovin tärkeältä asialta. Päinvastoin tämä vaikuttaa ajanhukalta, kun et suostu vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiini. Minulla on tässä vähän muutakin puuhaa, että kerrotko kuka olet ja miksi olet Marcin asunnossa, vai lopetetaanko tähän? Minulla ei varsinaisesti ole tarvetta keskustella kanssasi, mutta sinulla ilmeisesti on, joten minä sanelen säännöt, eikö niin?

”Alkaa pikkuhiljaa ärsyttää tuo tyyppi”, Jaakko mutisi.

<apt3>Minä selvitän rikosta, ja minulla on syyni epäillä, että tämä kone on sekaantunut siihen. Riittääkö se syyksi?

Ruudulla oli tovin verran hiljaista.

<ho1>Ah. Herra Takari. Eikö ole ihmeellinen tämä moderni kuvantunnistustekniikka?

Jaakko säpsähti. ”Perkele. Tuolla jossain on kamera piilotettuna.”

<ho1>Ihan siinä näytön yläpuolella on yksi. Siinä on myös mikrofoni. Sen lisäksi huoneistossa on nyt lukitut ovet ja ikkunat. Ja nyt kun sain kameroita päälle, niin teitä näyttää olevan melkoinen porukka tunkeutuneena sinne. Kerropa vähän tarkemmin, mistä rikoksesta oikein puhuit.

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus.

<ho1>Ah. Vaivautunut hiljaisuus. Lempiluontoääneni.

<apt3>Kuka vittu sinä oikein luulet olevasi?

<ho1>Jaakko hyvä, tuolla asenteella tämä keskustelu ei jatku kovin pitkään, vaan kutsun poliisit paikalle selvittämään, miksi olette tunkeutuneet Marcin asuntoon.

Juuso käveli sisään. "Yritettiin käydä ulkona, mutta ovi oli jotenkin jumissa, emmekä saaneet sitä auki. Eivätkä puhelimet saa yhteyttä verkkoon."

"No vittu sanopa muuta. Ja joku nauraa meille räkäisesti tällä hetkellä", Jaakko puuskahti.

"Jaakko, sinulla on tunteet vähän pinnassa. Saanko ottaa näppäimistön? Jos haluat kertoa minulle jotakin mitä et halua tuon kuulevan, kirjoita paperille ja näytä minulle", Niklas ohjeisti.

Jaakko nyökkäsi ja siirtyi pois näppäimistön edestä.

<ho1>No niin, ehkä päästään eteenpäin. Mitäs teillä oli mielessä, Niklas?

Niklas säpsähti nähdessään nimensä ruudulla.

<apt3>Meillä on vahvoja syitä epäillä, että tätä tietokonetta on käytetty merkittäviin omaisuusrikoksiin. Halusimme tulla keskustelemaan tietokoneen haltijan kanssa tiedoista, jotka mahdollistaisivat omaisuuden palauttamisen.

<ho1>ROTFL. Ja päätitte sitten ottaa mallia Ocean's Eleven -elokuvasta ja kerätä kasaan iskuporukan muutamasta miljonääristä, tietoturva-asiantuntijasta, taparikollisesta ja lakimiehestä. Mitä vikaa poliisissa oli?

Siis sen lisäksi että talousrikollisuuden tutkijoilta on Helsingissä viety määrärahat, eli siellä tuskin olisi ollut enää resursseja ja osaamista.

<apt3>Saimme nopeasti selviä johtolankoja, joten ajattelimme, että tällä tavalla voisimme edetä asiassa sutjakammin ja vähemmällä vaivalla.

<ho1>Mitä nämä johtolangat ja vahvat syyt epäillä ovat?

Niklas kääntyi muita kohti. ”Mitäs me tuohon vastaamme?”

Jaakko kohautti olkapäitään. ”Kerrotaan se, minkä tiedämme. Tuskin se tuolle uutisena tulee. Nina, voitko sinä selittää, kun ymmärrät asian parhaiten?”

Nina nyökkäsi ja otti näppäimistön.

<apt3>OpenSSH:ssa on selkeästi lähdekoodiin kommentoitu haavoittuvuus. Se on Githubin perusteella kirjoitettu sellaisella käyttäjätunnuksella, joka on ollut aktiivinen tässä huoneistossa vain joitakin tunteja sitten.

<ho1>Ai se... Kolme vuotta siis meni ennen kuin joku löysi sen.

Niklas otti näppäimistön takaisin.

<apt3>Mitä tarkoitat? Kirjoititko sinä sen haavoittuvuuden?

<ho1>En. Teidän on ehkä syytä ymmärtää, että tämän käyttäjätunnuksen takana on useita ihmisiä. On _erittäin_ epätodennäköistä, että

yksikään meistä joutuisi jollakin tavalla keskustelemaan tästä asiasta tämän enempää. Vaikka niin kävisikin, kukaan meistä ei myöntäisi sen enempää kirjoittaneensa tuota haavoittuvuutta kuin hyödyntäneensä sitä. Ja kuten todettu, se on ollut kolme vuotta täysin avoinna, joten kuka tahansa on voinut löytää sen, ei pelkästään me.

<apt3>Miksi? Miksi olette kirjoittaneet avoimen haavoittuvuuden internetin perusinfrastruktuuriin?

<ho1>Tuohon voin kyllä vastata helposti, jos se kiinnostaa.

<apt3>Kyllä kiinnostaa.

<ho1>Joitakin vuosia sitten oli useampiakin internetin perusinfrastruktuuriin kuuluvia avoimen lähdekoodin projekteja, OpenSSH muiden muassa, joilla oli aika tiukkaa taloudellisesti. Kehittäjiä ei ollut tarpeeksi eikä niille vähillekään oikein ollut varaa maksaa kunnollista palkkaa. Samaan aikaan näitä ohjelmistoja käytettiin laajasti sekä varakkaissa että vähemmän varakkaissa yrityksissä, ja aivan erityisesti nämä varakkaat yritykset lähinnä valittivat ongelmista ja vaativat uusia ominaisuuksia. Mutta jostain syystä niin hienovaraiset vihjeet kuin suorat rahoituspyynnötkin kaikuivat kuuroille korville.

<apt3>Joten te sitten päätitte ottaa

oikeuden omiin käsiinne ja varastaa rahat ilkeiltä kapitalistisioilta. Ja vain siksi että ne kehtasivat käyttää ilmaiseksi ohjelmistoa, jonka olitte antaneet ilmaiseksi käyttöön?

<ho1>Tuo kuulostaa siltä, miten te olisitte toimineet. Te ette yksinkertaisesti taida ymmärtää näiden kehittäjien mielenlaatua.

<ho1>Ei tätä tehdä rahan tai maineen tai kunnian vuoksi. Tai ehkä vähän. Pääasiallinen motiivi on kuitenkin mielenkiintoisten ongelmien ratkaisu ja asioiden tekeminen kunnolla.

<apt3>Tuo ei vieläkään vastannut siihen, miksi teidän piti rikkoa perusinfrastruktuuria ja varastaa toisten omaisuutta.

<ho1>Kärsivällisyyttä. Teille pitää selittää asiat hitaasti. Ongelma ei ollut siinä, että meillä olisi ollut nälkä. Kyllä meillä oli töitä ja vähintäänkin riittävä toimeentulo muista lähteistä. Ongelma oli ja on edelleen siinä, että koska talousjärjestelmänne sotkee arvon ja hinnan keskenään, se ei allokoi resursseja oikein. Me loimme massiivisen määrän lisäarvoa kehittämällä internetin perusinfrastruktuuria, mutta koska jaoimme sen ilmaiseksi, se on teidän järjestelmässänne arvotonta.

<apt3>Eli kaipaatte sittenkin rahaa ja arvostusta...

<ho1>Tämä on teille ilmeisen hankala asia ymmärtää, mutta kysymys ei ole meidän taloudellisesta toimeentulostamme tai kateudesta tai mistään sellaisesta, vaan siitä yksinkertaisesta havainnosta, että teidän talousjärjestelmänne ja talousteorianne perustuu niukkojen resurssien allokoimiseen tehokkaasti. Mutta nykymaailmassa niukat resurssit ovat katoava luonnonvara (pun intended), ja useampi ja useampi resurssi on runsas. Mutta sitä te ette ymmärrä. Kun taloustieteilijöillenne annetaan ongelma, että ihmisiä pitäisi kannustaa tekemään asioita, jotka luonnostaan ovat äärettömän jaettavissa ja runsaita, niin ainoa ratkaisu, jonka he ovat keksineet, on tehdä noista resursseista keinotekoisesti niukkoja tekijänoikeuksien ja patenttien varjolla. Siinä ei tietenkään ole mitään järkeä.

”Ei helvetti, jotain vasemmistoterroristeja”, Jaakko puuskahti.

<ho1>No ei kovin vasemmistolaisia ainakaan siinä perinteisessä mielessä, ettemme kunnioittaisi yksilönvapauksia. Terroristikin on vähän liioittelua, jos terrorismi käsitetään ihmisten pelotteluna väkivallan avulla. Mutta myönnettäköön, että

päämääränämme on talousjärjestelmänne alasajo, jotta saamme paremman järjestelmän käyttöön. Aika paljon on keskusteltu siitä, kuinka aktiivisesti tuota alasajoa pitää edistää. Osa uskoo, että nykyinen järjestelmänne kaatuu vielä omaan mahdottomuuteensa, osa taas on sitä mieltä, että sen kaatumista pitää hiukan auttaa.

<apt3>Niinpä olette laittaneet reikiä internetin perusinfraan, jota myös itse käytätte?

<ho1>Niin. Sattuneesta syystä olen vähän valikoiva sen suhteen, miten jaan ja käytän omia tietojani internetissä. Mutta ei teidän tarvitse olla kovin huolissanne meidän tietoturvastamme, sillä käytännössä kaikelle on turvallinenkin vaihtoehto.

<apt3>Ja miksi kerroit kaiken tämän?

<ho1>Ette vieläkään ymmärrä? Hävisitte. Sekä rahat että yhteiskuntakäsityksenne. Hukkaatte aikaanne rahoja etsimällä. Ette saa niitä takaisin. Jatkakaa elämäänne ja yrittäkää miettiä, mikä meni vikaan. Minulla ei taida olla tämän enempää sanottavaa. Jättäkää Marcille kohtuullinen korvaus aiheuttamastanne vaivasta, niin avaan ovet ja pääsette pois. Ja mikäli teidän kaltaisenne oikein tunnen, niin ottakaa kone vaan mukaanne ja tutkikaa sitä sielunne kyllyydestä. Sieltä ei löydy

mitään muuta kuin Tor-verkkoa käyttävä proxy, joka juttelee Githubin kanssa, ja tämä kommunikaatio-ohjelma, joka yhtä lailla käyttää Tor-verkkoa. Tai hei! Kokeilen selittää vielä yhdellä tavalla. Se saattaa soittaa kelloa. Jos näkisitte Atlaksen, jättiläisen, joka kannattelee maailmaa olkapäillään, jos näkisitte hänet vuotavaa verta rinnalla, jalat ja kädet vapisten, silti viimeisillä voimillaan yrittävän kannatella maailmaa, ja mitä enemmän hän yrittää, sitä raskaampi maailma on, mitä sanoisitte hänelle?

”Kohauta olkapäitäsi.” Jaakko tunnisti lainauksen Ayn Randin kirjasta, eikä osannut olla sanomatta vastausta ääneen.

<ho1>Minä sanoisin että pudota se pallo, pomputa sitä pari kertaa ja potkaise se niin pitkälle kuin pippuri kasvaa. Hyvästi.

<ho1>has left #channel

”Vittu,” Jaakko äyskäisi. ”Ottakaa tuo kone mukaan ja repikää se riekaleiksi laboratoriossanne. Ei tuo niin fiksu tyyppi ole, etteikö mitään virhettä olisi tehnyt.”

Jaakko kaivoi lompakon taskustaan, otti sieltä satasen setelin ja paiskasi sen pöydälle. Hän katseli ympärilleen kuin kameroita etsien ja tokaisi: ”Sesam vittu aukene!”

Juuson apuri ymmärsi vihjeen ja meni ulko-ovelle.

”Ei aukea”, kuului ovelta.

Jaakko katsoi ympärilleen ja kaivoi loputkin setelit

pöydälle.

”Entä nyt?” hän kysyi ja kuuli sitten ulko-oven avautuvan.

”Juuso, soita Viktorille. Lähdetään vittuun täältä.”

Luku 12

Jälkiruuaksi tuotu suklaakimara pakotti Tainan silmät sulkeutumaan ja huokauksen karkaamaan hänen huuliltaan.

”Tämä on älyttömän hyvää. En ole koskaan syönyt mitään tällaista.”

”Olen kuullut, että tästä ravintolasta puhutaan yhtenä parhaimmista, joilla ei ole vielä Michelin-tähtiä. Mutta lienee vain ajan kysymys, milloin Michelinin ravintola-arvostelijat löytävät tiensä tänne. Ja onhan tuolla keittiössä useampi entinen Michelin-tähti, että ei kai se ihmekään ole, jos maistuu”, Jussi huomautti.

Eddiekin nyökytteli päätään.

”Tätä kyllä söisi, vaikkei nälkäkään olisi”, hän huokaisi. ”Mutta mitäs seuraavaksi? Tainan hyppäämisestä ei taida tulla enää mitään, niin mitä muuta täällä Vapaakaupungissa kannattaisi tehdä?”

Jussi mietti hetken.

”Voisin ehkä esitellä teille valittuja paloja kaupungista. Itse asiassa ihan tuossa seinän takana on eräs mielenkiintoinen paikka, josta voitaisiin aloittaa.”

"Kuulostaa hyvältä", Eddie sanoi.

Jussi pyysi tarjoilijan paikalle.

"Kiitos, ruoka oli jälleen erinomaista. Onko siis niin, että tuo aiemmin poistunut ystävämme hoiti koko maksupuolen?", Jussi kysyi.

"Kiva kuulla, että ruoka maistui. Maksut on tosiaan jo hoidettu, eli kiitos teille ja nähdään ensi kerralla."

Taina ja Eddie nousivat Jussin perässä pöydästä ja astuivat ovesta ulos.

"Tämä ensimmäinen kohde on sen verran lähellä, että emme tarvitse autoa, vaikka Taina vähän klenkkaakin", Jussi sanoi. Hän avasi viereisen oven, jossa luki *John's Place*.

Taina ei heti ymmärtänyt, minne he olivat tupsahtaneet. Tila vaikutti jonkinlaiselta kahvilalta tai pubilta. Oikealla oli avoin ovi, jonka yläpuolella luki *Omituisten Kirjojen Kirjasto*. Tilan perällä näkyi liikuntatila ison lasiseinän takana, ja siellä oli meneillään jonkinlaiset sirkusharjoitukset. Nopealla vilkaisulla Taina näki ainakin jonglöörausta, nuorallakävelyä ja trampoliinihyppelyä. Vasemmalla puolellaan hän näki avoimen oven, jonka yläpuolella luki *HackSpace*. Joku näytti työskentelevän huoneessa juotoskolvin kanssa. Kahvilan tiskin takaa taas nousivat portaat toiseen kerrokseen.

"Mikä paikka tämä oikein on?" Taina ihmetteli.

"Odota hetki, istutaan ensin alas. Tuossa ikkunan vieressä taitaa olla vapaa pöytä. Menkää sinne, minä käyn tiskillä ja tarjoan. Mitä haluatte?" Jussi kysyi.

Eddie ehti ensin.

"Ihan perusolut, vaikka Lapin Kulta. Pullossa."

”Minulle jotain vähän maukkaampaa. IPA vaikka”, Taina pyysi.

”Lapin Kultaa ei täällä myydä, mutta enköhän saa jonkun peruslagerin.”

Taina ja Eddie istuutuivat odottamaan, kun Jussi meni tiskille ja tervehti myyjää kuin tuttuaan. Pian Jussi saapui pöytään kantaen kahta samanlaista ruskeaa pulloa ja vichyvesituoppia.

”Minä en niin välitä oluesta, mutta tässä teille: Eddielle Pohjanmaan Keltainen ja Tainalle Ilves IPA.”

Taina katsahti pulloja. Oluiden nimet komeilivat etiketeissä Times New Romanilla kirjoitettuina.

”Mikä juttu tämä on, että pullot ovat samannäköisiä ja fonttikin on sama. Onko tämä joku paikallinen panimo?”

Jussi istahti ennen kuin vastasi.

”Ei suinkaan. Pohjanmaan Keltainen on ihan bulkkilageria, tuontitavaraa. Ilves IPA taas on paikallisen panimon tuotteita. Meidän päihdelainsäädäntömme on osittain sallivampi kuin mihin olette tottuneet, esimerkiksi kannabis on samalla tavalla laillinen ja verotettu aine kuin alkoholi. Mutta päihteiden mainonnan suhteen täällä ollaan tiukempia – tai siis päihteiden mainontaa ei sallita. Siksi täältä ei saa Lapin Kultaa.”

”En oikein ymmärrä. Eihän Lapin Kultaa täällä tarvitse mainostaa, vaikka sitä myytäisiinkin täällä”, Eddie pohti.

”Mainoskielto on globaali, universaali. Jos tuotetta mainostetaan jossakin, siis missä tahansa, sitä ei saa myydä täällä”, Jussi selitti.

”Oho, aika tiukkaa. Jos jostain perä-Argentiinasta löytyy yksi Budweiserin kellastunut tarjoilijan essu, niin onko täällä myyntikielto, vaikka kaikki muu mainonta olisi loppunut?” Eddie ihmetteli.

”Tätä panimotkin alkuun pähkäilivät. Me yritimme kertoa niille, että niin kauan kuin tuottajat ymmärtävät säännöstelyn hengen eli sen, ettei tuotteita saa mainostaa, emme lähde perä-Argentiinaan etsimään kellastuneita tarjoilijan essuja. Jos taas tuottajat alkavat myydä Karjalan-olutta, joka tulee samalta linjalta kuin Suomen jääkiekkomaajoukkuetta sponsoroiva Karjala-olut ja logotkin voi erottaa vain mikroskoopilla, tulkinnat saattavat kiristyä nopeastikin. Myös juomapakkausten väritys, muotoilu ja etiketti on tulkittu mainostamiseksi. Siksi tuottajien on ollut aika helppo kuopata täällä vanhat brandit ja keksiä uusi nimi tuotteelleen. Käydään myöhemmin ruokakaupassa, niin huomaatte muutaman muunkin mielenkiintoisen eron.”

”Ymmärrän. Mutta mikä paikka tämä siis on, missä nyt istumme?” Taina kysyi.

”Tämä on yksi lempipaikoistani Vapaakaupungissa. Sitä on vaikea kuvailla lyhyesti, mutta kutsutaan sitä vaikka Freecoin-kauppakeskukseksi. Kaikki palvelut, joita täältä saa, voi maksaa freecoineilla. Itse asiassa John’s Place on eräänlainen ketju. Näitä löytyy myös vapaakaupunkien ulkopuolelta. Ne ovat kaikki vähän erilaisia. Kullakin on omat painopisteensä, mutta lähes kaikissa on tuollainen hackspace.”

Jussi osoitti huonetta, jossa kolvaaja oli laskenut juotoskolvin telineeseen ja tarkasteli nyt piirilevyä luupin

kanssa.

”Tuolla on työkaluja ja muita tarpeita erilaisten askarteluprojektien tekemiseen. 3D-printtereitä, tarratulostimia, ompelukoneita, hitsausvälineitä ja vaikka mitä, mutta ennen kaikkea ihmisiä, jotka osaavat auttaa niiden kanssa.”

Jussi nyökkäsi omituisten kirjojen kirjaston suuntaan.

”Jokaisessa John’s Placessa on myös pieni omituisten kirjojen kirjasto.”

”Miksi ne ovat omituisia kirjoja?” Taina tahtoi tietää.

”Se on vähän sellaista sisäpiirin huumoria. Näiden paikkojen kohderyhmä on tavallaan vähän erikoista porukkaa, joka on kiinnostunut jostakin asiasta huomattavasti enemmän kuin ihmiset yleensä. Ja omituisia kirjaston kirjat ovat siksi, että ne eivät yleisesti ottaen kiinnosta tavallista porukkaa. Pääpaino on tietokirjoissa, jotka onnistuvat kuvaamaan jotakin asiaa poikkeuksellisen hyvin, mutta seassa on myös jollain tapaa erityisiä kaunokirjallisuuden tuotoksia. Hyllyjen jaottelu ei mene perinteisesti aihepiirin vaan kirjan tärkeyden mukaan. Ensimmäisessä osastossa on kirjoja, jotka jokaisen – oikeastaan alasta riippumatta – pitäisi lukea jossain vaiheessa elämäänsä. Toisessa osastossa taas on oman alansa merkkiteoksia, ja kolmannen osaston kirjoissa mennään niin sanotusti syvälle jossakin tietyssä asiassa. Neljäs eli viimeinen osa on suljettu kaappi. Siellä olevat teokset ovat vaarallisia kirjoja, joita ei anneta luettavaksi kuin valvotuissa yhteyksissä.”

”Vaarallisia kirjoja”, Eddie ihmetteli, ”mitä ne oikein ovat?”

”Se, ettei niitä pidä lukea, ei johdu siitä, että niissä olisi joitakin merkittäviä oivalluksia tai ne muuten olisivat korkealaatuista kirjallisuutta. Oikeastaan päinvastoin. Niissä on ajatuksia, jotka ovat enemmän tai vähemmän typeriä, mutta jostain syystä nämä kirjat ovat onnistuneet levittämään niitä laajalle lukijajoukolle. Juuri siksi ne ovat vaarallisia. Näitä kirjoja pitää kuitenkin opiskella, jotta ymmärtäisimme *miksi* ihmiset ovat saaneet niitä typeriä ajatuksia päähänsä.”

”Mitä kirjoja siellä sitten on?”

”Jos muistan oikein, sieltä löytyy ainakin Hitlerin Taisteluni, Marxin Pääoma, Raamattu, Koraani ja tietysti Ayn Randin Atlas Shrugged.”

Taina naurahti.

”Niinpä tietysti.”

Jussi jatkoi paikan esittelyä.

”Tietysti John’s Placesta saa myös ruokaa. Tämä kyseinen paikka on vähän erikoinen, kun on nämä Michelinkokit keittiössä, mutta useimmissa ravintola on ihan tavallinen edullinen ruokaravintola. Tarvittaessa jonkinlaista majoitustakin löytyy. Useimmiten näistä löytyy myös jokin liikunnallinen komponentti. Täällä se on sirkusakrobatia, mutta esimerkiksi Alppien John’s Placessa erilaiset kiipeilyaktiviteetit ovat keskeisessä roolissa. Marokon rannikolta taas löytyy John’s Place, jossa käy talvisin aika kovatasoisia surffaajia. John’s Placeen mennessään tietää, että saa halutessaan aivan maailmanluokan opetusta ja harrastusseuraa. Se on oikeastaan

jonkinlainen tavaramerkki. Kaiken voi maksaa freecoineilla, joten kun täkäläinen huippuakrobaatti haluaa kokeilla rajojaan alppikiipeilyssä, freecoineilla hän saa käyttöönsä kovan luokan oppaan, joka olisi tavallisella rahalla melkoisen kallis."

Jussi vilkaisi harjoitussalin suuntaan.

"Olisi ollut hauska käydä harjoittelemassa akrobatiaa, mutta kun tuo Tainan jalka on vähän huonona, niin ei taideta yrittää tällä kertaa."

Taina naurahti pettyneen oloisena.

"Mutta yksi tyypillinen juttu näissä paikoissa vielä on, nimittäin pakohuonepelit. Siis ne tunnin mittaiset, kaikelle kansalle suunnatut arvuutteluhuoneet. Ennen kaikkea täältä löytyy sellainen oma alalajinsa, jossa on ajatuksena, että vihjeitä ei anneta. Jos ei pääse ulos, voi yrittää uudestaan. Ongelmatkin ovat niissä usein luonteeltaan toisenlaisia kuin perinteisissä pakohuoneissa, joissa ongelma on helppo ratkaista, kun vain on keksinyt mitä pitäisi tehdä. Näissä taas yleensä tietää mitä *pitäisi* tehdä, mutta sen tekeminen on vaikeaa ja vaatii harjoittelua, ajattelua tai ymmärrystä."

Eddie vilkaisi Tainaa.

"Kuulostaa hauskalta. Olisin kiinnostunut kokeilemaan, jos meillä vain on aikaa."

"Kysytään miten täällä on vapaata", Jussi sanoi ja huikkasi tarjoilijalle tiskin takana.

"Miten noissa pakohuoneissa on tänään tilaa?"

"Kyllä niihin mahtuu. Millä vaikeusasteella haluaisitte?"

Jussi vilkaisi Eddietä kysyvästi.

”Tietysti vaikeinta mahdollista”, Eddie vastasi.

Tarjoilija hymyili vähän.

”Et ole tainnut olla täällä aikaisemmin. Emme päästä vaikeimman tason eli kymppikategorian huoneisiin ilman erityistä haastattelua ja osoitusta tiettyjen turvallisuusasioiden hallitsemisesta. Itse asiassa ysiinkään ei pääse ennen kuin on läpäissyt saman huoneen vaikeusasteella kahdeksan.”

Eddie näytti vähän pettyneeltä.

”Mutta tämä skaala täällä on vähän erilainen. Kympin läpäiseminen merkitsee ihan maailmanluokan suoritusta monessa eri tehtävässä. Tätä meidän vaativinta huonetta ei ole kymppiversiona vielä kukaan läpäissyt, vaikka se on ollut jo puoli vuotta auki. Ysinkään läpäisy tuskin onnistuu ellei joukossa ole vahvoja ammattilaisia monelta eri alalta. Kasiinkin vaaditaan aika kovaa harrastuneisuutta. Jos pääsette sen ensimmäisellä kerralla läpi, saatte kyllä lahjakortin yhdeksään. Sitäkään ei ole kukaan vielä tehnyt. Itse ehkä suosittelisin aloittamaan vielä helpommista, mutta jos tykkää haasteista niin mikäpä siinä.”

”Kaipa sen kasin pitää sitten riittää”, Eddie huokaisi.

Jussi nauroi.

”Taina, kestääkö Eddie pettymyksiä? Voin jo melkein luvata, että emme pääse sitä läpi.”

Taina virnisti.

”Kyllä Eddie pettymyksiä kestää. Lähinnä olen huolissani, miten saan hänet takaisin töihin ennen kuin olemme läpäisseet sen”, hän vastasi.

”Hei, en minä nyt niin jääräpäinen ole”, Eddie väitti

ja heilutti toruvasti etusormeaan.

Tarjoilija katsoi varaustilannetta tietokoneelta.

”Se taitaa olla valmiina, joten haluatteko aloittaa heti?” hän kysyi.

He kävelivät rappuset ylös toiseen kerrokseen, ja tarjoilija johdatti heidät pieneen huoneeseen.

”Ulko-ovi aukeaa tarvittaessa hätäkahvasta. Teidän tehtävänne on löytää koodi, jolla tämä numerolukko avaa oven. Ovi aukeaa tunnin kuluttua automaattisesti. Näihin vaikeampiin huoneisiin ei kuulu vihjeitä, joten olette omillanne”, tarjoilija selosti ja poistui sitten huoneesta sulkien oven perässään.

Taina katseli ympärilleen. He olivat pienessä huoneessa, jossa ei ollut paljon mitään. Yhdellä seinustalla oli työpöytä ja pöydällä kaksi tietokoneen ruutua, näppäimistö, hiiri sekä virtuaalitodellisuuskypärältä näyttävä laite ja siihen liittyvät ohjaimet. Pöydän vieressä oli työtuoli ja alla laatikosto. Yhdellä seinällä oli ovi, mutta Taina ei nähnyt mitään keinoja avata sitä, ja ovi toisella seinällä oli teljetty riippulukolla, jonka vieressä oli jonkinlainen numerokoodilukko. Lisäksi ovessa oli pieni ikkuna. Taina käveli tuolin ääreen ja istahti.

”Tämä taitaa olla minun paikkani, katsotaan miten Eddie keksii keinot eteenpäin.”

Eddie meni ensin ovelle kurkkimaan ikkunasta.

”Tuo näyttää lähinnä hullun tiedemiehen työhuoneelta. Kirjahylly täynnä kirjoja ja työpöydällä hirveä määrä erilaista tavaraa koeputkista mikroskooppiin ja juotoskolviin.”

Jussi heilautti tietokoneen hiirtä, ja näytöt heräsivät

henkiin. Toiseen näyttöön ilmestyi ruutu, jossa kysyttiin salasanaa, ja toiseen jonkinlainen näytönsäästäjä, jossa vaihteli shakkilaudan kuva eri positioilla.

Jussi ryhtyi tutkimaan työpöydän laatikoita. Ylimmäiset olivat tyhjiä, mutta alimmaisessa oli viisi pehmeää palloa.

”Hei, tuossa seinällä oli näköjään vielä yksi näyttö. Siihen ilmestyi luku seitsemän, kun avasit laatikon”, Taina huomasi.

Jussi tutki palloja.

”Nämä näyttävät ihan jonglöörauspalloilta.”

Hän heitti kokeeksi yhden ilmaan.

”Hei, numero muuttui kuudeksi! Ei kun hetkonen, nyt se palasi seitsemään.”

”Pitääköhän niitä kaikkia heitellä samaan aikaan? Osaako joku jonglöörata viidellä pallolla?” Jussi kysyi.

”Viidellä? Oletko vakavissasi?” Taina ihmetteli.

”Yritin opetella joskus lukioaikoina. Näyttää siltä, että pallojen pitäisi pysyä ilmassa seitsemän sekuntia, mikä kyllä tuntuu todella pitkältä ajalta. Mutta vaikeaksihan tätä väitettiin”, Eddie mutisi. ”Annapa kun kokeilen.”

Hän otti kaikki viisi palloa käsiinsä ja alkoi heitellän niitä nopeasti ilmaan yksi toisensa jälkeen. Numero seinällä muuttui ensin kuudeksi ja sitten viideksi, mutta sitten Eddie pudotti kaksi palloa maahan, ja numero seinällä muuttui taas seitsemäksi.

Muutaman yrityksen jälkeen Eddien jonglööraus alkoi sujua vähän paremmin, ja kello kävi jo parhaimmillaan neljän sekunnin kohdalla ennen kuin pallot

mätkähtelivät maahan.

”Jatka sinä tuota, me tutkimme jos löydämme vielä jotakin muuta.”

Taina ja Jussi kävivät pöydän ja laatikot huolellisesti läpi, mutta eivät löytäneet mitään uutta. Virtuaalitodellisuussilmikossakaan ei näkynyt mitään. Äkkiä kuului summerin ääni, seinän kello näytti nollaa, ja Eddie huudahti:

”Jes! Menihän se.”

Samalla toinen ovi aukesi ja paljasti ison tilan takanaan. Mutta oven takana lattia loppui lyhyeen, ja sen jälkeen oli yli kolmen metrin pudotus vaahtomuovimereen. Muovimeren yli kulki viitisen senttiä leveä liina, ja toisella puolella oli pieni tasanne, jonka yläpuolella roikkui punainen kahva.

”Äh”, Taina puuskahti.

”Mitä nyt?”

”Tämä olisi helppo, jos jalka olisi kunnossa. Toivottavasti jompikumpi teistä on treenannut slacklinea?”

Eddie ja Jussi vilkaisivat toisiaan.

”Olen kokeillut”, Eddie sanoi, ”mutta en oikein koskaan päässyt eroon siitä holtittomasta jalkojen vipatuksesta. Ja tuo näyttää aika pitkältä.”

”Samoin, minäkin olen vain kokeillut. Miten tuolta pääsee pois jos sinne putoaa?” Jussi kysyi.

Eddie kumartui katsomaan reunan yli.

”Kiipeämällä, on siellä sentään köysi. Kivi, paperi, sakset kumpi yrittää ensin?”

Jussi nyökkäsi.

”Yksi, kaksi, kolme.”

Jussin kivi ei pärjännyt Eddien paperille, joten hän asettui lähelle lattian reunaa ja kokeili laittaa varovasti jalalla painoa liinalle.

”Tämä on todella löysä. Kun viimeksi kokeilin, se oli paljon kireämpi.”

Jussi ehti ottaa kolme nopeaa askelta ennen kuin menetti tasapainonsa ja putosi vaahtomuovimereen. Hän kömpi köyden luo ja kiipesi lattialle hengästyneenä.

”No niin, sinun vuorosi.”

Eddie empi hetken.

”Tuo näytti tosi löysältä. Ehkä kokeilen toista tekniikkaa.”

Eddie laskeutui liinan viereen istumaan, heilautti itsensä roikkumaan sen varassa ja alkoi sitten liikkua vauhdilla toista puolta kohti.

Jussi tuhahti.

”Menee mistä aita on matalin.”

Taina nauroi.

”Minusta tuo on tyhmä sanonta. Jos sinun on päästävä aidan yli, niin eikö ole vain viisasta mennä siitä, missä aita on matalin?”

Jussi tuhahti uudestaan. Tilan toisella puolella Eddie nousi seisomaan ja katseli ympärilleen.

”Ei täällä näy muuta kuin tämä kahva.”

”Kokeile vetää siitä”, Jussi ehdotti.

Eddie teki työtä käskettyä. Ylhäältä kuului vaimea ääni, ja puoleenväliin liinaa, pari metriä sen yläpuolelle, putosi pieni rasia ohuen narun varassa.

He katselivat vähän aikaa toisiaan, ja Jussi räjähti nauramaan.

”Siitä mistä aita on matalin, vai mitä?”

Eddie katsoi rasiaa tuskastuneena.

”Kai se pitää yrittää kävellä takaisin.”

”Jatkakaa te tätä, niin minä menen katsomaan, jos keksin siitä tietokoneesta jotakin”, Taina sanoi.

Taina istui tietokoneen ääreen ja tutki sitä tarkemmin. Hän huomasi, että shakkilaudan vieressä pyöri pieni laskuri, ja aina laskurin pudotessa nollaan shakkilaudan päällä olevien nappuloiden järjestys vaihtui. Hän jäi seuraamaan tarkemmin shakkilaudan positioita.

Taina oli lapsena pelannut shakkia kilpaa, ja pian hän tajusi, että nappulat eivät muodostaneet mitään satunnaisia peliasemia laudalla. Ne olivat mahdollisia pelitilanteita pelin loppuvaiheessa, jolloin shakkimatti oli vain yhden siirron päässä. Seuraavassa pelitilanteessa valkoinen kuningatar piti siirtää ruudusta a3 ruutuun a7. Taina kokeili syöttää salasanan a3a7 ja pääsi kirjautumaan tietokoneelle.

Naapurihuoneesta kuului kiroilua, kun jompikumpi putosi taas kerran vaahtomuovimereen.

”Hei, pääsin kirjautumaan sisään!” Taina huusi.

Jussi tuli heti katsomaan.

”Meinaa käydä voimille tuo kiipeäminen ylös.”

”Oletteko edes lähellä?”

”Ei oikeastaan. Ensimmäiset pari kolme askelta menee ihan hyvin, mutta kun päästään yhtään pidemmälle, liina alkaa heilua yhä enemmän ja enemmän, eikä siinä meinaa mitenkään pysyä.”

”Tullaan takaisin kun olen kunnossa, niin voin hoitaa tuon kohdan”, Taina sanoi.

”Ei tässä nyt vielä luovuteta. Miten pääsit tuohon koneeseen?”

”Shakkilauta ei ollutkaan vain ruudunsäästäjä, vaan piti löytää siirto, jolla tulee shakkimatti. Se siirto oli salasana.”

”Entä mitä koneella on?”

”En ole vielä ehtinyt tutkia.”

Eddie tuli paikalle voipuneen näköisenä.

”En tiedä kuinka monta kertaa jaksan enää yrittää. Alkaa ottaa päähän tuo liina.”

”No, otetaan slackline-treenit ohjelmaan, ei se nyt niin vaikeaa ole.”

”Katsotaan... Näytä mitä tuolla koneessa on.”

He kumartuivat koneen ääreen. Taustakuvana oli mustalla pohjalla tyylitelty lohikäärme.

”Ah. Kali Linux”, Jussi sanoi.

”Mikä se on?” Taina kysyi.

”Käyttöjärjestelmä, joka on suunniteltu tietoturvatestaukseen. Katsotaanpa mitä tällä löytyy. Näissä pitää yleensä murtautua johonkin lähiverkon koneeseen.”

Jussi istui näppäimistön ääreen, avasi terminaalin ja syötti muutaman komennon. Ruudulle vilisi merkkejä.

Jussi ähkäisi.

”Mitä nyt?”

”Tämä kone on sisäverkossa, jossa on satoja tietokoneita. Meidän pitäisi saada joku vihje, mistä palvelimesta aloittaa.”

Eddie pyöritteli virtuaalitodellisuuskypärää käsissään.

”Tämä näyttää heränneen eloon, kun pääsimme kirjautumaan tietokoneelle”, hän sanoi ja alkoi asetella kypärää päähänsä.

”Omituista. Tämä on vain tyhjä huone. Ja näytöllä on jokin asteikko, jossa osa palkeista liikkuu sitä mukaa kun käännän päätäni eri suuntiin. Annatteko ne ohjaimet, niin kokeilen jos saisin niistä jotakin irti”, Eddie sanoi.

Jussi antoi ohjaimet Eddien käsiin. Eddie paineli nappuloita ja liikutteli niitä jatkaen samalla ympärilleen katselemista.

”Tämä on huippusiistiä!” hän hihkaisi.

”Mikä?” Taina kysyi.

”Tämä on neliulotteinen labyrintti.”

”Neliulotteinen?” Taina ihmetteli.

”Niin. Sain käyttöohjeen esiin. Käynnistäkääpä koneella sellainen ohjelma kuin 4devlab, niin näette mitä minäkin.”

Jussi etsi ohjelman, ja pian tietokoneen ruudulle ilmestyi kuva tyhjästä huoneesta. Kun Eddie käänsi päätään, tietokoneen kuva liikkui ruudulla samaan tahtiin.

”Nyt näemme huoneen”, Taina sanoi.

”Hyvä. Alan liikkua neljännessä ulottuvuudessa.”

Ensin ei tapahtunut mitään, mutta sitten huoneen keskelle ilmaantui pieni kolmion muotoinen esine. Se kasvoi vähän aikaa, kunnes Eddie pysäytti liikkeen.

”Seuraavaksi käännyn neljännessä ulottuvuudessa”, Eddie selosti.

Kolmion muotoinen esine alkoi muuttaa omituisesti muotoaan. Samaan aikaan edessä olevaan seinään ilmestyi aukko, josta näkyi toinen huone.

"Näettekö?" Eddie kysyi.

"Kyllä. Kuulin joskus jossain kahvipöytäkeskustelussa, että pari nuorempaa Hacklabin jäsentä oli ruvennut suunnittelemaan jotakin tällaista, mutta en tiennyt että ne olivat jo näin pitkällä. Aika siistiä! Voinko minäkin kokeilla? Jussi kysyi.

"Tietysti." Eddie irrotti leukahihnan ja antoi kypärän Jussille.

Jussi liikkui ympäri huonetta ja löysi toisenkin aukon.

"Vaikuttavaa. Tavallaan tuosta neljännen ulottuvuuden navigoinnista saa aika nopeasti kiinni, mutta siihen pitää keskittyä tosi paljon. Tuolla toisessa huoneessa on jokin taulu. Käyn katsomassa, mitä siinä lukee."

Kuva tietokoneen ruudulla siirtyi toiseen huoneeseen, ja Jussi siirtyi niin, että he näkivät taulun tekstin:

Tässä talossa on 16 neliulotteista huonetta. Etsikää se seinä, joka on neljässä ulottuvuudessa kaikkein kauimpana lähtöpisteestä, ja lukekaa seinässä oleva teksti.

Jussi kääntyi katsomaan muita seiniä huoneessa. Kullakin seinällä luki yksi sana. Hän otti kypärän päästään ja katsahti muihin.

"Luulen, että seinillä lukee lähiverkossa olevien palvelimien nimiä. Täältä saisimme siis tietää, mihin palvelimeen meidän pitää murtautua. Mutta miten me löydämme kaukaisimman seinän?"

"Paljonko meillä on aikaa?" Eddie kysyi.

Taina vilkaisi kelloa.

”Reilut parikymmentä minuuttia.”

”Ja meillä on käsissämme kaksi ongelmaa, slackline ja neliulotteinen labyrintti. Slacklinea en ajatellut enää yrittää, ja mitä tuohon neliulotteiseen labyrinttiin tulee, pääni menee ihan solmuun. Pitäisi päästä miettimään rauhassa, miten tuota kannattaa lähestyä. Ehdotan, että luovutetaan tässä kohtaa ja palataan myöhemmin, ellei teillä sitten ole ajatuksia, miten voisimme edetä”, Eddie tuumi.

Jussi ja Taina vilkaisivat toisiaan ja pudistivat päätään.

”Tuskin tämä tänään enää etenee. Jatketaan vain matkaa”, Taina sanoi.

Sananen kirjailijalta

Tämä *Atlaksen potkun* ilmaisversio pitää sisällään koko kirjan. Maksullisesta versiosta sen erottavat vain nämä markkinointisivut, joihin törmäät muutaman kerran kirjan mittaan.

Kirjaa saa jakaa vapaasti epäkaupallisesti (CC BY-NC 4.0). Lähdekoodi löytyy osoitteesta **git.brainpaingames.com/tommy/atlas-public**, joten voit myös tehdä kirjasta itse version missä tahansa tiedostomuodossa.

Jos haluat tukea minua, voit ostaa osoitteesta **store.brainpaingames.com** painetun kirjan tai PDF- ja EPUB-versiot ilman näitä markkinointisivuja.

Kiitos. Tarina jatkuu seuraavalla sivulla.

Luku 13

”Oliko riittävän vaikea?” tarjoilija kysyi, kun he olivat laskeutuneet ensimmäiseen kerrokseen.

”Täytyy vähän harjoitella ennen seuraavaa yritystä. On se aika erilainen kuin muut pakohuoneet, joissa olen käynyt”, Eddie myönsi.

Tarjoilija vain nyökkäsi hymyillen.

Jussi nyökkäsi ovea kohti. ”Tuossa tien toisella puolen on ruokakauppa. Mennään sinne seuraavaksi.”

He kävelivät kadun yli ja astuivat kauppaan.

”Tämähän näyttää ihan tavalliselta kaupalta”, Eddie totesi.

”Niin se onkin, mutta kyllä te varmaan pari pikkujuttua huomaatte, kun kävelemme kaupan läpi.”

”Onneksi tämä on pieni kauppa eikä mikään hypermarket,” Taina mutisi klenkatessaan ovesta sisään.

”Oudon näköinen tuo oluthylly, kun kaikki pullot ovat samannäköisiä. Miksi näissä on kaksi hintalappua, toinen taalereissa ja toinen euroissa, vaikka hinnat ovat käytännössä samat?” Eddie kysyi.

”Euroopassa euro on ainoa laillinen maksuväline, mutta emme nähneet tuollaisia rajoitteita tarpeellisiksi. Vaikka tuotteiden hinnat ovatkin euroissa ja taalereissa aika lähellä toisiaan, niin eri valuutoilla tehdyt ostokset tulevat kirjanpitoon erillisinä. Siksi useimmat kaupat myös hinnoittelevat tuotteet suoraan sekä euroissa että taalereissa”, Jussi vastasi.

He jatkoivat kävelyä, kunnes Eddie purskahti nauramaan maitotuotehyllyn kohdalla.

”Mitä ihmettä? Mikä mainostoimisto tämän on keksinyt? Jogurttipurkissa lukee samalla fontilla isolla että 0 % rasvaa ja heti vieressä että sisältää lisättyä sokeria?” Eddie ihmetteli.

Jussi hymähti.

”Tuo on yksi asia, johon ihmiset kiinnittävät huomiota. Se ei ole mainostoimiston idea vaan reguloitua markkinointia. Jos ruokaa markkinoidaan sillä, että siinä on jotakin ainesosaa vähän, mutta se sisältää rasvaa, sokeria tai lisäaineita, ne pitää mainita vähintään yhtä suurella ja näkyvällä fontilla.”

Taina vilkaisi kananmunapakkausta ja tokaisi:

”Hyi hitto. Miksi tässä on puolen paketin kokoinen kuva kanoista ahtaassa häkissä?”

”Myös tuo on markkinoinnin regulaatiota. Eläinperäisissä tuotteissa pitää olla kuva eläinten tuotanto-oloista. Tuottaja voi sertifioida itsensä tietylle tasolle ja saa silloin oikeuden käyttää sen tason kuvia. Jos ei sertifioi, joutuu käyttämään huonoimman tason kuvia. Tämä on aika uusi asia, mutta sen perusteella mitä olen hyllyissä nähnyt, eläinten olosuhteet ovat

parantuneet viime aikoina aika nopeasti. Jos huomaat, niin tämäkin pakkaus on loppuunmyyntilaarissa. Noilla varsinaisilla hyllyillä olevissa paketeissa kanat näyttävät kuopsuttelevan piharuohoa aika iloisesti", Jussi vastasi.

"Eikö se tule kamalan kalliiksi?" Taina kysyi.

"Onhan se vähän kalliimpaa, mutta ei kai kananmuniakaan tarvitse ihan joka päivä syödä? Välillä voi syödä kasvisruokaakin. Lihan, munien ja maidon kulutus on vähentynyt tämän seurauksena, mutta se tuskin on ylitsepääsemätön ongelma", Jussi totesi.

He saapuivat kassalle.

"Löytyikö jotain tarpeellista, vai napataanko auto ja jatketaan matkaa?" Jussi kysyi.

Eddie ja Taina vilkaisivat toisiaan.

"Lähdetään vain. Mitäs seuraavaksi on ohjelmassa?" Taina halusi tietää.

"Mennään katsomaan miten tämä kaupunki rakentuu. Siis kirjaimellisesti."

Jussi otti puhelimen, tilasi Letsgo-sovelluksella auton ja naputti tekstiviestin.

"Varoitin rakennuskomponenttivarastoa, että tulemme pienelle kierrokselle", hän sanoi.

He ajoivat kaupungin laitamille ja saapuivat massiivisen rakennuksen eteen. Sen seinässä oli iso nosto-ovi, jonka edessä jonotti muutama kuorma-auto. He nousivat autosta ja kävelivät kulman taakse, mistä löytyi toimiston ovi.

Jussi avasi sen ja meni sisään ensimmäisenä.

"Terve Kalle, mitenkäs täällä menee?" hän tervehti.

Toimiston kahviautomaatin vieressä seisoi jo vähän keski-iän ylittänyt mies, joka oli pukeutunut huomiovaatteisiin.

”Hommat rullaavat aika hyvin. Ei ole ollut suuria ongelmia viime aikoina.”

”Hyvä juttu. Alkuaikoina niitä taisi olla ihan tarpeeksi”, Jussi huomautti ja esitteli heidät toisilleen:

”Tässä on ystäviäni Helsingistä, Taina ja Eddie. He ovat ydinfyysikoita, että voit huoleti selittää myös monimutkaisia juttuja. Tässä taas on Kalle. Kalle oli aivan korvaamaton apu, kun yritimme alkuaikoina järjestää ihmisille nopeasti kattoa pään päälle.”

”Älähän nyt, en minä yksin niin paljoa saanut aikaan. Se oli tiimityötä.”

”Älä turhaan ole vaatimaton.”

”Minua kyllä kiinnostaisi kuulla, miten te saitte majoitettua lähes sata tuhatta ihmistä yhden kesän aikana Suomen talven kestäviin taloihin. En edelleenkään oikein tajua sitä”, Eddie sanoi.

Kalle katsahti Jussiin ja naurahti.

”Eihän se helppoa ollut. Taisi jokunen kirosanakin päästä. Olihan se stressaavaa aikaa.”

”Ihan aluksi saatiin humanitaarisena apuna telttoja, mutta jokainen tajusi, etteei niillä pitkälle pötkitä. Talven saapuessa olisi tullut isoja ongelmia. Otin aika pian yhteyttä Kalleen, koska Kalle oli ollut Wikihousen projekteissa mukana. Ja sitten me keskustelimme, miten saisi nopeasti rakennettua suuren määrän asuinkelpoisia rakennuksia”, Jussi kertoi.

”Mikä on Wikihouse?” Eddie kysyi. ”En ole kuullut-

kaan.”

”Wikihouse on kehittänyt erilaisia rakennuskonsepteja avoimen lähdekoodin periaatteella. Pääasiassa niin, että komponentit voidaan leikata levystä CNC-leikkureilla”, Kalle vastasi.

Jussi jatkoi:

”Tuon keskustelun lopputuloksena Kalle suunnitteli vähän niin kuin aikuisten Lego-sarjan peruskomponentit. Yksinkertaisista palikoista voimme rakentaa hyvinkin erinäköisiä rakennuksia. Merkittävin tulos oli se, että saimme noista peruskomponenteista aikaan pienen, itsekantavan rakennuksen, jonka pystyi käytännössä rakentamaan ilman perustuksia ja vaiheittain niin, että eristeet, sähkön ja kunnallistekniikan sai helposti asennettua jälkikäteen. Talon karvalakkiversion saattoi pystyttää kourallinen ihmisiä yhdessä päivässä, kun komponenttipaketti oli laskettu kuorma-auton lavalta tontille.”

”Miten silloin alussa pärjättiin ilman sähköä ja kunnallistekniikkaa?” Eddie kysyi.

”Kun talo oli pystyssä, sisään kannettiin kuivavessa, kaasuliesi ja täytettävä vesisäiliö ja talon viereen asennettiin jätevesisäiliö. Sisään pystyi siis muuttamaan samana päivänä. Sitä mukaa kun kunnallistekniikka valmistui, kuivavessat, kaasuliedet ja vesisäiliöt siirrettiin uudempiin, juuri pystytettyihin rakennuksiin. Samalla rakennettiin ensimmäinen kaasutuslaitos. Suurin osa ihmisten jätöksistä meni ja menee edelleen bioreaktoriin ja sieltä sähkön ja lämmön tuotantoon. Tällä tavoin rakentaminen saatiin nopeasti alkuun. Kaupunkirakenteen kehittäminenkin oli helppoa, kun rakennusten peruskom-

ponentit olivat uudelleen käytettäviä. Samoista komponenteista, joista rakennettiin ensimmäiset itsekantavat rakennukset, voitiin rakentaa isompiakin rakennuksia aina pieniin kerrostaloihin asti", Kalle selitti.

"Mielenkiintoista. Mutta miksi te alun perin lähditte koko hommaan? Ei kuulosta mitenkään stressittömältä tavalta viettää aikaansa", Eddie huomautti.

Jussi ja Kalle katsoivat toisiaan ja huokaisivat.

"Pinnan alla on pitkään muhinut jonkinlainen taistelu eurooppalaisen hyvinvointivaltion tulevaisuudesta. Yksinkertaistettuna vastakkain ovat arvoliberaali, progressiivinen hyvinvointiyhteiskunta ja arvokonservatiivinen ajatusmaailma. Vähän ajattelijasta riippuen arvokonservatiivit tavoittelevat joko täysin vapaita markkinoita tai vanhaan, patriarkaaliseen teollisuusyhteiskuntaan hirttäytymistä valtion avustuksella. Useimmiten halutaan vapaita markkinoita muille ja valtion takaamia monopoleja itselle."

Jussi piti pienen tauon ennen kuin jatkoi.

"Me olemme ajaneet jo pitkään arvoliberaalia eurooppalaista hyvinvointivaltiota, mutta käytännössä jouduimme tunnustamaan tappion. Viimeisten vuosien tai jopa vuosikymmenien dynamiikkaa on ollut todella hankala kääntää, sillä siinä on kiero, itseään vahvistava kierre. Yhtenä pääsyynä on se, että niin sanottua vakavasti otettavaa yhteiskuntakeskustelua käydään pääasiassa taloustiede edellä, mutta taloustiede tieteenä tuntuu tieteenfilosofisessa mielessä jämähtäneen jonnekin keskiajalle", Jussi selitti.

"Kuinka niin?" Eddie kysyi.

”Moderni tieteenfilosofia lähtee siitä, että tieteelliset teoriat ovat falsifioitavissa. Taloustieteessä on enemmänkin tällaisia falsifioimiskelvottomia teorioita, mutta pahimpia on oletus siitä, että ihmiset jotenkin maksimoisivat omaa hyvinvointiaan.”

Eddie pohti asiaa hetken.

”Ymmärrän, että tuota ei voi falsifioida, mutta eikö se nyt ole jollain tavalla perusteltu aksiomaattinen lähtökohta? Kai ihmiset nyt *useimmiten* ajavat omaa etuaan eivätkä tee *ihan* päättömiä asioita?”

Jussi huokaisi, katsahti ympärilleen ja otti hyllyltä kolme mukia.

”Ensimmäinen ongelma on bfilosofinen. Falsifioimiskelvottomilla aksioomilla ei voi tehdä hyvää tiedettä. Toinen, paljon käytännöllisempi ongelma on se, että tuo pitää paikkansa vain kaikkein triviaaleimmissa valintatilanteissa. Sinä olet kirjaimellisesti ydinfyysikko, joten et ole ainakaan ihmiskunnan tyhmemmästä päästä. Kokeillaanpa, saanko sinut toimimaan omaa etuasi vastaan. Katsopa hetkeksi muualle”, Jussi pyysi.

Eddie kohautti olkapäitään ja käänsi katseensa pois. Jussi asetteli mukit pöydälle väärin päin. Yhden mukin alle hän sujautti pöydällä olleen pyyhekumin.

”Okei, käänny vain takaisin. Pelataan pieni peli. En huijaa millään tavalla, päinvastoin kerron pelin säännöt täysin eksplisiittisesti sitä mukaa kun edetään. Kysy jos et ymmärrä jotain. Yhden mukin alla on pyyhekumi. Tehtäväsi on arvata missä se on. Jos arvaat oikein, maksan sinulle 10 taaleria. Sen jälkeen kun olet arvannut, poistan yhden jäljellä olevista mukeista, joiden alla ku-

mi ei ole, ja keskustellaan haluatko joillakin ehdoilla vielä vaihtaa arvaustasi. Ymmärsitkö?"

Eddie nyökkäsi, pohti hetken ja laittoi sormensa keskimmäisen mukin päälle. Jussi kaatoi vasemmanpuoleisen mukin, jonka alla ei ollut mitään.

"No niin. Teen nyt tarjouksen, only for you my friend: jos haluat vielä vaihtaa valintaasi, voit tehdä sen, jos maksat minulle taalerin."

Eddie katsoi häkeltyneenä.

"En tietenkään halua maksaa siitä."

"Oletko *aivan* varma, ettet tartu tarjoukseeni? Paljonko sitten suostuisit maksamaan siitä, että saisit vaihtaa vielä valintaasi?"

"Eihän siinä ole mitään järkeä, että maksaisin. Yhtä todennäköisesti se on kummassa vain. En maksa mitään. Maksa sinä minulle taaleri, niin vaihdan."

"Kuten haluat." Jussi kaatoi mukit. Eddien valitsema muki oli tyhjä.

"Oikeasti tuon toisen mukin todennäköisyys oli 66 %, eli sinun mukisi arvo on 3,33 euroa ja tämän toisen mukin 6,66 euroa. Sinun olisi kannattanut maksaa odotusarvoisesti yli kolme taaleria saadaksesi vaihtaaksesi mukin."

Eddie kurtisti kulmiaan.

"Ei voi olla. Miksi muka?"

"Kun valitset ensimmäisen mukin, todennäköisyys että se on oikea, on 33 %. Eikö?"

Eddie nyökkäsi.

"Ja todennäköisyys, että pyyhekumi on näissä kahdessa muussa, on 66 %, eikö?"

Eddie nyökkäsi taas.

”Se 66 % ei muutu, vaikka kaadankin toisen mukin ja paljastan, ettei siinä ole pyyhekumia. Tämä on periaatteessa ihan yksinkertaista ehdollista todennäköisyyttä, mutta käytännössä vähän epäintuitiivista.”

Eddie ei näyttänyt vielä ihan vakuuttuneelta.

”Minulla meni pari päivää, että ymmärsin tämän, kun se esiteltiin minulle ensimmäisen kerran, joten en usko, että tästä kannattaa nyt alkaa tarkemmin vääntämään. Jos haluat löytää sille enemmän perusteluita, niin se tunnetaan nimellä Monty Hall Problem. Joka tapauksessa pääpointti on se, että *näinkin* yksinkertaisessa tapauksessa suurin osa ihmisistä ei osaa toimia oman etunsa mukaisesti *edes sen jälkeen*, kun oma etu on selitetty heille. Tämän tapauksen todennäköisyydet tunnetaan täysin, eikä siinä ole mitään tuntemattomia epävarmuuksia. Kuten sanoin: ihmiset pystyvät tekemään rationaalisia päätöksiä vain kaikkein triviaaleimmissa kysymyksissä”, Jussi painotti ja jatkoi:

”Toinen näkökulma tähän on se, että ihmiset ovat manipuloitavissa. Noissa triviaaleimmissakin kysymyksissä, joissa ihminen periaatteessa osaa tehdä oikean valinnan, hän on käytännössä usein ympäristönsä vietävänä. Joko hän on ihan vain markkinoinnin uhri tai vaihtoehtoisesti ihminen tekee sosiaalisesta paineesta niin kuin muutkin tekevät. Omituisinta on, että näissäkin tapauksissa ihminen usein kuvittelee tekevänsä valintoja vapaasta tahdostaan. Eivätkä nämä todellakaan ole mitään mitättömiä sivuseikkoja vaan aivan sen ytimessä, miten yhteiskunta toimii. Kuten hetki sit-

ten sanoin, niin kauan kuin 'tieteessä' ei ymmärretä tätä vaan lähdetään liikkeelle falsifioimiskelvottomasta rationaalisuusoletuksesta, ei keskustelu oikein ole hedelmällistä. Nyt taas päästään siihen, miksi Kallen kanssa lähdimme tähän hommaan. Meistä näytti vahvasti siltä, että ihmisiä manipuloitiin äänestämään omia etujaan vastaan. Joko härskin tietoisesti tai todennäköisemmin vajaan ymmärryksen seurauksena syntyi kierre, joka osoittautui mahdottomaksi katkaista."

"Mitä tarkoitat kierteellä?" Taina kysyi.

"Pelko ja heikko henkilökohtainen taloustilanne ovat merkittäviä – vaikka eivät toki ainoita – populistista konservatismia ruokkivia tekijöitä. Saadakseen oman kannatuksensa nousemaan konservatiivipoliitikon ei tarvitse kuin pelotella ihmisiä ja saada heidät köyhtymään. Kumpikin on *paljon* helpompaa kuin ihmisten vaurastuttaminen ja turvallisuuden tunteen lisääminen. Ja kumman otsikon luulet myyvän mediassa paremmin: sen, joka kertoo tapahtuneista rikoksista, vai sen, joka kertoo, kuinka vähän niitä on tapahtunut? Media siis auttaa tässä kierteessä", Jussi sanoi ja piti pienen tauon.

"Mutta kun tästä yrittää keskustella jopa ihan selväpäisimpien taloustieteilijöiden ja kansanedustajien kanssa, saa kuulla, että kritiikki talousteorian rationaalisen valinnan mallia kohtaan on perusteltua, mutta isossa kuvassa viisastelua pienillä asioilla."

Jussin kasvot kiristyivät, kun hän vielä jatkoi:

"Viisastelua pienillä asioilla, vittu. Nämä rationaalisuuteen ja yksilönvapauteen uskonnonomaisesti suhtautuvat ovat tuhonneet pohjoismaisen hyvinvointiyhteis-

kunnan, lietsoneet eurooppalaiset nationalistit ajamaan Euroopan jotakuinkin hajoamisen partaalle, rakentaneet maailman kalleimman vakuutuspohjaisen terveydenhoitojärjestelmän korkeintaan keskinkertaisilla tuloksilla ja huijanneet lukemattomat huono-osaiset hassaamaan vähät rahansa erilaisiin turhuuksiin kieroilla markkinointitempauksilla. Maailman suurimmat yritykset palkkaavat maailman terävimmät aivot miettimään, miten ihmiset saadaan klikkaamaan mainoksia useammin. Ja tämä on sitten *viisastelua pienillä asioilla.*"

"Jos kerran yksilön päätöskykyyn omissa asioissaan ei voi luottaa, ja Neuvostoliitossa taas osoitettiin, kuinka huonosti kollektiivinen päätöksenteko toimii, niin mitä oikein jää jäljelle?" Eddie kysyi.

Jussi hymyili.

"Oikeastaan ratkaisun etsiminen juuri tuohon kysymykseen sai meidät lähtemään tähän hommaan. Me emme niinkään halunneet valtiota allokoimaan resursseja. Halusimme tarjota ihmisille yhteiskunnan, jossa heille pyritään tarjoamaan sellaiset valintatilanteet, joissa he pystyvät tekemään päätöksiä mahdollisimman harhattoman tiedon perusteella. Pakolaiskriisi antoi meille mahdollisuuden luoda uuden yhteiskuntamallin ja samalla katkaista tuon viime vuosien konservatiivi-populistien voittokierteen."

"Tuossa riittää pohdittavaa", Taina sanoi ja vilkaisi kelloa.

"Hassua. Jaakosta ei ole kuulunut mitään. Taidan tarkistaa, missä se oikein menee", hän jatkoi ja soitti Jaakolle, joka vastasi nopeasti.

”Ei hitto. Sori, kaikessa hässäkässä unohdin sinut kokonaan. Anteeksi. Olen juuri matkalla kentältä kotiin”, Jaakko kertoi.

Taina naurahti.

”Olisi pitänyt arvata. Eipä se mitään, pääsen kyllä junallakin kotiin huomenna. Palataan maanantaina asiaan.” Taina sulki puhelimen ja katsahti muihin.

”Taidamme sittenkin tarvita sen majoituksen. Rakas velipoikani unohti lupaamansa kyydin.”

Luku 14

Jaakko ei vielä maanantainakaan ollut nukkunut kunnolla. Hän oli tullut aikaisin töihin ja istui työpöytänsä ääressä hieroen ohimoitaan. Kaikki oli mennyt viikonloppuna pieleen, ja kaikki johtolangat rahojen löytymiseksi näyttivät johtavan umpikujaan. Kaiken lisäksi hän oli unohtanut Tainalle lupaamansa paluukyydin. Ehkä se olisi sopivan pieni sotku selvitettäväksi ensimmäisenä.

Taina vastasi yllättävän nopeasti.

"Huomenta. Tiedätkö, että kello on puoli seitsemän?"

"Anteeksi, en tajunnut... Nukuin huonosti ja olen ollut toimistolla jo toista tuntia. Herätinkö?" Jaakko kysyi.

"Et. Saavuin juuri yöjunalla Helsinkiin ja istun metrossa matkalla toimistolle. Minä tahansa muuna aamuna olisit kyllä herättänyt."

"Eikö sinulla ole sairaslomaa sen jalan vuoksi?" Jaakko ihmetteli.

"En tiedä, eikä oikeastaan kiinnosta. Jos satut muistamaan, meiltä on kirjaimellisesti hävinnyt väkeä viime

aikoina, joten en pysty isompia lomia pitämään. Eikä tuo murtunut nilkka juuri vaikuta sen enempää ajattelukuin näppäimistönnaputtelukykyyni", Taina vastasi.

"Olen pahoillani, että unohdin sinut Kainuuseen. Olen kyllä selityksen velkaa. Tuletko käymään toimistollani, kun pääset tänne?"

"Ok. Olen pian siellä."

Vajaan kymmenen minuutin kuluttua Taina ontui keppien kanssa ovesta.

"Miten jalka voi?" Jaakko kysyi.

"Sattuu yllättävän vähän. Tai sitten sain todella pitkäaikaiset kipulääkkeet sairaalassa."

"Et vaikuta kovin vihaiselta, vaikka jätin sinut Kainuuseen."

Taina naurahti.

"Eikö tästä juuri keskusteltu? En harrasta suuria tunteita."

"Minä olisin raivostunut."

"Niin olisit. Minulla oli Kainuussa ihan hauskaa eilenkin, joten ei se niin haitannut. Mutta sanoit, että olet selityksen velkaa."

Jaakko selitti lyhyesti edellisten päivien tapahtumat.

"350 miljoonaa? Selitätkö vielä, miten aikanaan päädyit Fartumin isoksi omistajaksi? En oikein koskaan ymmärtänyt sitä", Taina totesi.

"Puhutaan siitä joskus myöhemmin", Jaakko sanoi välttelevästi.

"Selvisikö koskaan, miten sinun koneesi oli hakkeroitu?"

”Jotain ne selittivät OpenSSH:n haavoittuvuuksista. Siellä Vapaakaupungissa piti olla se sama tyyppi, joka tuota on kehittänyt. Mutta eipä ollut.”

Taina säpsähti.

”OpenSSH? Oletko ihan varma?”

”Joku sellainen se oli. Onko sillä väliä? Voidaan soittaa G-secureen ja tarkistaa, jos sinulla on jotain tietoa asiasta”, Jaakko ehdotti.

”Ei tarvitse. Tuli vain yksi viikonlopun keskustelu mieleen. Pitää varmaan tarkistaa omakin tietokone.”

Jaakon puhelimesta pärähti Nokia tune. Soittaja oli Frank.

”Odota ihan hetki”, Jaakko sanoi Frankille ja kääntyi taas Tainan puoleen.

”Kiitos Taina, kun jaksoit kuunnella. Minun pitää taas jatkaa muita juttuja. Palataan asiaan.”

”Luulin, että meidän piti keskustella niistä rekrytoinneista.”

”Ai hitto, unohdin ne jo. Soittelen sinulle myöhemmin tänään.”

Taina lähti, ja Jaakko jatkoi keskustelua Frankin kanssa.

”No niin, mitä uutta?” Jaakko kysyi.

”Niistä minun epämääräisistä osakekaupoistani, joista kyselit viikonloppuna. Jouduin uhkailemaan osakevälittäjääni lakimiesarmeijalla, ennen kuin se suostui kertomaan tarkemmin mitä on tapahtunut. Lopputuloksena vaikuttaa siltä, että olen muka tehnyt tappiota osakekaupoilla viime viikolla yhteensä yli 50 miljoonaa euroa. Kukaan ei ole tehnyt mitään väärää, vaan minä

olen kuulemma käskenyt niitä kauppoja tehdä. Mutta kun en ole, niin nyt siellä on selvitykset päällä ja kusi sukassa", Frank selitti.

"Joku on nyt alkanut vittuilemaan väärille tyypeille ja saa vielä jonain päivänä maksaa korkojen kera", Jaakko uhosi.

"Olen samaa mieltä. Mutta niin uskomattomalta kuin se kuulostaakin, tämä on pienempi päänsärkyni tällä hetkellä. Kuulitko mitä ne saatanan Vapaakaupungin kommunistihipit *nyt* menivät tekemään?"

"Tiedän vain, että aamu-uutisten mukaan ne vihdoin allekirjoittivat päivitetyn vapaakaupunkisopimuksen, jossa suostuvat kunnioittamaan eurooppalaisia patentteja ja tekijänoikeuksia. Eikö se ole hyvä uutinen?"

"Kyllä, pitkän taistelun jälkeen. Minulla oli sitä varten samppanjapullo kylmässä. Mutta tunti sen jälkeen ne mulkerot tekivät lain, jonka mukaan ne alkavat *verottaa* patentteja ja tekijänoikeuksia."

"Paljonko?"

"Kaksi ensimmäistä vuotta nimellisellä rekisteröintimaksulla. Sen jälkeen vero tuplaantuu joka vuosi niin, että parinkymmenen vuoden päästä puhutaan miljardeista vuodessa. Jos et maksa, tekijänoikeuksien voimassaolo lakkaa ja teokset ja patentit vapautuvat kokonaan."

"Kuulostaa aika härskiltä. Ei kai se sopimus tuota voi sallia?"

"Niin minäkin sanoin, mutta juristini vain katselivat vuorotellen toisiaan ja varpaitaan, kun yrittivät kakistella suustaan, että kyllä, sallii se. Siitä ei edes ymmärretty

tapella, kun se oli vain muotoiltu sopimukseen jotenkin niin, että pitää noudattaa paikallisia lakeja. Jos tämä leviää muihin maihin, niin minun liiketoiminnallani ei ole tulevaisuutta."

Samassa Vesa, Fartumin CFO ryntäsi ovesta hengästyneenä koputtamatta sisään.

"Hei Frank, odota hetki", Jaakko sanoi puhelimeen.

"Mitä nyt?" hän kysyi Vesalta.

"Jaakko, katso uutiset. Kainuun Vapaakaupunki on revalvoinut taalerin."

"Mitä sitten?" Jaakko kysyi.

"Meidän velkakirjat ovat taalereissa, ja myimme taalerit pois viime viikolla."

Hitaasti Jaakko tajusi, mistä oli kyse. Hän tunsi kylmän puristuksen sekä päässään että vatsassaan.

"Paljonko?"

CFO oli hetken hiljaa ja vältteli Jaakon katsetta. Sitten hän sai sanottua:

"100 %. Ennen yksi taaleri oli sidottu yhteen euroon, nyt taalerin ostamiseen tarvitaan 2 euroa."

Kylmä puristus tuntui salpaavan Jaakon hengen.

"Ei saatana. 100 %, eihän se ole mahdollista? Eli meidän velkamme juuri kaksinkertaistuivat? Jos se pitää paikkansa, olemme välittömästi konkurssissa."

Jaakko hädin tuskin kuuli Vesan vastauksen.

"Näin on."

"Missä Ben on, vai mikä sen uuden lakiosaston vetäjän nimi nyt olikaan?" Jaakko kysyi.

"Lähetin assistenttini hakemaan hänet ja käskin sanoa, että nyt on piru irti", Vesa vastasi.

Samassa Ben astui ovesta sisään.

”Mitä nyt, meillä oli tärkeä palaveri kesken”, hän aloitti.

”Miten pääsemme noista uusista taalerivelkakirjoistamme eroon?” Jaakko kysyi.

”Miten niin *eroon*?” Ben kysyi.

”Tarkoitan, että velkojemme arvo euroissa on juuri kaksinkertaistunut, ja jos emme pääse niistä eroon, olemme konkurssissa”, Jaakko ärähti.

”Miten niin kaksinkertaistunut?” Ben kysyi hölmistyneenä.

”Siten, että kun eilen olimme velkaa 20 miljardia taaleria, niiden taalerien arvo oli 20 miljardia euroa. Tänään Kainuun Vapaakaupungin keskuspankki on revalvoinut taalerin kurssin, joten nyt niiden taalerien arvo on 40 miljardia euroa. Se meidän pitää kaivaa jostain, jos haluamme maksaa velat, kun ne parin vuoden päästä erääntyvät”, Vesa sanoi.

Pääjuristin silmät suurenivat.

”Mutta... eihän tuollaisen pitänyt olla mahdollista.”

”Ei pitänyt, ei. Mutta nyt pitää keksiä joku tie ulos. Miten tästä lähdetään etenemään?” Jaakko kysyi.

”Ei tästä ole mitään tietä ulos. Meidän pitää keskustella velkakirjojen haltijoiden kanssa. Parhaimmillaan voimme saada vähän aikaa osakeannin järjestämiseen, jotta saamme taseemme kuntoon. Ketkä ovat suurimpia velkojiamme?” Ben kysyi.

”En minä tiedä. Pitääkö se siis selvittää seuraavaksi?” Jaakko kysyi.

”Kyllä, siis kenen kanssa alamme neuvottelemaan”, Ben vahvisti.

”Okei, sijoittajat tietysti ovat Euroclearin takana, ja sieltä emme saa mitään tietoa. Mutta soitan pankkiin, joka järjesteli liikkeellelaskun, jos ne siellä osaisivat kertoa, kenelle velkakirjat menivät.” Vesa otti heti puhelimensa esiin ja etsi numeron pikavalinnoista.

”Hei Björn, varmaan kuulit, että taaleri revalvoitiin, ja meillä on nyt vähän tilanne päällä. Tiedätkö yhtään, kuka ne meidän velkakirjamme osti?” Vesa kysyi.

Jaakko yritti kuulla vastauksen puhelimen toisesta päästä mutta ei saanut selvää.

”Oletko tosissasi?” Vesa puuskahti puhelimeen. ”Ok, kiitos. Palataan asiaan.” Hän sulki puhelun ja oli hetken hiljaa, kunnes katsoi Jaakkoon omituinen ilme kasvoillaan.

”Björn oli jo alkanut selvitellä asiaa. Kolme suurinta sijoittajaa olivat myyneet velkakirjansa suoraan Kainuun Vapaakaupungin keskuspankille. Ne olivat olleet vain bulvaaneja.”

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus, kunnes Jaakko rikkoi sen.

”Ei saatana! Ymmärränkö nyt oikein? Vapaakaupungin keskuspankki kontrolloi taaleri–euro-valuuttakurssia. Sama Vapaakaupungin keskuspankki omistaa miljardeilla velkakirjojamme. Ja sama Vapaakaupungin keskuspankki on juuri kaksinkertaistanut niiden arvon euroissa, mikä ajaa meidät konkurssiin ja velkojiemme – eli Vapaakaupungin keskuspankin – käsiin?”

”Siltä se vähän kuulostaa”, Vesa huokaisi.

Jaakko huomasi, että hänen puhelimensa oli edelleen pöydällä ja linja avoimena. Hän otti puhelimen käteensä.

"Hei Frank, oletko vielä siellä?" Jaakko kysyi.

"Olen."

"Jos kuulit äskeisen keskustelun, niin sopiiko, että et kuullut?"

"Kuulin, mutta sovitaan, että en kuullut. Silti minusta kuulostaa siltä, että meidän pitää perustaa jonkinlainen yhteinen kauppavaltuuskunta Eskon kanssa ja mennä takaisin tuonne Kainuuseen keskustelemaan vakavasti. Ei tämä homma vain voi toimia näin, että toinen osapuoli pitää kaikkia sopimuksia pilkkanaan", Frank sanoi.

"Hyvä idea. Niin se varmaan täytyy tehdä. Soitan Eskolle ja alan järjestämään käytännön detaljeja. Lähdetään niin pian kuin mahdollista. Luulisin, että parin tunnin sisällä oltaisiin lähtövalmiina Liikelentoterminaalissa."

Luku 15

Taina etsi lähimmän tyhjän neuvotteluhuoneen ja soitti Jussille.

"Moi", Jussi vastasi, "pääsitkö etelään?"

"Pääsin kyllä. Ja olen tässä vähän laskeskellut, mitä tulee, kun lasketaan yhteen yksi plus yksi."

"Mitä tarkoitat?"

"Olen vähän ihmeissäni. Olen pitänyt sinua rehellisenä tyyppinä, mutta alan olemaan aika vakuuttunut, ettei touhusi olekaan puhtoisen valkoista."

"Anteeksi jos toistan itseäni, mutta mitä *ihmettä* tarkoitat?"

"Sinulla on sekä antipatioita veljeäni kohtaan että kavereita, jotka ovat syvällä OpenSSH:n kehityksessä. Veljeltäni on varastettu merkittävä summa rahaa OpenSSH:n haavoittuvuuksia hyödyntämällä, ja jotkin johtolangat osoittavat Kainuun Vapaakaupungin suuntaan. Todennäköisyys, ettet sinä ole tuossa mukana, on aivan häviävän pieni."

Tainan ääni alkoi nousta.

”Tykkään kyllä monista ajatuksistanne enkä ole ollenkaan varma, että veljeni on kaikki rahansa rehellisesti ansainnut, mutta en hitto vie hyväksy sitä, että vietätte leppoisaa elämää varastetuilla rahoilla.”

Puhelimessa oli hiljaista.

”Haloo, kuuletko?”

”Kuulen”, Jussi mutisi, ”mietin vain. Ensinnäkään minä en elele muilta varastetuilla rahoilla, piste. Toiseksi, tiedossani ei ole, että kukaan ystävistänikään tekisi niin. Kolmanneksi, en tiedä mitään mistään varkauksista. Sen sijaan tiedän, että Ragnar on puuhaillut jotain jäynää, josta en tarkkaan tiedä yksityiskohtia. Soitapa hänelle, laitan sinulle puhelinnumeron tekstiviestillä.”

”Ok. Palataan asiaan.”

Taina sai pian viestin ja soitti välittömästi Ragnarille.

”Haloo?”

”Moi, Taina tässä. Kiitos viikonlopusta.”

”Ei mitään. Miten jalka voi?”

”Siinähän se. Kuule, menen suoraan asiaan. Veljeltäni on varastettu rahaa, ja minulla on syyni epäillä, että voisit tietää asiasta jotain.”

”Sori, en oikein saanut selvää. Linja meni vähän huonoksi.”

”Veljeltäni on varastettu rahaa, ja minulla on syyni epäillä, että voisit tietää asiasta jotain”, Taina toisti.

”En nyt kyllä saa selvää kuin sanan sieltä ja täältä, jotain veljestäsi. Hei jos kuulet, niin soitellaanko myöhemmin? Minulla on nyt vähän kiire. Olisi kyllä kiva, jos tulisit taas käymään, kun pääset.”

”Okei, palaan asiaan.”

Taina kurtisti otsaansa epäilevästi ja päätti mennä kertomaan Jaakolle uutisensa. Hän näki lakiosaston uuden johtajan juoksevan Jaakon huoneeseen ja kuuli oven avautuessa äänekästä keskustelua. Niinpä hän lähettikin Jaakolle viestin ja meni työpisteelleen aloittamaan työviikkoa.

Jaakko tuli hänen työpisteelleen hetken kuluttua.

”Selitäpä tarkemmin, mitä oikein sait selville”, Jaakko pyysi.

”Eddie kertoi minulle, että hän aika varmasti tunnisti Vapaakaupungissa yhden ihmisen opiskeluajoiltaan. Tämä oli silloin kehittänyt aktiivisesti OpenSSH:ta mutta sittemmin hävinnyt kuvioista. Sain tämän henkilön nyt kiinni, mutta hän ei selvästikään halunnut puhua mitään puhelimessa vaan toivotti tervetulleeksi takaisin Vapaakaupunkiin.”

”Vittu sekin vielä. Nuo alkavat käydä ihan tosissaan hermoon. Lähdet mukaan. Ne ovat nyt alkaneet vittuilemaan niin pahasti eri suuntiin, että meidän on pakko lähteä sinne selvittämään asioita. Auto odottaa alhaalla.”

”Mutta meidän piti tänään niistä rekrytoinneista...”

”Juuri nyt rekrytoinnit ovat tämän yrityksen pienimpiä murheita. Nyt menemme Kainuuseen”, Jaakko keskeytti.

Taina huokaisi.

”Mennään sitten.”

”Hyvä. Kun pääsemme perille, tapaan Vapaakaupungin edustajia. Ilmoita heti, jos saat jotain selville.

Tarvitsetko apujoukkoja turvaksesi?"

"En. Nämä eivät ole väkivaltaisia."

"Mistä sinä sen tiedät?"

"Jos olisivat, olisin jo kuollut. Laskuvarjoani oli käpälöity, ja ennen kuin Jussi suostui korjaamaan sen kesken hypyn, jouduin selittämään, miksi olin tullut Vapaakaupunkiin. Sen vuoksi meni vähän keskittyminen laskeutumiseen, ja mursin nilkkani."

"Jumalauta. Sitten mennään myös poliisille."

"Höpsis, se oli loppujen lopuksi vain hauskaa."

"Hauskaa? Toisten hengellä leikkiminen?"

"Et vain ymmärrä."

"No en todellakaan."

Sananen kirjailijalta

Tämä *Atlaksen potkun* ilmaisversio pitää sisällään koko kirjan. Maksullisesta versiosta sen erottavat vain nämä markkinointisivut, joihin törmäät muutaman kerran kirjan mittaan.

Kirjaa saa jakaa vapaasti epäkaupallisesti (CC BY-NC 4.0). Lähdekoodi löytyy osoitteesta **git.brainpaingames.com/tommy/atlas-public**, joten voit myös tehdä kirjasta itse version missä tahansa tiedostomuodossa.

Jos haluat tukea minua, voit ostaa osoitteesta **store.brainpaingames.com** painetun kirjan tai PDF- ja EPUB-versiot ilman näitä markkinointisivuja.

Kiitos. Tarina jatkuu seuraavalla sivulla.

Luku 16

Fartumin kone laskeutui Kainuun Vapaakaupungin lentokentälle. Kuten aina, rajamuodollisuudet sujuivat nopeasti. Pian Taina, Jaakko, Esko ja Frank seisoivat terminaalin ulkopuolella.

”Ragnar kertoi olevansa lentokentän kerhomökillä. Se on vain parin sadan metrin päässä, joten kävelen sinne”, Taina ilmoitti.

”Ok. Laita tekstiviesti, jos saat jotain selville”, Jaakko sanoi.

Taina lähti kävelemään, ja muut jäivät odottamaan taksia. He ajoivat kaupungin keskustaan ja saapuivat modernin näköisen puu- ja lasirakenteisen hallintorakennuksen eteen. Sisällä heidät ohjattiin neuvotteluhuoneeseen odottamaan ja heille kerrottiin, että valtiovarainministeri Kaltia saapuisi pian.

Tainalta tuli tekstiviesti jo ennen kuin Jussi saapui paikalle.

”Tämä oli nopeaa. Sain selville mihin rahat ovat menneet. Tavataanko jossain, että voin selittää?”

Jaakko naputti nopeasti vastauksen.

”Tule tänne hallintorakennukseen ja kysy ystävääsi Jussia. Saat selittää hänellekin samalla.”

Pian Jussi tuli koputtamatta sisään.

”Terve. Ettepä te pitkään etelässä viipyneet?”

”Jätetään tämä small talk ja mennään asiaan. Mitä te oikein haluatte?” Esko tivasi.

Jussi purskahti nauruun.

”Mitä *me* haluamme? Emme halua mitään. Uusi vapaakaupunkisopimus on nyt joitakin tunteja vanha, ja me olemme siihen edelleen suhteellisen tyytyväisiä. Ei kyse ole siitä, mitä me haluamme – sehän lukee selvästi sopimuksessa – vaan siitä, mitä helvettiä *te* oikein haluatte?”

Jaakko katsoi Jussia.

”Ai mitä me haluamme? Reilun pelikentän ja rikolliset vastuuseen. Te ette noudata sopimustemme henkeä, manipuloitte valuuttakursseja ja kaiken lisäksi varastatte rahojamme. Ei tarvitse leikkiä partiopoikaa. Eikä tarvitse väittää, että me olemme jotain aggressoreita tässä konfliktissa.”

”Melkoinen nippu syytöksiä. Ettäkö emme noudattaisi sopimusten henkeä? Mihinköhän mahdat viitata?”

Frank ei malttanut olla hiljaa.

”Ette te voi väittää, että kunnioitatte tekijänoikeuksiamme, jos saman tien lätkäisette niille sellaiset verot, ettei niitä kukaan suostu maksamaan. Käytännössä pakotatte tekijänoikeuksien haltijat vapauttamaan tekijänoikeutensa. Ei se ole tekijänoikeuksien kunnioittamista.”

”Olen pahoillani, mutta tuossa ei ole yhtään sen

enempää järkeä kuin siinä, että verot laitettaisiin valtion maksettaviksi. Jos meidän pitää laittaa julkishallinnon resursseja tekijänoikeuksien hallintaan ja valvontaan, niin eikö ole aika luonnollista ja kohtuullista, että tekijänoikeuksien haltijat maksavat tuosta palvelusta? Puhumattakaan siitä, että jos hallinto myöntää joillekin monopolioikeuksia markkinoilla, niin eikö ole aivan kohtuullista antaa tämän monopolin tuotosta osa myös jonkinlaisena haittaverona yhteiskunnalle?"

"Ei. Immateriaalioikeuksien tarkoitus on nimenomaan taata tuloja tekijänoikeuden haltijalle. Jos poistatte ne tulot tällaisilla verokikkailuilla, niin mistä ihmeestä keksijä tai taiteilija sitten saa tulonsa?" Frank kysyi.

Jussi huokaisi.

"Sinulla vaikuttaa olevan vähän hatara käsitys siitä, miksi immateriaalioikeudet ylipäätään ovat olemassa. Ne *eivät* ole takaamassa kenenkään tuloja. Ne on luotu, jotta immateriaalisia hyödykkeitä luotaisiin tarpeeksi yhteiskunnan tarpeisiin. Immateriaalioikeuksien haltijoiden tulot ovat vain väline varsinaisen päämäärän saavuttamiseksi."

"Aivan sama. Jos ei ole tuloja, ei ole innovaatioita tai teoksiakaan. Ihan perusjuttuja. En ymmärrä, miten ette sitä tajua", Frank puuskahti.

Jussi hymyili hivenen alentuvasti.

"Ah. Me emme ymmärrä? Jos olisit tutustunut hieman tarkemmin uuteen veroomme, olisit ehkä huomannut, että teosten ilmestyttyä niiden verokanta on ensimmäisinä vuosina lähinnä nimellinen. Useimmiten

valtaosa teoksen elinkaaren tuotosta saadaan juuri ensimmäisinä vuosina", Jussi selitti. "Lisäksi olemme aivan tosissamme yrittäneet löytää kunnollista evidenssiä väitteelle, että vahvemmat immateriaalioikeudet jotenkin saisivat aikaan enemmän ja parempia innovaatioita tai enemmän ja parempia taideteoksia. Törmäsimme kuitenkin pieneen ongelmaan, ettei sellaista evidenssiä juuri ole. Päinvastoin on kaikki syyt olettaa, että immateriaalioikeudet monella tapaa hidastavat niiden luomista. Minkähän takia sekä kulttuurin että monen alan innovaattoreiden terävin kärki on siirtynyt vapaakaupunkeihin? Samaan aikaan vanhaan maailmaan taas ovat jääneet ne stagnatoituneet korkeakulturellit ja innovaattorit, joiden työ ei oikein edistä mitään mutta jotka saavat tulonsa olemassa olevilta instituutioilta."

Jussi hieraisi ohimoaan.

"Olen valmis myöntämään, että aikaisempi ajattelumme immateriaalioikeuksien haitallisuudesta on vähän naiivi. Juuri siksi olimme valmiita tulemaan tässä asiassa vastaan ja tunnustamaan nuo oikeudet. Mutta emme tietenkään ilmaiseksi."

Frank näytti entistä turhautuneemmalta.

"Mutta jos tämä leviää muualle, koko liiketoimintani vaarantuu."

"Siitä olen sinänsä samaa mieltä. Ehkä siksi sinun kannattaisi miettiä, miten liiketoimintaasi pitäisi muokata. Täydellinen riippuvaisuus immateriaalioikeusmonopolien tuotosta ei minusta kuulosta kovin järkevältä strategialta pitkällä aikavälillä. En siis näe mitään syytä avata tätä sopimusta vain muutama tunti sen allekirjoit-

tamisen jälkeen", Jussi totesi. "Mutta minulla olisi muutakin tekemistä kuin viihdyttää tuoreeseen sopimukseen pettyneitä herrasmiehiä, joten siirrytäänkö seuraavaan asiaan?"

Jaakko, Esko ja Frank katselivat toisiaan hiljaisina. Ennen kuin he saivat sanaa suustaan, Jussi jatkoi:

"Puhuitte jotakin rahojen varastamisesta. Olen viime päivinä kuullut epämääräisiä huhuja, että epäilisitte jotakin sellaista. Rehellisesti sanottuna en tiedä siitä mitään. Vapaakaupungilla ei tuollaisissa rikoksissa ole sen enempää virallista kuin epävirallista roolia, joten en oikein tiedä, miksi siitä tässä yhteydessä edes keskustellaan. Jos joku Vapaakaupungin asukas rikkoo Suomen lakeja, pohdimme toki henkilöiden luovuttamista oikeudenkäyntiin. Luonnollisesti edellytämme kuulopuheita vahvempaa todistusaineistoa ennen kuin edes aloitamme tuollaisen asian käsittelyn."

Jaakko ei osannut enää olla hiljaa vaan tokaisi:

"Taina on löytänyt rahat ja on matkalla tänne kertomaan, missä ne ovat."

Jussi näytti hämmästyneeltä.

"Mielenkiintoista. Kuulen mielelläni, mitä Tainalla on sanottavana. Kuten totesin, olemme valmiita oikeudellisiin toimenpiteisiin, jos sellaisiin ilmenee aihetta. Tainaa odotellessamme voisimme palata valuutan manipulointiin, josta mainitsitte. Ilmeisesti viittaatte siihen, kun meidän oli viikonloppuna pakko laskea taaleri kellumaan. Ikävä kyllä keskuspankillamme ei ollut enää asiallisia keinoja taistella taalerin vahvistumista vastaan."

”Älä jauha paskaa. Te hommasitte Fartumin kaikki velkakirjat ja valuuttakurssia muuttamalla ajoitte Fartumin konkurssin partaalle”, Jaakko tiuskaisi.

Jussi oli hetken hiljaa.

”Okei, lopetetaan paskan jauhaminen. Meidän piti myöhemmin järjestää palaveri Fartumin tulevaisuudesta kanssasi, mutta voidaan tästä nytkin keskustella – etenkin kun tässä on muitakin asiaan liittyviä sidosryhmiä paikalla.”

Jussi vilkaisi Eskoa ja harkitsi hetken ennen kuin jatkoi.

”Me pelaamme täsmälleen niillä säännöillä, joihin te vakuutatte uskovanne. Talouden toimijat ovat rationaalisia ja tekevät omalta kannaltaan optimaalisia päätöksiä. Mitään ei ole salattu. Täysin julkisten sääntöjen ja lakien mukaan keskuspankillamme on oikeus tehdä sellaista rahapolitiikkaa kuin se haluaa sekä oikeus ostaa sellaisia arvopapereita kuin se haluaa. Keskuspankilla on myös täysi oikeus muuttaa politiikkaansa etukäteen varoittamatta. Kaikki tämä on ollut julkisesti tiedossa, ette voi väittää muuta. Ei ole minun ongelmani, jos sinä et ymmärrä suojautua valuuttariskiltä etkä seuraa, kuka velkakirjojasi omistaa. Päinvastoin se luo minulle mahdollisuuden käyttää tilannetta hyväkseni rationaalisesti ja sääntöjen mukaan.”

”Ellen aivan väärin muista, olet joskus sanonut, että on moraalitonta antaa typerysten pitää rahansa. Fartumin suurimman velkojan roolissa tulen tarjoamaan osakkeenomistajille ja muille sidosryhmille kaksi vaihtoehtoa: joko Kainuun Vapaakaupunki siirtyy Fartumin

omistajaksi ja vanhat osakkeenomistajat pyyhitään pois tai Fartum jaetaan kahtia, vanhat omistajat pitävät verkkoliiketoiminnan ja loppusijoitusliiketoiminta siirtyy Vapaakaupungin haltuun. Tällöin myös aiotut loppusijoituspaikat ja Sorsakiven ydinvoimalaitos liitetään Kainuun Vapaakaupungin alle nykyisen vapaakaupunkisopimuksen ehdoin."

Huoneeseen laskeutui hiljaisuus, kunnes Jaakko hetken kuluttua vastasi:

"Minun kirjoissani tuo on törkeää kiristystä. En kommentoi muuta, ennen kuin olemme rauhassa puntaroineet vaihtoehtoja."

"Sopii hyvin, mutta yrittäkää puntaroida nopeasti. Minun mielestäni asiassa pitäisi edetä jo lähipäivinä."

Ovelle koputettiin. Vahtimestari kysyi, odotettiinko paikalle Taina Takaria. Jussi nyökkäsi.

"Kyllä, onkin jo hetki odotettu."

Taina astui sisään ja istui vapaaseen tuoliin. Ennen kuin hän ehti sanoa mitään, Jaakko kysyi:

"No, missä ne rahat ovat ja kuka ne vei?"

Taina katseli ympärilleen.

"Oletko varma, että haluat kaikkien näiden kuulevan?"

"Anna tulla, tilanteesta on jo keskusteltu."

"Hyvä on. Ragnar ei tiennyt mitään, mutta lupasi vähän kysellä muilta kehittäjiltä. Hän viestitteli jonkun kanssa tietokoneella ja sai kuin saikin kiinni tyypin, joka tunnusti tietävänsä asiasta."

"Kuka se oli?" Jaakko kysyi.

”Siinä on ensimmäinen pieni mutka. Ragnar ei myönnä tietävänsä sitä, enkä minä tiedä. Keskustelu käytiin Tor-verkon yli. Ragnar osasi sanoa vain sen, että tuo henkilö on osallistunut OpenSSH:n kehittämiseen, mutta hänellä ei ole mitään tietoa, kuka tämä joku on tai edes missä maanosassa hän asuu”, Taina vastasi.

”Mutta sinä sanoit, että tiedät kuka rahat vei”, Jaakko huomautti.

”Ei, sanoin että tiedän, mihin rahat menivät. Tuo tyyppi yhteyden toisessa päässä kertoi laittaneensa kaikki varastetut varat eteenpäin anonyymeinä vapaaehtoisina veroina Suomen valtiolle.”

”Mitä?” Jaakko huudahti.

”Niin. Hän jatkoi arvioineensa, että siitä alkaen, kun vapaaehtoista veronmaksua alettiin markkinoida, hän on maksanut näistä veroista yli 98 %. Sitten hän ihmetteli – vähän rumemmilla sananvalinnoilla – miten kukaan voi olla niin tyhmä, että kuvittelee kenenkään maksavan veroja vapaaehtoisesti. Hän myös ilmoitti lopettavansa verojen keruun tähän, ja jos joku haluaa, hän voi toimittaa lähipäivinä tietopaketin, jossa kertoo kuinka paljon ja keneltä hän on niitä kerännyt”, Taina selitti.

Jaakko naurahti.

”Sittenhän tuo on helppoa. Saamme todisteet, ja valtio maksaa vääryydellä saadut rahat takaisin.”

Esko katsoi Jaakkoa tuskainen ilme kasvoillaan.

”Ei se oikein onnistu.”

”Miksi ihmeessä ei?” Jaakko ihmetteli.

”Ei noita viime vuosina kerättyjä veroja ole enää

missään. Ne on jo käytetty. Lisäksi vapaaehtoiset verot ovat jo oleellinen osa valtion lähivuosien budjettisuunnitelmia, koska ne ovat kehittyneet niin vakaasti. Pelkästään niiden loppuminen tekisi täysin kestämättömän aukon valtion tuloihin ja aiheuttaisi valtavan kriisin valtiontalouteen. Jos vielä sen päälle valtion pitäisi maksaa takaisin vapaaehtoiset verot menneiltä vuosilta, puhutaan niin suurista taloudellisista ongelmista, ettei minulla ole pienintäkään ajatusta, miten niitä voitaisiin alkaa ratkaisemaan – muuten kuin valtion konkurssilla tai inflatoimalla velat arvottomiksi. En siis yksinkertaisesti keksi, mistä valtio saisi sellaisia rahasummia."

"En päässyt vielä ihan loppuun", Taina keskeytti. "Tämä tyyppi kertoi myös, että jos tuo dokumentti toimitetaan, se jaetaan medialle yhtenä pakettina. Se sisältää myös yksityiskohtaiset tiedot siitä, millä perusteella hän on noita veroja kerännyt. Pääperiaate on kuulemma ollut, että veroja on kerätty sen verran kuin keräyksen kohde itse on laittomilla tai muuten ansiottomilla keinoilla ansainnut – joko kiertämällä veroja tai kaappaamalla itselleen yhteiskunnan varoja."

Jussi räjähti nauramaan.

"Nerokasta. Olisinpa minä keksinyt tuon", hän sanoi, kun pyyhki kyyneleitä silmistään.

Luku 17

Taina ja Jussi kävelivät Sorsakiven loppusijoituspaikan aidan viertä. Alueen aidoitusta oli vahvistettu ja rajamuodollisuudet otettu käyttöön vain päiviä sen jälkeen, kun Sorsakivi oli virallisesti siirtynyt Vapaakaupungin hallintaan. Jussi puhui puhelimessa jotakin englanniksi, ja Taina katseli ajatuksissaan maisemia, kunnes Jussi sai puhelunsa päätökseen.

"Mielenkiintoista. Maailman selvästi suurimman ydinjätteen loppusijoituspaikan siirtyminen Vapaakaupungin haltuun näyttää herättävän suurta mielenkiintoa Yhdysvaltojen, Venäjän ja Kiinan puolustusvoimissa."

"Millaista mielenkiintoa?"

"Kaikki ovat *erittäin* kiinnostuneita tuomaan omat joukkonsa takaamaan paikan turvallisuuden ja ovat vieläpä valmiita avoimeen yhteistyöhön keskenään. Ne ovat myös edelleen valmiita maksamaan hyvää hintaa loppusijoituspalveluista. Vaikuttaa siltä, ettei kukaan oikein halua tänne minkäänlaisia levottomuuksia."

"Hyvä, että tässä maailmassa on edes joissain asioissa vielä rahtunen järkeä mukana. Mutta mitäs seuraa-

vaksi, tämä projekti kun taisi tulla valmiiksi?" Taina kysyi Jussilta.

Jussi oli hiljaa.

"Et kai väitä, ettet ole pohtinut asiaa?" Taina jatkoi.

Jussi naurahti.

"Ei, mietin vain, miten sinä oikein mahdat odottaa tämän jatkuvan minun osaltani. Että siirtyisin eläkkeelle ja matkustelisin ympäriinsä hyppimässä laskuvarjolla, seikkailemassa vuoristoissa ja purjehtimassa maailman merillä?"

"Olisiko se väärin?" Taina kysyi.

"Vastaapa ensin, haluaisitko *sinä* itsellesi sellaisen tulevaisuuden?" Jussi kysyi.

Taina mietti hetken ennen kuin vastasi.

"En vielä. Töissä on yhä liikaa tehtävää maailman parantamiseksi."

"Niinpä. Tavallaan se olisi ihan kiva ajatus, mutta ei vielä ajankohtaista. Sitä paitsi tämä projekti ei vielä todellakaan tullut valmiiksi. Lähempänä se oli lähtökuin maalilaukausta."

Taina katseli Jussia vähän ihmeissään.

"Kuinka niin?"

"Oletko kuullut sen tarinan, jossa tyypit ravintolassa maksavat laskun varallisuuden mukaan niin, että rikkaat maksavat enemmän ja köyhät vähemmän? Ja sitten kun annetaan alennusta, ei sen jaosta päästä sopuun, ja loppujen lopuksi rikas pahoinpidellään ja hän alkaa eristäytymään."

"Useamman kerran, ja se on todella typerä tarina."

”Niin on, mutta siinä on yksi tärkeä opetus. Nimittäin jos rikkaat haluavat elää vapaassa yhteiskunnassa, niiden täytyy käyttää osa varallisuudestaan köyhien tyytyväisenä pitämiseen.”

Taina hymyili.

”Juuri noin sanoin viimeksi, kun yksi Jaakon kaveri selitti tuota tarinaa minulle tohkeissaan.”

Jussi nyökkäsi.

”Niin. Nyt on hyvää vauhtia käymässä niin, että vapaakaupungit vetävät kaulaa vanhaan maailmaan. Se ei vielä niinkään näy arkielämässä, mutta merkit ovat selvät. Terävämmät, koulutetut ihmiset virtaavat vapaakaupunkeihin, ja kulttuurin ja teknologian kehityksessä vapaakaupungit ovat jo selvästi yliedustettuina. Vanhan maailman johtajat vielä pystymme suhteellisen helposti pitämään kurissa – enemmän tai vähemmän puhtain keinoin – mutta se osa populaatiosta, joka ei joko pysty tai halua muuttaa vapaakaupunkiin tai muuten vaan pitää vapaakaupunkien ideologiaa vastenmielisenä, aiheuttaa ongelmia.”

”Kuinka niin?” Taina kysyi.

”Jonkin ajan kuluttua elintasokuilu vapaakaupunkien ja vanhan maailman välillä kasvaa sietämättömäksi. Vanhojen maiden ihmiset ovat entistä tyytymättömämpiä ja äänestävät valtaan yhä jyrkempiä konservatiivipopulisteja, joiden politiikat kurjistavat väestöä entisestään. Tuon kierteen katkaiseminen on käytännössä mahdotonta. Jos haluamme välttää konfliktit, meidän pitää taata, että ihmisillä on kohtuulliset olot myös vanhoissa maissa – ja tietysti niin etteivät he

itse ymmärrä, että hyvinvoinnin takana olemme me."

Jussi katsoi Tainaa mietteliäästi ennen kuin jatkoi.

"Ehkä minun pitää kertoa muistakin jatkosuunnitelmista. Ne eläkepäivien vuoristo- ja muut luontoseikkailut olisivat paljon mukavampia, jos ympäristöä ei olisi tuhottu eikä siellä olisi ruuhkaa. Vaikka monet ympäristöongelmat ovatkin menossa parempaan suuntaan, niin siitä ei päästä mihinkään, että väkimäärä tällä pallolla on holtiton ja sitä pitäisi saada paljon pienemmäksi, jotta kaikilla olisi kivaa."

Taina katsoi Jussia häkeltyneenä.

"Mitä? Suunnitteletko kansanmurhaa?"

Jussi nauroi.

"En. Ajattelin pitkään, että talouskasvu ja naisten aseman parantaminen olisivat harvoja oikeasti toimiva tapoja rajoittaa väestönkasvua. Kaiken maailman kulkutaudit ja maailmansodat ovat osoittautuneet siinä hyvin huonoiksi keinoiksi. Sen sijaan kun lapsi muuttuu eläkevakuutuksesta kalliiksi harrastukseksi, lapsimäärät ovat käytännössä poikkeuksetta jyrkästi laskeneet. Se vain on kovin hidasta, joten yritin keksiä nopeamman ratkaisun. Ja vaikka uskoisin jonkinlaisen joukkotuhon mahdollisuuteen, moraalini ei antaisi myöden toteuttaa sellaista", Jussi selitti.

"Mitä sitten olet ajatellut?" Taina ihmetteli.

Jussi kohautti olkapäitään.

"Lähetetään ihmiset avaruuteen. Perustetaan sinne siirtokuntia."

Taina alkoi nauraa.

"Ensinnäkin sinun pitää ampua avaruuteen mil-

jardeja ihmisiä, jos haluat merkittävää muutosta väkimäärään. Se vaatii niin paljon energiaa, että sen rinnalla muut ympäristöongelmat ovat aika pieniä. Toiseksi, kuvitteletko todella, että miljardit ihmiset haluaisivat muuttaa avaruuteen, vaikka se olisi mahdollista?"

"Ei se nyt niin paljon energiaa vaadi. Vaikka ei olettaisi mitään kehitystä tapahtuvaksi, nykyraketeilla saa vietyä alhaiselle kiertoradalle kilon hyötykuorman parhaimmillaan noin 20 kilogrammalla polttoainetta. Jos ihminen pienine matkatavaroineen ja kevyine avaruuspukuineen painaisi sata kiloa, sen nostaminen kiertoradalle vaatisi 2000 kilogrammaa polttoainetta. Se on vähemmän kuin keskimääräinen suomalainen kuluttaa energiaa vuodessa. Tosiasiassa ihmisten kuljettaminen vaatii tietysti vielä vähän enemmän materiaalia kuin tavaran kuljettaminen, mutta ei se silti mahdotonta olisi. Itse avaruustukikohta pitää toki rakentaa pääasiassa materiaaleista, jotka on louhittu kuusta tai asteroideilta."

"Aiot siis tosissasi alkaa rahdata ihmisiä avaruuteen? Siinä tapauksessa ei tosiaan olla vielä edes alussa", Taina totesi.

Jussi oli hetken hiljaa.

"Mietitkö koskaan, miksi halusimme Fartumin Kainuun Vapaakaupungin alaisuuteen?"

"En oikeastaan. Rahan ja egon takia?"

"Raha ja ego olivat tietysti kivoja bonuksia. Sekään ei haitannut, että modulaaristen reaktorien kehitys saatiin turvattua. Lyhyellä aikavälillä merkittävä syy on tietysti turvallisuuspolitiikka, kuten edellinen puhelu osoit-

ti. Mutta tämäkin on vielä pientä. Pian uusi omistajanne esittää kainon toivomuksen perustaa tutkimusosasto ratkaisemaan tiettyjä energiantuotannon ongelmia – nimittäin sellaisia, joita voi tulla vastaan, kun luodaan pysyvään asutukseen sopiva tukikohta avaruuteen."

"Minun on edelleen vaikea uskoa, että olet tosissasi. Myönnän, että teknisesti tuo kuulostaa todella mielenkiintoiselta. Mutta tiedoksi: pelkkä omistajan kaino toivomus ei riitä. Meillä on jo nykyisten tehtävien kanssa pahoja resurssiongelmia, kun ihmisiä tuntuu häviävän vähän väliä..."

Taina muisti yhtäkkiä viestien lopun ja käännähti Jussia kohti.

"Kerropa, mitä hashtag #missäjussion? sinulle nykyään sanoo."

Jussi hymyili ilkikurisesti.

"Meinaatko Anttia, Eveliinaa ja Villeä?"

Taina hätkähti.

"Mitä sinä siitä tiedät?"

"Yksi pienistä sivuprojekteistamme on ollut pienen haitan aiheuttaminen vanhan valtion valtakompleksin yhtiöille. Olemme rekrytoineet niiden parhaita selväpäisiä asiantuntijoita tärkeämpiin tehtäviin. Antti, Eveliina ja Ville ovat varmasti halukkaita palaamaan ja muodostamaan tämän tutkimusosaston ytimen. Saatat kuulla heistä jo aivan lähipäivinä."

"Taidat olla vielä aika monta selitystä velkaa. Mutta ennen kuin selität lisää, kerro miten ihmeessä kuvittelet saavasi ihmiset muuttamaan avaruuteen", Taina pyysi.

Jussi naurahti.

”Se on se helpoin osa. Kun olemme valmiita, taloustilanne vapaakaupunkien ulkopuolisilla alueilla alkaa heiketä yllättävästi. Muistat varmasti, että olemme pitäneet niitä jaloillaan. Samaan aikaan todetaan, että vapaakaupungit ovat täynnä, mutta jos joku haluaa muuttaa avaruuteen, niin sinne on halpa menolippu ja siellä on tarjolla töitä, tuloja ja aivan erinomaista keinotekoisesti kasvatettua ruokaa. Yksi tämän vapaakaupunkiharjoituksen päämääristä oli saada yhteiskunta toimimaan puhtaalta pöydältä. Sitä paitsi ihmiset lähtivät aikanaan Amerikkaankin kaiken maailman riskeistä huolimatta.”

Jussin puhelin soi, ja hän vastasi siihen. Taina ei kuullut, mitä toisessa päässä sanottiin, mutta Jussi purskahti nauruun.

”Ovatko ne oikeasti noin pihalla tilanteestaan?”

”Ok. Valmistautukaa ensimmäisiin vastatoimiin. Seurataan tilanteen kehittymistä.”

Jussi sulki puhelun ja pudisteli päätään.

”Velipoikasi ystävät Suomen hallituksessa ovat päättäneet aloittaa sotaharjoituksen Vapaakaupungin liepeillä.”

Sitten hän nauroi taas.

”Jos menet takaisin etelään, välttelisin lähiaikoina parempia asuinalueita. Ennustan, että siellä esiintyy yllättäviä sähkökatkoja. Myös liikenteessä saattaa ilmetä häiriöitä, kun jotkut menettävät yllättäen autonsa hallinnan juuri ylinopeuskameroiden kohdalla ja ajavat niihin reipasta ylinopeutta.”